

CİNSEL TACİZ SUÇU

Öznur İSHAKBEYOĞLU
201124104

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kamu Hukuku Anabilim Dalı
Kamu Hukuku Tezli Yüksek Lisans Programı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Asiye Selcen ATAÇ

İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Temmuz, 2023

CİNSEL TACİZ SUÇU

Öznur İSHAKBEYOĞLU

201124104

ORCID: 0000-0002-0694-3873

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kamu Hukuku Anabilim Dalı

Kamu Hukuku Tezli Yüksek Lisans Programı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Asiye Selcen ATAÇ

İstanbul

T.C. Maltepe Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Temmuz, 2023

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” ile bildirilen 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” ile bildirilen 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

TEŞEKKÜR

“Kız çocukları okumalı ve altın bileziğini mutlaka koluna takmalı” diyerek küçük yaşlardan itibaren eğitim almanın ve öğrenmenin önemini aşıl原因, yıllar boyunca emeğini esirgemeyen, var gücüyle evlatlarını destekleyen annem Hayriye İSHAKBEYOĞLU’na, hayatım boyunca aldığım bütün kararlarda beni cesaretlendiren ve destekleyen, sevgisini hissettiren, her şeyden önemlisi güvenen babam Şaban İSHAKBEYOĞLU’na, çocukken elimi tutmaya başlamış ve hiç bırakmamış, en iyi arkadaşlarım olan canım kız kardeşlerime sonsuz teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunarım. Ayrıca lisans eğitimimi yüksek lisans yaparak taçlandırmam gerektiğini, gerek mesleki gerekse kariyer planlamamda bunun ayrıcalıklı bir durum oluşturacağını ifade ederek desteğini esirgemeyen saygıdeğer büyüğüm Cemil EKŞİ’ye de teşekkürü bir borç bilirim.

Şiddete uğrayan, cinsel tacize maruz kalan, çaresiz olduğunu zannederek sessiz kalan, hukuki mücadeleden çekinen mağdurlara seslenmek için kaleme aldığım bu çalışmanın, konuyla ilgili araştırma yapan herkes için faydalı bir rehber ve özellikle şiddete uğrayan ve cinsel tacize maruz kalan mağdurlar açısından yol gösterici olmasını diliyorum.

Öznur İSHAKBEYOĞLU

Temmuz, 2023

ÖZET

CİNSEL TACİZ SUÇU

Öznur İshakbeyoğlu

Yüksek Lisans Tezi

Kamu Hukuku Anabilim Dalı

Kamu Hukuku Tezli Yüksek Lisans Programı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Asiye Selcen Ataç

Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2023

Bir kimsenin vücut dokunulmazlığı ihlal edilmeksizin cinsel amaçlı olarak taciz edilmesi anlamına gelen cinsel taciz suçu, diğer cinsel özgürlüğe karşı işlenen suçlarda olduğu gibi toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu sebeple çalışmamızın birinci bölümünde; toplumsal cinsiyet, cinsel özgürlük, cinsel şiddet, aile içi ve kadına yönelik şiddet, şiddetle mücadelede uluslararası ve ulusal düzenlemeler ile ulusal eylem planları, İstanbul Sözleşmesi ve Türkiye'nin sözleşmedeki tutumu, cinsel taciz olayları ile ilgili istatistikler, cinsel taciz suçu ile benzerlik ve farklıları olan ancak bazı ülkelerde cinsel taciz kavramı kapsamına alan ısrarlı takip suçu anlatılmaya çalışılmıştır.

Çalışmamızın ikinci bölümünde ise; Türk Ceza Kanunu'nda cinsel taciz suçunun tarihçesi, mukayeseli hukukta suçun ne şekilde düzenlendiği, Türk Ceza Kanunu'nda suçtan korunan hukuki değer, suçun unsurları, özel görünüş şekilleri, suçun muhakemesi ve yaptırımı ile cinsel taciz suçu bakımından önemli bir sorun teşkil eden ispat konusuna yer verilmiş, öğretideki tartışmalar ve Yargıtay kararları ışığında konu başlıkları açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Toplumsal Cinsiyet, Şiddet, Kadına Yönelik Şiddet, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, Türk Ceza Kanunu m.105, Cinsel Taciz, Özel Kast, İspat

ABSTRACT

SEXUAL HARASSMENT

Öznur İshakbeyoğlu

Master Thesis

Department Of Public Law

Public Law Master's Program with Thesis

Thesis Advisor: Asst. Prof Asiye Selcen Ataç

Maltepe University Graduate School, 2023

The crime of sexual harassment, which means the harassment of a person for sexual purposes without violating their bodily inviolability, is a consequence of gender inequalities, as in other crimes against sexual freedom.

For this reason, in the first part of our study; gender, sexual freedom, sexual violence, domestic violence and violence against women, international and national regulations and national action plans in combating violence, the Istanbul Convention and Turkey's position on the convention, statistics on sexual harassment incidents, the crime of stalking, which has similarities and differences with the crime of sexual harassment but is included in the concept of sexual harassment in some countries.

In the second part of our study; the history of the crime of sexual harassment in the Turkish Penal Code, how the crime is regulated in comparative law, the legal value protected by the crime in the Turkish Penal Code, the elements of the crime, special forms of appearance, the judgment and sanction of the crime, and the issue of proof, which constitutes an important problem in terms of the crime of sexual harassment, are included, and the topics are tried to be explained in the light of the discussions in the doctrine and the decisions of the Court of Cassation.

Keywords: Gender, Violence, Violence Against Women, Law No. 6284 on Protection of Family and Prevention of Violence Against Women, Turkish Penal Code m.105, Sexual Harassment, Private Caste, Proof.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR.....	x
1. GİRİŞ	1
1.1 Problem	2
1.2 Amaç	2
1.3 Önem	3
2. TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ VE KADINA YÖNELİK ŞİDDET.....	4
2.1 Toplumsal Cinsiyet Kavramı	4
2.1.1 Toplumsal cinsiyet eşitliği	6
2.1.2 Toplumsal cinsiyet eşitsizliği.....	7
2.2 Aile İçi Ve Kadına Yönelik Şiddet	12
2.2.1 Kadına yönelik şiddete ilişkin uluslararası ve ulusal düzenlemeler	15
2.2.2 Kadına yönelik şiddetle mücadelede ulusal eylem planları.....	18
2.3 Cinsel Özgürlük Ve Cinsel Şiddet	21
2.4 Kadınlara Yönelik Şiddet Ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi Ve Türk Hukuku	24
2.4.1 İstanbul sözleşmesi'nin önemi.....	24
2.4.2 İstanbul sözleşmesi'nin Türk hukukuna etkisi.....	26
2.5 Cinsel Taciz İle İlgili İstatistikler.....	30

2.6	Israrlı Takip Ve Cinsel Taciz Suçu	33
3.	TÜRK CEZA KANUNU'NDA CİNSEL TACİZ SUÇU (TCK m.105).....	42
3.1	Cinsel Taciz Suçu İle İlgili Genel Açıklamalar	42
3.1.1	Cinsel taciz kavramı.....	43
3.1.2	Mukayeseli hukuktaki düzenlemeler	44
3.1.3	Uluslararası belgeler	47
3.2	Türk Ceza Kanunu'nda Cinsel Taciz Suçu'na Yönelik Düzenlemeler.....	48
3.3	Korunan Hukuki Değer	52
3.4	Suçun Unsurları.....	55
3.4.1	Suçun maddi unsurları	55
3.4.1.1	Fail	55
3.4.1.2	Mağdur	56
3.4.1.3	Fiil, netice ve nedensellik bağı	60
3.4.1.4	Suçta etki eden nedenler	70
3.4.1.4.1	Suçun kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin ya da aile içi ilişkisinin sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi	71
3.4.1.4.2	Suçun; vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından işlenmesi	74
3.4.1.4.3	Suçun aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi.....	76
3.4.1.4.4	Suçun posta veya elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi	78
3.4.1.4.5	Suçun teşhir suretiyle işlenmesi	81
3.4.1.4.6	Neticesi sebebiyle ağırlaşmış hal	82
3.4.2	Suçun manevi unsuru.....	83
3.4.3	Cinsel taciz suçunun hukuka aykırılık unsuru	91
3.5	Suçun Özel Görünüş Biçimleri	93
3.5.1	Teşebbüs	94

3.5.2	İştirak	97
3.5.3	İçtima	99
3.6	Soruşturma ve Kovuşturma Usulü	103
3.6.1	Temel halinin şikayete bağlı olması	103
3.6.2	Nitelikli halinin şikayete bağlı olmaması	105
3.7	Muhakeme ve Yaptırım.....	107
3.8	Dava Zamanaşımı.....	109
3.9	İspat.....	110
4.	SONUÇ VE ÖNERİLER.....	117
KAYNAKLAR		120
ÖZGEÇMİŞ		135

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
a.g.e.	: adı geçen eser
a.g.m.	: adı geçen makale
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Bkz.	: Bakınız
BM	: Birleşmiş Milletler
C.	: Cilt
CD	: Ceza Dairesi
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
CEDAW	: Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi
çev.	: Çeviren
E.	: Esas
E.T.	: Erişim Tarihi
HAD	: Hukuk Araştırmaları Dergisi
ILO	: International Labour Organization
K.	: Karar
KSGM	: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

KTCE	: Küresel Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği
LGBT	: lezbiyen, gey, biseksüel, transseksüel.
m.	: Madde
MS	: milattan sonra
MÜHFD	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
PVSK	: Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu
R.G.	: Resmi Gazete
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfa Sayıları
ŞÖNİM	: Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri
TBBD	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TDK	: Türk Dil Kurumu
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve devamı
Y	: Yargıtay
YCGK	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu

1. GİRİŞ

Cinsiyet; biyolojik yönü ile kadın veya erkek olmayı ifade etmektedir. Toplumsal cinsiyet ise toplumun ve kültürün cinsiyetlere yüklediği beklentilerdir. Cinsiyet değişmeyecek bir olgu iken, toplumsal cinsiyet, aileye, kültüre, yaşanan bölgeye, zamana göre değişmekte ve sonradan öğrenilmektedir.

Her toplumda bulunan sosyo-kültürel değerler, kadın veya erkeğin nasıl olması ve nasıl davranması gerektiğini, ne gibi sorumlulukları olduğunu belirlemekte ve beklentileri oluşturmaktadır. Bunun neticesinde toplumsal cinsiyet rolleri oluşmakta ve kişilerden toplumsal cinsiyet rolüne uygun tutum ve davranışlar sergilemeleri beklenmektedir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği ise; kadın ve erkeğin gerek özel gerekse kamusal alanda eşit haklara sahip olmasını ve fırsatlara eşit olarak katılım sağlayabilmelerini ifade etmektedir.

Şiddet denilince akla ilk gelen; kişinin vücut bütünlüğüne karşı gerçekleşen davranışlar, farklı bir ifade ile fiziksel şiddettir. Halbuki şiddet, sadece fiziksel şiddetle sınırlı olmayıp, psikolojik düzeyde daha yaygın bir şekilde yaşanmaktadır. Ancak suçun bildirilmemesi sebebiyle suç karanlık (siyah) alanda kalabilmektedir.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanan ve özellikle erkek egemenliğine dayalı şiddet olgusu toplumda varlığını sürdürmekte ve aile içi ve kadına yönelik şiddetin temelini oluşturmaktadır. Şiddetin en yaygın biçimlerinden birisi olarak karşımıza çıkan ve günümüz toplumlarının önemli toplumsal sorunları arasında kabul edilen aile içi ve kadına yönelik şiddet, temelde bir insan hakkı sorunu olarak ele alınmalıdır. Gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ülkelerin çoğunda rastlanan aile içi ve kadına yönelik şiddet son dönemlerde yaşanan tüm olumlu gelişmelere rağmen hala tüm dünyada yaygın olarak görülen evrensel bir sorundur.

Aile içi ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla hazırlanan, aile içi ve kadına yönelik şiddette yaptırım gücü olan ilk sözleşme niteliğini taşıyan Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi

Sözleşmesi'ne (İstanbul Sözleşmesi) de değinilen çalışmamızda, Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'ne bakış açısı da ele alınmaktadır.

Cinsiyete dayalı ayrımcılığa en çok kadınlar maruz kalmaktadır. Cinsel taciz kadına kadın olduğu için farklı davranılmasının cinsel şiddet kapsamında görünüm şekillerinden biridir.

765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda cinsel suçlar, konu bakımından benzerlik göstermeyen birçok suç ile birlikte "Genel Adap ve Aile Düzeni'ne Karşı Suçlar" başlığı altında yer almakta idi. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile bu suçlar, "Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar" başlığı altında tanzim edilmiştir.

Cinsel taciz suçu, vücut dokunulmazlığı ihlal edilmeksizin, bir kişinin, bir başkasını cinsel amaçla rahatsız etmesidir. Türk Ceza Kanunu, suçlara yönelik tanımlamaları belirlerken anayasanın kişilere tanımış olduğu hürriyetleri ve temel hakları göz önünde bulundurmaktadır. Türk Ceza Kanunu'nun 105. maddesinde düzenlenen cinsel taciz suçu ile kişilerin cinsel dokunulmazlıkları koruma altına alınmakta ve kişilerin haklarını ve mevcudiyetini ihlal eden kişiler cezalandırılmaktadır.

Günümüzde cinsel suçlar genellikle kadına karşı şiddetin bir görünüm şekli olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu suçların mağduru büyük ölçüde kadınlar olsa da, bu sadece kadınların sorunu değil, toplumun tüm kesimini ilgilendiren insanlığın ortak sorunudur.

1.1 Problem

Çalışmamızın temel problemini; toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri ile mücadelede değişmeyen kalıp yargıların kişiler üzerindeki etkisi, eşitsizliğin bir uzantısı olarak görülen şiddet, aile içi ve kadına yönelik şiddetle mücadelede toplumun tam anlamıyla farkındalık kazanmamış olması, cinsel taciz suçu ile ilgili suçu oluşturan unsurların Türk Ceza Kanunu'nda açıkça yer almaması ve bu sebeple öğretilde oluşan görüş ayrılıkları, cinsel taciz suçunun ispatında yaşanan güçlükler olarak ifade edebiliriz.

1.2 Amaç

Çalışmamızın temel amacı; toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri ile ilgili kalıplaşmış değer yargılarını kadın ve erkek üzerindeki etkisini göstermek suretiyle ortaya koyarak, cinsiyet

eşitliği sağlanması konusunda eğitilmek, yetiştirilmek ve kadın veya erkeğin sadece biyolojik olarak farklı olduklarını ve bunun da doğuştan olduğu gerçeği ile değişmeyeceğini, ancak toplumun kazandırdığı değerlerin, öğretilen rollerin değişebileceğini ortaya koymaktır.

Aynı zamanda çalışmamızda; aile içi ve kadına yönelik şiddet konusunda kadınların farkındalıklarının ve duyarlılıklarının artırılması gerektiğinin altı çizilmiş, şiddete uğrayanların sessiz kalmamalarını sağlamak amaçlanmıştır. Ayrıca cinsel taciz suçunun Türk Ceza Kanunu'nda hangi başlıklar altında düzenlendiği, hangi unsurların bu suçu meydana getirdiği, suçun muhakemesi ve yaptırımı açıklanmaya çalışılmış, kanun maddesindeki boşluklar göz önüne serilerek yeni bir düzenlemeye ihtiyaç duyulduğu ifade edilmiştir.

1.3 Önem

Artan şiddetin daha görünür hale geldiği günümüzde, cinsiyetçi bakış ile güçsüz durumdaki kadınların güçlenmesi, erkeklerin farkındalık ve önleme programları ile iletişim becerilerinin yükseltilmesi, ülkemizde ve uluslararası mecralarda şiddetle mücadeleyle ilişkin yapılan düzenlemelerin takibi yapılmadığı gerekçesi ile yetersiz kaldığı, her şiddetin yasa ile düzeltilemeyeceği, özellikle aile içi şiddette kişisel sorunların özenli iletişim ile çözülebileceği, fırsat eşitliğini engelleyen geleneksel düşünce kalıplarının ortadan kaldırılmasına ihtiyaç duyulduğu, her yaşanan şiddet olayı şikayet edilmediğinden şiddetin tam anlamıyla rapor edilememesi ve kadınların şikayet etmeleri gerektiğinin bilincine yavaş yavaş varıyor olması durumlarının çalışmamız ile ortaya konulması çalışmamız açısından önemlidir.

Ayrıca cinsel taciz suçunun Türk Ceza Kanunu'ndaki yeri, vücut dokunulmazlığı ihlal edilmeksizin işlendiğinden ve genellikle sessiz veya تنها yerler failerin tercihi olduğundan suçun ispatında yaşanan güçlükler, ısrarlı takip suçu ve diğer benzer suç tiplerinden farkları, Yargıtay'ın vermiş olduğu kararlar ışığında anlatılmaya çalışılarak kanun maddesindeki suçun unsurlarının netlik kazanmasının önemi vurgulanmaktadır.

2. TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ VE KADINA YÖNELİK ŞİDDET

2.1 Toplumsal Cinsiyet Kavramı

Cinsiyet, insanın “er” veya “dişi” olarak biyolojik farklılıklarının sınıflandırılmasıdır¹. Toplumsal cinsiyet ise; İngilizce ‘de “gender” kelimesinden gelmekte olup; er veya dişinin biyolojik farklılıklarına ilişkin toplumsal, kültürel ve psikolojik anlam ve beklentilerini kapsamaktadır².

Biyolojik cinsiyet (sex) ve toplumsal cinsiyet (gender) birbirlerinden farklı değerlendirilmektedir. Kadın veya erkek olmak doğal ve doğuştan olup; kadınlık veya erkeklik sosyalleşme süreci sonucu gerçekleşmektedir³.

Biyolojik gerçekliği kabul eden ancak bir insanın er veya dişilikten çıkmasını, kadın veya erkeğe dönüşmesini biyolojinin ötesinde, toplumsal ve kültürel gelişmeler neticesinde oluştuğunu ifade eden bir görüşe göre; “Kişi, biyolojik cinsiyetinin doğrudan bir sonucu olmak zorunda değildir”⁴.

Diğer bir görüş; toplumsal cinsiyeti, kişinin kadınsı veya erkeksi olarak kategorize edilmesi olarak ifade etmektedir⁵.

Farklı bir görüşe göre; toplumsal cinsiyet, ırk, din, etnik kimliği bakımından hiçbir farklılık gözetmeksizin herkesin aynı haklardan yararlanmasıdır⁶.

¹ Türk Dil Kurumu Sözlükleri, 12.06.2023 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı.

² Vatandaş, C. (2007). “Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı”. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Dergisi*. s.35-36.

³ Hepşen, Ö. (2010). *Tevrat, İncil Ve Kuran-I Kerimde Kadın Bedeni*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. s.14; bkz. Bingöl, O. (2014). “Toplumsal Cinsiyet Olgusu ve Türkiye’de Kadınlık”. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. s.108-109.

⁴ Giddens, A. (2012). *Sosyoloji*. (Çeviren: İsmail Yılmaz). İstanbul: Kırmızı Yayınları. s.505; aktaran; Bingöl, a.g.m., s.109.

⁵ Hepşen, a.g.m., s.13.

⁶ Marduç Köse, M. (2015). *Uluslararası Belgelerde ve Anayasalarda Hukuksal Ve Siyasi Eşitlik Bağlamında Kadın*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi. İstanbul. s.166.

Cinsiyetin, biyolojik cinsiyete dayalı demokratik bir kategori olduğunu, toplumsal cinsiyetin ise kültürel bir yapıyı karşıladığını, bunun yanında bireyin biyolojik yapısı ile ilişkili psikolojik özelliklerini içerdiğini ileri süren görüşe göre; cinsiyet ve toplumsal cinsiyeti tamamen birbirinden ayrı değerlendirmek doğru bir bakış açısı değildir. Görüşe göre; kadınlarla erkekler arasındaki farklılıkların biyolojik mi veya kültürel mi olduğunu tam olarak bilmek mümkün olmamaktadır. Çünkü çoğu farklılıklar ikisinin birlikte etkileşimi neticesinde meydana gelmektedir⁷.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ise toplumsal cinsiyeti, “*belli bir toplumun kadınlar ve erkekler için uygun gördüğü sosyal olarak inşa edilen roller, davranışlar, etkinlikler ve yaklaşımlar*” olarak tanımlamaktadır⁸.

Cinsiyetin, kadınların ve erkeklerin biyolojik ve psikolojik özellikleri ile ilgili olduğunu, toplumsal cinsiyetin ise; toplumun kadınlar ve erkekler için uygun gördüğü rolleri, etkinlikleri kapsadığını belirten Dünya Sağlık Örgütü (WHO), “erkek” ve “dişi” kavramlarını cinsiyet kategorisine, “eril (maskülen)” ve “dişil (feminen)” kavramlarını ise toplumsal cinsiyet kategorisine dahil etmektedir⁹.

Sosyalleşme sürecinde kadına ve erkeğe roller yüklenmekte, kadın ve erkek belirli kalıplara sokulmaktadır. Farklı bir ifade ile; toplumsal cinsiyet doğuştan kazanılmamakta, sonradan öğrenilmektedir. Toplumdan topluma, zamandan zamana, yöreden yöreye göre de farklılaşan roller ve kalıplar bu sebeplerle değişkenlik göstermektedir¹⁰.

⁷ Dökmen Yaşın, Z. (2019). *Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar*. 11. Basım. İstanbul: Remzi Kitapevi. s.20.

⁸ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2016-2020). “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı”. Ankara. s.5.

⁹ Apaydın, C. (2022). “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Önemi”.

¹⁰ Selçuk, F. Ü. ve Tuzlukaya Erdem, Ş. (2013). “Toplumsal Cinsiyet ve Yansımaları”. *Atılım Üniversitesi Yayınları*. Ankara. s.1.

2.1.1 Toplumsal cinsiyet eşitliği

Tiyatrodan ödünç alınmış sosyolojik bir terim olan *rol*, bireyin toplum içerisinde bulunduğu pozisyonu, pozisyonadaki görev ve sorumluluklarını, diğer pozisyonadaki insanlarla etkileşimini yönlendiren kurallardır¹¹.

Annelik, babalık, askerlik gibi kadınlara ve erkeklere yüklenen farklı roller, toplumsal cinsiyet rolleri olarak bilinmekte, kadınların ve erkeklerin toplumun belirlediği senaryoya bağlı kalarak rollerini oynamaları beklenmektedir¹².

Toplumsal cinsiyet eşitliği; toplumda kadın ve erkek rollerinin birbirine üstünlüğünün olmaması anlamına gelmektedir¹³.

Bir görüşe göre; erkek ve kadın özel ve kamusal hayatında eşit haklara sahiptir. Görüşe göre; iki cinsiyet aynı değildir ancak insanlık onuru ve hakları bakımından eşittir¹⁴.

Dünya Sağlık Örgütü toplumsal cinsiyet eşitliğini; seçme, kaynakları kullanma ve hizmete erişmede cinsiyete bağlı ayrımcılık yapılmaması olarak tanımlamıştır¹⁵.

Benzer bir görüş toplumsal cinsiyet eşitliğini; her iki cinsiyetin potansiyellerinin ortaya çıkmasına imkan veren ve her iki cinsiyetin haklarını aktif şekilde kullanmasında cinsiyet ve etnik köken gibi bir ayrımcılığa tabi tutulmaması olarak ifade etmektedir¹⁶.

¹¹ Dökmen, **a.g.e.**, s.28.

¹² Dökmen, **a.g.e.**, ss.28-29.

¹³ Şahin Koyuncu, M., Çoban E. ve Korkmaz, A. (2018). “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ve Türk Eğitim Sistemindeki Yeri: Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Gözünden”. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*. 3(2). s.736.

¹⁴ Flowers, N. (2010). *Pusulacık, Çocuklar İçin İnsan Hakları Eğitimi Kılavuzu*. (çev: Metin Çulhaoğlu). 1. Baskı. İstanbul: *Bilgi Üniversitesi Yayınları* 293. s.268.

¹⁵ Üner, S. (2008). “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği”. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. s.7. 15.04.2022 tarihinde <https://www.ilkadim.bel.tr/yerel-esitlik/9.pdf> adresinden indirildi.

¹⁶ Seyyar, A. (2006). *Değişen Dünyada ve Türkiye’de Sosyal Politikalar*. 1. Baskı. Sakarya: Değişim Kitabevi. s.1; Çaha, Ö. (2010). *Sivil Kadın & Türkiye’de Kadın ve Sivil Toplum*. Ankara: Savaş Yayınları. s.4-5.

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin demokrasiye katkı sunduğunu kabul eden bir görüşe göre; toplumsal cinsiyet eşitliği sağlandığı takdirde vatandaşlar kamusal hayata daha fazla katılacak ve sivil toplum örgütleri daha etkin rol oynayacaktır¹⁷.

Bir görüşe göre; toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak amacıyla birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de çalışmalar yapılmaktadır. Ancak, uluslararası sözleşmelere taraf olunması ve yasal düzenlemeler yapılması yeterli değildir. Görüşe göre; hukuki düzenlemeler ile birlikte özellikle kadınların toplumsal hayatta desteklenmelerine ihtiyaç bulunmaktadır¹⁸.

2.1.2 Toplumsal cinsiyet eşitsizliği

Çeşitli etkileşimlerde bulunarak şekillenen ve geçmişi insanlık tarihi kadar eski olan “cinsiyet” kavramı, M.Ö. 6. yüzyılda Antik Yunan’da da tartışılan bir konu idi. Antik Yunan kültüründe özellikle kadını yok sayan bir düşünce hakimdi. Kadına erkekle eşit haklar tanımayan bir yapıya sahip olan Antik Yunan’da şekillenen düşünceler, erkeği yüceltmekte idi. Kadın, ev işlerinde ve çocuk bakımında sorumlu tutulurken, erkek ise yaradılışı ve doğası itibarıyla güçlü, evine bakmakla yükümlü kişiydi¹⁹.

Sokrates de, cinsiyetler arası farklılığı kabul eden bir anlayışa sahipti ve kadının zayıflığının eğitim yoluyla çözülebileceğini, aynı şekilde yetişmeyen erkek ve kadının aynı işi yapmalarının beklenmemesi gerektiğini ifade etmektedir²⁰. Sokrates’e göre; “kadın bütün işlerde erkekten daha zayıftır”. Bu açıklama, Sokrates’in en iyi kadın olarak değerlendirilen koruyucu kadınları dahi, en iyi erkeklerden güç ve yetenek konusunda daha aşağıda gördüğünü göstermektedir²¹.

¹⁷ Bertay, F. (2004). “Kadınların İnsan Haklarının Gelişimi ve Türkiye”. Sivil Toplum ve Demokrasi Konferans Yazıları. No 7. İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Kuruluşları Eğitim ve Araştırma Birimi. İstanbul. s.28.

¹⁸ Turan, H. ve Şen, L. M. (2014). “Büyükşehir Belediyelerinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Algısı: Stratejik Planlar Üzerine Bir Araştırma”. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.16.(1), s.54.

¹⁹ Çolakoğlu, H. (2015). “Antik Yunan ve Platon’da Cinsiyet Sorunu”. *Atatürk İletişim Dergisi*. S.9. s.223.

²⁰ Boyacı, N. P. (2014). “Platon’da Kadın Sorunu Üzerine Bir Tartışma”. *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*. S.18. s.213.

²¹ Boyacı, a.g.m., s.215-216.

Seçme hakkını da sadece erkeklere tanıyan Antik Yunan kültüründe kadını aşağı gören ve erkek ile eş tutmayan düşünceler; Platon’la birlikte değişmiş, en azından kadın ve erkek arasındaki eşitlik durumu tartışılabilir hale gelmiştir²².

Platon, kadın ve erkeğin farklı yaratıldığına inanmakta olup; iş gücü olarak birbirlerinden farklı olmadıklarını ve aynı işi yapabileceklerini savunmaktadır. Platon’un ideal devlet anlayışında, kadınların da erkekler gibi eğitim almaları durumunda, erkekler ile aynı işi yapmalarına bir engel olmadığı ileri sürülmektedir²³.

Devlet yönetimi ile ilgili Platon, *“Devletin yönetiminde kadının kadın olduğu için, erkeğinde erkek olduğu için daha iyi yapacağı iş yoktur. Yaradılıştan her iki cinsten de, aynı güçler vardır, kadında erkek gibi bütün işleri görebilir”* demektedir. Bu sözleri ile kadının da devlet yönetiminde yer alabileceğini savunmaktadır. Yine Platon, *“Ne var ki kadın hiçbir işte erkek kadar olamaz, yani kadında erkek gibi bekçilik yapar, ancak bu yaradılış kadında daha zayıf, erkekte kuvvetlidir”* demektedir. Platon’un bu sözü, kadının dikiş dikmek, yemek pişirmek gibi işleri daha iyi yaptığı, kadının yaratılış itibarıyla bu işlere daha yatkın olduğu düşüncesini desteklemektedir²⁴.

Bir görüşe göre; Platon’un kadınların da devlet yönetiminde yer alması gerektiği düşüncesi, kadınlara toplumsal bir statü kazandırma çabası içinde olduğunu göstermektedir. Görüşe göre; kadın, politik ve sosyal bir hayat içinde değildir; aksine evle sınırlandırılmış, çocuk bakma ve ev işleri döngüsü içinde bir yaşam sürmektedir. Bu bağlamda Platon’un kadınların politik yaşamda bulunmaları gerektiğine ilişkin düşüncesi, kadınlara toplumda oldukça önemli bir statü kazandırma çabası olarak görülebilir²⁵.

Diğer bir görüşe göre; düşünürü feminist olarak adlandırmaktan imtina edip, proto-feminist veya eşitlikçi olarak adlandırsak dahi; Platon’un kadın hakları konusunda o dönemin Antik Yunan’ında çağının ötesinde bir filozof olduğu düşüncesini oluşturmaktadır. Görüşe göre; Platon, her ne kadar kadın-erkek eşitliğini savunmamış

²² Çolakoğlu, **a.g.m.**, s.228.

²³ Göze, A. (2000). *Siyasal Düşünceler ve Yönetimler*. İstanbul: Beta Yayınevi. s.27.

²⁴ Çolakoğlu, **a.g.m.**, s.226.

²⁵ Boyacı, **a.g.m.**, s.226.

olsa da, kadın ve erkeğin ortak yönlerini tartışmış, yaratışları itibariyle farklılıklarını engel olarak değil de, kadını ve erkeği ortak zeminde birleştirmeye çalışmıştır²⁶.

Kanaatimizce; Platon'a göre, kadınlar bütün işlerde erkeklerden daha zayıftır ancak onların doğası gereği bu zayıflıkları erkeklerle aynı işi yapmalarına engel değildir. Platon, kadınları hem erkeklerle eşit tutmamış bir filozof olarak, hem de kadınların toplumsal yaşamda olmaları gerektiğini öngören bir filozof olarak görülmelidir. Zira; Platon sonrasında Antik Yunan'da kadın sorunlarına ve kadının toplumdaki konumuna yönelik çalışmaların yapılmasında Platon'un düşüncelerinin etkisinin olduğu açıktır.

Cinsiyet farklılığının toplumsal yapı ile ilişkisi, toplumsal cinsiyet ayrımcılığı kavramının temelini oluşturmaktadır²⁷.

Ayrımcılık; ırk, cinsel yönelim, engellilik, yaş ve toplumsal cinsiyet gibi doğuştan veya sonradan öğrenilen birtakım nitelikler sebebiyle kişinin diğer kişilere göre eşitsiz uygulamalara maruz bırakılması olarak tanımlanmaktadır²⁸.

Ayrımcılık kavramı uluslararası alanda ilk defa Birleşmiş Milletler tarafından yayınlanan İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde düzenlenmiştir. Beyannamenin 2. maddesinde; *“Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayrım gözetmeksizin bu bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir.”* ifadesine yer verilmiştir²⁹.

Bir görüşe göre; toplumsal cinsiyet olgusu, sadece biyolojiden kaynaklanan cinsiyet farklılığı olarak tanımlanmamakta, cinsiyetler arasındaki eşitsiz güç ilişkilerini de ifade etmektedir³⁰.

²⁶ Arıttürk, M. H. (2017). “Platon’un Toplum İdeali İçerisinde Kadının Yeri”. *Düşünme Dergisi*. S.10. s.38,

²⁷ Bora, A. (2012). “Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık”. *Bilgi Üniversitesi Yayınları*. İstanbul. s.1.

²⁸ Tokol, A. (2012). “Sosyal Dışlanma-Ayrımcılık”. *Sosyal Politika. Anadolu Üniversitesi Yayınları*. Eskişehir. s.158; Erikli, S. (2020). “Çalışma Yaşamında Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığının Görünümü”, *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. C.2. S.1. Ankara. s.39.

²⁹ İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi.

³⁰ Gökaya Bilican, V. (2018). *Toplumsal Cinsiyet ve Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddet*. İstanbul: Gece Kitaplığı Yayınları. s.30.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğini tanımlayan bir görüşe göre; kadınlara ve erkeklere tanımlanan sosyal hayatta kabul gören roller sebebiyle, haklara, fırsatlara, kaynaklara erişimde cinsiyetler arası ayrımcılık yapılmasıdır³¹.

Diğer bir görüşe göre ise; toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinden kaynaklanan risklere genel olarak kadınlar maruz kalmaktadır³².

Toplumun kadınlara ve erkeklere biçtiği roller sebebiyle kadınların insan haklarının ihlal edildiğini savunan bir diğer görüşe göre; roller ile birlikte dinin de yanlış bir şekilde yansıtılması, kadınları toplum nezdinde ikinci sınıf konumuna düşürmektedir. Görüşe göre; son dönemlerde kadın aktivistlerin çabaları neticesinde ilahiyatçılar, kadının toplumdaki konumu ile ilgili kadın hakları lehine yorumlar yapmaktadırlar³³.

Gelişmiş bölgelerin cinsiyet eşitsizliği konusunda ciddi adımlar attığını, belirli politikalar geliştirdiğini ifade eden bir görüşe göre ise; gelişmemiş bölgeler hala çözüm beklemektedir. Görüşe göre; kadına yönelik geleneksel bakış açısı, din ve kültürel değerlerin etkisi, soruna çözüm üretilmesini engellemektedir³⁴.

Toplumsal cinsiyet kimliklerinin, rollerinin ve eşitsizliğin üretilip geliştirildiği en güçlü birim ailedir³⁵. Aile, toplumsal örgütlenmenin yaşandığı ilk ve en küçük topluluktur. Çocuklar, er (erkek) veya dişi (kadın) kavramının anlamını aile düzeninde anne/babasından öğrenmekte, toplumsal cinsiyete ilişkin farklılıkları ilk kez aile içerisinde tecrübe etmektedirler. Dünyaya geldiği andan itibaren biyolojik özellikleri ile beraber ailede tecrübe edilen ve toplum tarafından da şekillenen normların yansımaları toplumsal cinsiyet ile yakından ilgilidir³⁶.

Kız ve erkek çocuklar sosyalleşme sürecinde nesneleri, etkinlikleri, oyunları, meslekleri ve kişilik özelliklerini onlar için “uygun” veya “uygun değil” olarak ayırt etmektedir.

³¹ Bardakçı, Ş. ve Oğlak, S. (2022). “Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi ve Türkiye”. *Toplumsal Politika Dergisi*. C.2. S.1. s.72.

³² Doğana Ö., Hacer ve Piyal, B. (2017). “Toplumsal Cinsiyetle İlişkili Sorunlar”. *Türk Halk Sağlığı* 15(2). s.150.

³³ Marduç K, **a.g.m.**, ss.166-167.

³⁴ Gökkaya, **a.g.e.**, s.31.

³⁵ Türk Dil Kurumu Sözlükleri. 12.06.2023 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı.

³⁶ Merry E. ve Wiesner, H. (2020). *Tarihte Toplumsal Cinsiyet*. (çev: Meral Çiyan Şener). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. s.43.

Örneğin; kız çocuğun erkek çocuğa “gel havacılık oynayalım” demesinde; erkek çocuğun “ben pilot olayım, sen hostes ol” demesi toplumsal cinsiyet rollerinin çocuk yaşlarda öğrenildiğini göstermektedir³⁷.

Kadının hamile olduğunu öğrendiği andan itibaren erkek çocuk beklentisine girilmesi, erkek çocuğun sünnet düğününün törenlerle yapılması, kız çocuklarının ergenliğe girdiği dönemin saklanması, erkek çocuklarına mavi, kız çocuklarına pembe renkte kıyafetler giydirilmesi, toplumsal cinsiyetin kültürel normlarından bazılarıdır. Aynı şekilde ilköğretim ders kitaplarında da erkek çalışan, para kazanan, evin geçimini sağlayan, kadın ise yemek ve temizlik yapan olarak ifade edilmektedir. Böylelikle kadına ve erkeğe toplum nezdinde sorumluluklar yüklenmektedir³⁸.

Erkek ile kız çocukların saç uzunluklarının farklı olması, takı takmanın biyolojik cinsiyete göre değişmesi, kız çocuklarına bebek, erkek çocuklarına top alınması, erkek çocuğa bebeği eline aldığı anda “sen kız mısın, kızlar oynar bebekle” denilmesi, kız çocuklarına topa dokunduğunda “futbolcu mu olacaksın, erkek işi o” denilmesi toplumsal kalıplara verilebilecek iyi örneklerdendir. “Kadın doğulmaz, kadın olunur” ifadesi, verdiğimiz örnekler ile uyum göstermektedir³⁹.

Küresel Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği (KTCE) Raporu verilerine göre; toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin en az olduğu ülkeler başta; İskandinav ülkeleri (sırasıyla; İzlanda, Finlandiya, Norveç) olmakla, eşitsizliğinin en fazla olduğu ülke ise, Afganistan’dır. Afganistan’ı, Yemen takip etmektedir. Yine verilere göre; Türkiye, 156 ülke içinde 133. sırada yer almaktadır. Söz konusu sıralamada Türkiye; Afganistan, Yemen, Irak, Pakistan ve Suudi Arabistan gibi 23 ülkeden sonra toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin en yüksek olduğu ülke konumundadır⁴⁰.

Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitsizliği sebebiyle kadınların daha düşük bir eğitim düzeyine sahip olduğunu, iş hayatına daha az katıldığını, daha az gelir elde ettiğini ileri

³⁷ Dökmen, **a.g.e.**, s.29.

³⁸ Bayhan, V. (2012-2013). “Beden Sosyolojisi ve Toplumsal Cinsiyet”. *Doğu Batı Düşünce Dergisi*. S.63. ss.146-147; aktaran; Kerpişci, N. Ö. (2022). *Cinsel Taciz Suçu*. Ankara: Seçkin Yayınevi. s.16.

³⁹ Simone De B. (2019). *İkinci Cinsiyet*. (çev: Gülnur Acar Savran). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları. s.13; Kerpişci, **a.g.e.**, s.16.

⁴⁰ Bardakçı ve Oğlak, **a.g.m.**, s.76,82.

süren görüşe göre; bu yaşananlara toplumsal baskının da eklenmesi ile cinsiyet eşitsizliği daha çok belirgin hale gelmekte ve sağlıksızlığa sebep olmaktadır⁴¹.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile mücadelede devletin, sivil toplum kuruluşlarının, kamu kurumlarının ve özel sektörün kadınların güçlendirilmesi konusunda önemli olduğunu ifade eden bir görüşe göre; kadınlar yerel ve ulusal düzeyde desteklenmeli, sosyo-ekonomik yönden güçlenmeleri için iş hayatına teşvik edilmeli, genç kızlar ve kadınlar için sosyal politika önlemleri genişletilmelidir⁴².

Kanaatimizce; insanın biyolojik cinsiyeti kendi dışında gelişen bir olgudur. Farklı bir ifade ile insanın; uzun/kısa, doğuran/doğurtan, sarışın/esmer vb. gibi özelliklerini seçmesi mümkün değildir. Ancak toplumsal cinsiyetini belirlemesi, toplumdaki konumunu tercihlerine göre istediği gibi yönelmesi insanın kendi tasarrufundadır.

Yine kanaatimizce; başta kadınlar olmak üzere, kişilere yönelik cinsiyete dayalı ayrımcılığın ortadan kaldırılması, ayrımcılıkla mücadelede kritik araçların (uluslararası sözleşmeler, yasal düzenlemeler vb. gibi) etkili olması kararlı ve sürekli mücadele ile mümkündür. Ayrımcılığın üretilmesi yerine, ayrımcılık karşıtı düşünce, tutum ve davranışların gelişmesi ve pekiştirilmesi için eğitimin önemi yadsınamaz.

2.2 Aile İçi Ve Kadına Yönelik Şiddet

Çok eski tarihlere dayanan ve aile içerisinde kadın ve erkek arasındaki egemenlik ilişkisinden doğan aile içi ve kadına yönelik şiddet, yakın zamanlara kadar sorun olarak görülmemekte idi. Şiddetin sorun olarak fark edilmesi ve çözüm arayışlarına girilmesi son zamanlarda gündeme gelmiştir⁴³.

Şiddet; fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik olmak üzere 4 başlık altında ele alınmaktadır⁴⁴.

⁴¹ Gökkaya, **a.g.e.**, s.31.

⁴² Bardakçı ve Oğlak, **a.g.m.**, s.87.

⁴³ Moroğlu, N. (2021). “İstanbul Sözleşmesi”. *Hukuk Defterleri*. s.20.

⁴⁴ Taştan, C. ve Küçüker Yıldız, A. (2018). *Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Hukuk, Deneyimler ve Aktörler*. 1. Baskı. Ankara: Polis Akademisi Yayınları içerisinde; Mavili, A. “Kadının ve Çocuğun Aile İçi Şiddetten Korunması”. s.18-19.

Fiziksel şiddet, tokat atmak, işkence yapmak, ağır şartlarda yaşamaya zorlamaktır. En ağır türü, töre ve namus bahanesi ile zorla evlendirmek, satılmak hatta kişinin öldürülmesidir.

Psikolojik şiddet, bağırarak, küfür veya tehdit etmek, sosyalleşmesini engellemek, kıskançlığı bahane ederek kıyafetine müdahale etmek, gideceği yere ve nasıl gideceğine kadar karışarak kişiyi gelişim imkanlarından mahrum etmektir.

Cinsel şiddet, evli bile olsa kadını istemediği biçimde ve zamanda cinsel ilişkiye zorlama, cinsel organlara zarar verme, çocuk doğurmaya veya doğurmamaya zorlama, fuhuşa zorlama, sözlü veya sözlü olmayan davranışlarla istenmeyen cinselliğe yönelik tutumlar sergilemektedir.

Ekonomik şiddet, kısıtlı para vermek veya hiç vermemek, bütçe hakkında bilgilendirmemek, gelir/gider bilgisi vermediği gibi kadının onay vermemesine rağmen ortak geliri, istediği gibi kullanmak, kadının onayı olmadan kadının kendi gelirine el koymak, çalışmaya zorlamak, aileyi etkileyecek konularda tek başına karar vermek olarak ifade edilmektedir.

Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nde kadına yönelik şiddet; “*ister kamu, ister özel yaşamda olsun, söz konusu eylemlerde bulunma tehdidi, zorlama veya özgürlüğün rastgele bir biçimde kısıtlanması da dahil olmak üzere, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar ve acı verilmesi sonucunu doğuracak toplumsal cinsiyete dayalı tüm şiddet eylemleri*” olarak tanımlanmakta; aile içi şiddet ise, “*aile içerisinde veya hanede veya mağdur faille aynı evi paylaşırsa da paylaşmasa da eski veya şimdiki eşler veya partnerler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemi*” olarak ifade edilmektedir⁴⁵.

Diğer bir görüş kadına yönelik şiddeti; kadının birlikte yaşadığı erkek tarafından fiziksel güç kullanılarak veya korkutularak yıldırılması olarak tanımlamakta⁴⁶, aile içi şiddeti ise,

⁴⁵ Sözleşmenin tamamı için bkz. Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi. (2011).

⁴⁶ Mavili, A. (2022). *Aile İçi Şiddet Kadının ve Çocuğun Korunması*. 5. Baskı. Ankara: Elma Yayınevi. s.29.

kişinin bedensel ve ruhsal açıdan zarar görmesine sebep olan davranış ve fiillerin aile içerisinde gerçekleşmesi olarak açıklamaktadır⁴⁷.

Aile içi ve kadına yönelik şiddet, çoğu zaman birbiriyle ilgilidir. Her iki olgunun birbirinden ayrıldığı noktalarda ise kadına yönelik şiddet, başlı başına toplumsal cinsiyet eşitsizliğine bağlı olarak ortaya çıkan bir ayrımcılık meselesi haline bürünmektedir. Farklı bir ifade ile; kız çocuklarına ve kadına uygulanan şiddet, bir insan hakları ihlalidir ve kadına yönelik ayrımcılığın bir biçimidir⁴⁸.

Aile içi şiddetin çocuklara yönelik kısmı en az bilineni ve kayıtlara geçenidir. Geleneksel terbiye sisteminin uzantısı olarak, “çocuğunu (kızını) dövmeyen dizini döver”, “dayak cennetten çıkmadır”, “eti senin, kemiği benim” tarzındaki deyimler, şiddeti olumlu bir davranış olarak göstermektedir. Kadına yönelik şiddette de kayıtlara itibar edilmemektedir. Zira; toplumsal değer sistemimizde kadına, “kol kırılır, yen içinde kalır”, “kan kussan da kızılıcak şerbeti içtim diyeceksin”, “sen kadınsın, alttan al”, “analık ve eşlik birinci görevindir” biçimde bir sorumluluk yüklenmektedir⁴⁹.

Toplumsal değer sisteminin kadını, geleneksel kadınlık rolü içinde görmesi, “evlilik bir gül bahçesi değildir, kötüyü iyi yapacak olan sensin” biçimindeki yaklaşımlar, ev içindeki sorunların gizli kalması gerektiğine inanılması toplumsal değer mekanizmasına örnek olarak gösterilebilmektedir. Yine, erkeğin pornografik dergilerde gördüklerini eşiyle yaşamak istediğinde kadının istemediği halde cinsel şiddete maruz kalması cinsel şiddete verilebilecek en iyi örneklerdendir. Kadın, eşinin cinsel ilişki isteğini reddetme özgürlüğüne sahip olduğunu bilmemektedir. Eşiyle, her istediği anda birlikte olması gerektiğini, bunun kadının “kadınlık görevleri” arasında olduğunu düşünmektedir⁵⁰.

Şiddete maruz kalan kadınların çoğu, toplumsal değer mekanizmalarının baskısı altında kalmakta, şiddeti saklamaktadır. Kadının eğitim ve çalışma hakkının elinden alınması, isteği dışında cinsel ilişkiye zorlanması, kazancına zorla el konulması, kadına sarf edilen hakaret veya atılan “bir fiske tokat” şiddet olarak kabul edilmemekte, toplumsal

⁴⁷ Mavili, (2022), **a.g.e.**, s.15.

⁴⁸ Taştan ve Küçüker, Y., **a.g.e.**, içerisinde; Yıldız Öz, S. “Giriş”, s.11.

⁴⁹ Mavili, (2022), **a.g.e.**, s.19.

⁵⁰ Mavili, (2022), **a.g.e.**, s.32-34.

pratiklerde özellikle aile içerisinde yaşananların “mahrem” kabul edilmesi gibi düşünce kalıpları sebebiyle şiddet görmezlikten gelinmektedir⁵¹.

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un en büyük özelliklerinden biri, şiddetle mücadeleyi kurumsal hale getirmesidir⁵². Hakim, şiddete maruz kalma ihtimali bulunan veya şiddete maruz kalan kadının, çocuğun, aile bireylerinin ve ısrarlı takip mağdurunun korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla koruyucu tedbir kararları verebilmektedir⁵³.

Kanaatimizce; her toplumsal sorun gibi aile içi ve kadına yönelik şiddet çözümsüz değildir. Soruna bakış açısı, buz dağının görünen kısmına odaklanmakla sınırlı kalmadığı sürece çözümsüzlükler giderilebilir. Psikolojik, sosyo-ekonomik, hukuksal ve daha birçok disiplin açısından sorunun çözümü için çalışılmalıdır. Sadece yargısal yollarla, ceza hukuku araçları ile sorunun çözülmesi beklenemez. Günümüzde sivil toplum örgütlerinin çabaları, aile içi ve kadına yönelik şiddetle mücadelenin devlet politikası haline gelmesi, medyanın şiddete karşı yükselen seslere yer vermesi ve farkındalığın oluşmasına katkı sağlaması gibi pek çok gelişme bu algının değişmesini sağlamıştır. Tüm bu gelişmelere rağmen toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin algı ve tutumların değişmemiş veya yavaş değişiyor olması sebebiyle aile içi ve kadına yönelik şiddet, hala kapalı kapılar ardında yaşanan bir olgu olmaya devam etmektedir. Yine bu bağlamda, 6284 sayılı Kanun’un insan onuruna yakışır şekilde yerine getirilmesine özen gösterilmelidir. 6284 sayılı Kanun’un kadınlar tarafından bilinmesi kadınları şiddet karşısında daha da güçlendirir. Bu bağlamda, Kanun’un tanıtılmasına ve kadınların haklarını daha iyi öğrenmelerine yönelik çalışmalar yapılmasının faydalı olacağını düşünmekteyiz.

2.2.1 Kadına yönelik şiddete ilişkin uluslararası ve ulusal düzenlemeler

Kadına yönelik aile içi şiddet, uluslararası toplumun gündemine kadının insan hakları kavramı çerçevesinde girmiş, Birleşmiş Milletler 1975-1985 yıllarını “Kadın On Yılı”

⁵¹ Yıldız Öz, S., **a.g.e.**, s.12-13.

⁵² Taştan ve Küçüker, Y., **a.g.e.**, içerisinde; Düzgün Aslan, Ü. “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Amacıyla Hakim ve Kolluk Amiri Tarafından Verilebilecek Koruyucu ve Önleyici Tedbir Kararları”. s.24.

⁵³ Uğur, H. (2012). “Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 sayılı Kanun’un Getirdikleri”. *TBB Dergisi*. S.101, s.333.

ilan etmiş, bu yıllarda kadına yönelik şiddet konusunda uluslararası norm ve standartlar belirlenmiştir⁵⁴.

1979 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW) kabul edilmiş, 1992 yılında ise kadına yönelik şiddet konusu CEDAW kapsamına dahil edilmiştir⁵⁵. CEDAW, kadın haklarını geliştirmek amacıyla düzenlenen en ayrıntılı sözleşmelerden biridir. Ayrıca Türkiye'nin Birleşmiş Milletler kapsamında onayladığı ilk insan hakları sözleşmesidir⁵⁶.

1993 yılında Viyana'da gerçekleşen Dünya İnsan Hakları Konferansı ile "kadının insan hakları" kavramı Birleşmiş Milletler belgelerine girmiştir⁵⁷. 1995 yılında Pekin'de düzenlenen 4. Kadın Konferansı'nda kabul edilen Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu'nda, kadına yönelik şiddetin kadınların insan hakları ihlali olduğu benimsenmiştir⁵⁸.

Avrupa Konseyi, 2006-2008 yılları arasında "Aile İçi Şiddet Dahil Kadına Yönelik Şiddeti Ortadan Kaldırmak" başlıklı bir kampanya yürütmüştür. 11.05.2011 tarihinde İstanbul'da "*Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi*" (İstanbul Sözleşmesi) imzaya açılmıştır.

⁵⁴ Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Uluslararası Belgeler ve Koruma Mekanizmaları.

⁵⁵ Taştan ve Küçükler, Y., **a.g.e.**, içerisinde; Ertan, S. ve Savaş, G. "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Politikalarının Uluslararası Karşılaştırmalı Analizi". s.96.

⁵⁶ Mardoç Köse, **a.g.m.**, s.1.

⁵⁷ 15.03.2023 tarihinde <https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/tr/publication/3-kadn-haklar-uluslararası-hukuk-ve-uygulama/> adresinden alındı.

⁵⁸ Dinçer, O. (2014). *Eşitlik Tahayyülünün Müsterek Kurgusu: Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonunun Çalışma Öncelikleri ve Çıkan Politika Metinleri Üzerine Bir Analiz*. Aile ve Sosyal Politikalar Uzmanlık Tezi. Ankara. s.23.

Bu sözleşme kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ilişkin olarak Avrupa çapında hazırlanan ilk uluslararası sözleşmedir⁵⁹.

Kadına yönelik şiddet konusu, son dönemlerde gerek Türkiye’de gerekse diğer ülkelerde kadın politikaları konusunda üzerinde en fazla durulan konu olmuştur. Kadına yönelik şiddet konusunda ulusal mevzuatımızda da düzenlemeler mevcuttur⁶⁰.

Anayasa’nın 10. maddesi; *“Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.”* gereğince devlete, geçici özel önlemlerin uygulamaları ile kadınlar ve erkekler arasındaki mevcut eşitsizlikleri gidermek için politika yürütme sorumluluğu ve görevi verilmiştir. Kadına yönelik şiddet bu bağlamda anayasal hakkın ihlali anlamına gelmekte ve 10. madde ile devlete önemli sorumluluklar düşmektedir⁶¹.

Anayasa’nın bir diğer maddesi olan 90. madde de kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda anayasal güvencenin sağlandığı bir diğer ulusal mevzuat maddesidir. Anayasa’nın 90. maddesine 2004 yılında eklenen *“Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır”* hükmü⁶² ile CEDAW, İstanbul Sözleşmesi gibi temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası sözleşmeler ulusal düzenlemeler karşısında üstün konuma gelmiştir⁶³.

Bu konuda gerçekleşen bir diğer yasal mevzuat değişikliği de 2005 yılında yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda yer almaktadır. Kanun’a göre; Büyükşehir Belediyeleri ve nüfusu 50.000’i geçen belediyelere kadın ve çocuklar için konukevleri açma görevi verilmiştir. Aynı düzenlemeye 2012 yılında yapılan değişiklikle, Büyükşehir

⁵⁹ Ertan ve Savaş, **a.g.e.**, s.97.

⁶⁰ Taştan ve Küçükler, Y., **a.g.e.**, içerisinde; Sarıtaş Eray, Ş. “Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kamu Politikalarının Analizi”. s.65.

⁶¹ Altınay, A. G. ve Arat, Y. (2008). *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet*. İstanbul: Metis Yayınları. s.11.

⁶² Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1982). C.22. S.3. T.C. Resmi Gazete 09.11.1982.

⁶³ Sarıtaş Eray, **a.g.e.**, s.67.

Belediyeleri ile nüfusu 100.000'i geçen belediyelerin kadın ve çocuklar için konukevleri açması “zorunlu” hale getirilmiştir⁶⁴.

Kadına yönelik şiddet konusunda doğrudan hüküm getiren mevzuat ise ilk olarak 2007 yılında yapılan değişiklikler neticesinde yürürlüğe giren 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun olmuştur⁶⁵. 2012 yılında ise İstanbul Sözleşmesi'nin hükümleri de gözeterek düzenlenen 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun yürürlüğe girmiştir.

Yasal mevzuat hususunda bir diğer önemli politika dokümanı da 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi'dir. “Çocuk ve Kadına Yönelik Şiddet Hareketleri ile Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi için Alınacak Tedbirler” başlıklı Başbakanlık Genelgesi ile Türkiye’de artık kadına yönelik şiddet ile mücadele konusu doğrudan bir kamu politikası olarak uygulanmaya başlanmıştır⁶⁶.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede yasal mevzuat alanındaki politika dokümanlarından bir diğeri de Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) hakkındaki yönetmeliğin 2016 yılında yürürlüğe girmesidir⁶⁷. Ayrıca 7 gün 24 saat kesintisiz hizmet veren Şiddetle Mücadele Hattı ALO 183 ile aile, kadın, çocuk, engelli, yaşlı, şehit yakınları ile gaziler ve gazi yakınlarına yönelik hizmetlere ilişkin çağrılar değerlendirilerek rehberlik ve danışmanlık hizmeti sunulmaktadır⁶⁸.

Yukarıda belirtilen düzenlemelerin dışında kadına yönelik şiddet; Türk Medeni Kanunu, Türk Ceza Kanunu, İş Kanunu, 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu’nda da mevzuatta yerini almıştır⁶⁹.

2.2.2 Kadına yönelik şiddetle mücadelede ulusal eylem planları

Bir insan hakkı ihlali, halk sağlığı sorunu, ayrımcılık biçimi olarak görülen ve küresel bir sorun olarak kabul edilen kadına yönelik şiddet; coğrafi, kültürel, ekonomik açıdan ayrım olmaksızın tüm dünyada varlığını sürdürmektedir ve günümüzde ulaştığı boyutlarla

⁶⁴ 5393 sayılı Belediye Kanunu. (2005). C.44. S.25874. R.G. 13.07.2005.

⁶⁵ 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun. (1998). C.38. S.23233. R.G. 17.01.1998.

⁶⁶ 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi. (2006). S.26218. R.G. 04.07.2006.

⁶⁷ Şiddet Önleme Ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik. (2016). S.29656. R.G. 17.03.2016.

⁶⁸ T.C. Aile ve Sosyal Hizmetleri Bakanlığı.

⁶⁹ Kadına Yönelik Şiddet ile Mücadelede Ulusal Mevzuat. Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Projesi.

uluslararası ve ulusal düzeyde önemli bir gündem haline gelmiştir. Kadına yönelik şiddet, şiddet mağdurunun temel haklarının varlığını hiçe saymakta; kişinin insan olmaktan kaynaklanan imkanlardan yararlanarak kendini geliştirmesinin önüne geçmekte; insanın değerine ve onuruna yaraşır bir hayat sürme hakkına zarar vermektedir⁷⁰.

Türkiye’de kadına yönelik şiddetle mücadelede, 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi’nin ilgili hükmü çerçevesinde şimdiye kadar 4 tane ulusal eylem planı hazırlanmış, yürürlüğe konarak uygulama ve izleme-değerlendirme çalışmaları gerçekleştirilmiştir⁷¹:

- Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2007-2010)
- Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele II. Ulusal Eylem Planı (2012-2015)
- Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele III. Ulusal Eylem Planı (2016-2020)
- Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı (2021-2025)

Son eylem planı olarak “Şiddete Sıfır Tolerans İlkesi” ile “Kadına Yönelik Her Türlü Şiddeti Önlemek” amacını gerçekleştirmeye yönelik hazırlanan IV. Eylem Planı, 5 temel hedefe ilişkin hazırlanmıştır. Planın 5 temel hedefi, şu şekilde belirlenmiştir:

Mevzuatın gözden geçirilerek etkin uygulanması ve mağdurların adalete erişiminin kolaylaştırılması, şiddete sıfır tolerans anlayışının tüm plan, program ve politikalara yerleştirilmesi, koruyucu ve önleyici hizmetlerin etkin sunulmasına yönelik kurumsal kapasitenin geliştirilmesi, şiddetle topyekün mücadele için toplumsal farkındalık ve duyarlılığın artırılması, sistematik, güvenilir ve karşılaştırılabilir verilerin toplanması ve istatistiklerin üretilmesi⁷².

Ülkemizde kadına yönelik şiddet biçimlerinin yaygınlığına, kadına yönelik şiddetin sonuçlarına ve mücadeledeki duruma ilişkin değerlendirmeye esas olacak verilerin elde edilmesi amacıyla 2008 ve 2014 yılları arasını kapsayan ve Başbakanlık Kadının Statüsü

⁷⁰ T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2021). Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı 2021-2025. Ankara. s.12.

⁷¹ Sarıtaş Eray, **a.g.e.**, ss.68-75.

⁷² Bkz. T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı. ss.40-45.

Genel Müdürlüğü (KSGM) tarafından hazırlanan Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması’na göre; kadına yönelik şiddet, yaş, eğitim seviyesi, yaşadığı yer, konum, ekonomik düzey fark etmeksizin her bir kadın için tehdit oluşturmaktadır. Özellikle 15-24 yaş aralığında, ilköğretim ve altında bir seviyede eğitim alan, boşanan veya ayrı yaşayan, 18 yaşına gelmeden evlenen, çalışmayan kadınlar daha çok şiddete maruz kalmaktadır⁷³.

Araştırma verilerine göre; Türkiye’de yaşamının herhangi bir zamanında fiziksel şiddete maruz kalan kadınların oranı %36 iken, son 12 ay için bu oran %8’dir. Farklı bir ifade ile; her 10 kadından yaklaşık 4’ü eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmıştır. Araştırma verilerine göre; evlenmiş kadınların %12’si yaşamının herhangi bir zamanında, %5’i ise son 12 ay içinde cinsel şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Yine kadınların; yaşamının herhangi bir zamanında maruz kaldıkları psikolojik şiddet oranı %44, son 12 ayda %26’dır. Son olarak; yaşamının herhangi bir zamanında ekonomik şiddete maruz kalan kadınların oranı %30, son 12 ayda ise %15’tir⁷⁴.

Ülkemizde kadın cinayetlerine ilişkin veriler kolluk birimleri tarafından toplanmaktadır. İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü ile Jandarma Genel Komutanlığı verilerine göre; 2016 yılında 303, 2017 yılında 353, 2018 yılında 279, 2019 yılında 337 ve 2020 yılında 267 kadın 6284 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilen kasten öldürme fiilleri sebebiyle hayatını kaybetmiştir. Bu kapsamda 2016-2020 yılları arasında aile içi ve kadına karşı yönelik sebebiyle öldürülen kadın sayısı toplamda 1.539’dır⁷⁵.

Polis Akademisi tarafından 2019 yılında yayınlanan “Dünyada ve Türkiye’de Kadın Cinayetleri 2016-2017-2018 Verileri ve Analizler Raporu”nda yer alan verilere göre; İstanbul (%14,5) kadın cinayet oranının en yüksek olduğu ildir. İstanbul’u Ankara

⁷³ Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2015). “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması”. *Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü*. Ankara. s.419. Bkz. T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı. s.23.

⁷⁴ Bkz. T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı. ss.25-29.

⁷⁵ Bkz. T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı. s.30.

(%6,1), İzmir (%5,5), Antalya (%4,6), Gaziantep (%4,3), Bursa (%3,6), Adana (%3,4) ve Mersin (%3), Manisa (%2,7) ve Denizli (%2,6) izlemektedir⁷⁶.

Bir görüşe göre; kadın hakları sorunu ataerkil erkek zihniyeti sorununun uzantısıdır. Çıkarılan kanunlara ve yapılan çalışmalara rağmen kadın - erkek eşitliğinin sağlanamamasının sebebi, kadın ve erkeğin “farklı” olduğu söyleminin yaygınlaşmasıdır. Görüşe göre; böylesine bir söylem, kadın ve erkeğin eşit olmadığı düşüncesini kabul etmektir⁷⁷.

Kanaatimizce; kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusu Türkiye’de tartışılan en önemli toplumsal sorun alanlarından biridir. Ancak ülkemizde kadına yönelik şiddet, insan hakları ihlali olmasına rağmen aile içi sorun olarak görülmektedir. Esasen; kadına yönelik şiddet, cinsiyete dayalı, kadını hor gören, yıpratıcı, fiziksel, psikolojik vb. şiddet türleri ile ruhsal veya bedensel sıkıntı yaratan, toplumda veya özel yaşamında ona baskı uygulaması ve özgürlüklerinin keyfi olarak kısıtlanmasına sebep olan her türlü davranışı içermesi bakımından kadın odaklı bir bakış açısıyla ele alınması gereken bir sorundur.

2.3 Cinsel Özgürlük Ve Cinsel Şiddet

Cinsel özgürlük, “hukukun izin verdiği sınırlar çerçevesinde kişinin cinselliğine ilişkin tercihlerini serbestçe yapabilmesi” olarak tanımlanmaktadır⁷⁸.

Kişi her ne şartlarda olursa olsun cinsel özgürlüğü ile ilgili tasarrufunu elinde tutan tek kişidir. Daha önce de ifade ettiğimiz üzere; cinsel özgürlüğün negatif ve pozitif görünümü bulunmaktadır. Negatif görünümü ile kişiyi hukuka aykırı cinsel müdahalelerden korumakta, pozitif görünümü ile ise kişinin cinsel kimliğini özgürce ifade etmesine olanak sağlamaktadır⁷⁹.

⁷⁶ Bkz. T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı. s.30.

⁷⁷ Marduç Köse, **a.g.m.**, s.111.

⁷⁸ Sancar Yalçın, T. (2013). *Türk Ceza Hukukunda Kadın*. 1. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınları. s.22.

⁷⁹ Taner, G. F.. (2017). *Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar*. 2. Baskı. Ankara: Seçkin Kitapevi. s.32.

Şiddet sözlükte; “(1) Bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğlilik, sertlik; (2) Karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma; (3) Kaba güç; (4) Duygu veya davranışta aşırılık” şeklinde tanımlanmıştır⁸⁰.

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un 2. maddesinin d bendinde şiddet;

Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı ifade eder⁸¹.

Aynı maddenin ç bendinde kadına yönelik şiddet ayrıca tanımlanmıştır. “Kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranışı ifade eder”.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ise şiddeti; “Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdidi ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik her türlü davranış” olarak tanımlamaktadır⁸².

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu verilerine göre; Türkiye’de 2022 yılında; 334 kadın erkekler tarafından öldürülmüş, 245 kadın ise şüpheli bir şekilde ölü bulunmuştur⁸³.

Bir görüşe göre; cinsel şiddet, rızası dışında veya rızanın hileli hareketlerle ortadan kaldırılması yolu ile veya kişinin rızasının olmadığını gösterebilme olanağının olmadığı

⁸⁰ 15.02.2023 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı.

⁸¹ 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun. (2012). C.52. S.28239. R.G. 20.03.2012.

⁸² T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2020-2021). “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı”. Ankara. s.6.

⁸³ 15.02.2023 tarihinde <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-acikladi-turkiyede-2022de-334-kadin-olduruldu-2017711> adresinden alındı.

hallerde (örneğin kadının alkol veya uyuşturucu etkisinde olması, uyku ilacı ile uyutulması gibi) kadının veya erkeğin cinselliğine yönelik gerçekleşen davranıştır⁸⁴.

Kişiyi cinsel eyleme zorlama, fiziksel fiillerle olabileceği gibi sözel veya mimiklerle de mümkündür. Cinsel şiddet sadece tecavüzü değil, kötü muamele, aşağılama, hor görme gibi davranışları da kapsamaktadır. Kişi, tamamen yabancı kişiler tarafından cinsel şiddete maruz bırakıldığı gibi, aileden herhangi biri, eş, sevgili, akraba tarafından da cinsel şiddete hedef olabilmektedir⁸⁵.

Cinsel şiddet denildiğinde akla sadece kadın gelmektedir. Oysa cinsel şiddet her iki cinsiyete de uygulanmakta olup; kadın/erkek ayrımı gözetmemektedir⁸⁶. Öğretide bir görüşe göre; yaratılış itibarıyla erkeklerin güçlü, kadınların ise kırılgan yapılara sahip olması; kadınların erkeklere nazaran daha çok cinsel şiddete maruz kalmaları sonucunu doğurmaktadır⁸⁷. Zira; cinsel suçlar da çoğunlukla erkekler tarafından işlenmektedir⁸⁸. Ancak kanaatimizce konuyu sadece bu açıdan ele almak dar bir bakış açısı içinde değerlendirmek olur.

Cinsel şiddet içeren fiiller; şu şekilde gerçekleşmektedir:

Tecavüz etmek, sözle veya fiziksel yolla taciz etmek, cinsel ilişkiye girmeye zorlamak, istemediği cinsel pozisyonlara zorlamak, rızası olmadığı halde hoyratça ve acıtarak cinsel ilişkiye girmek, zorla ilaç, alkol veya uyuşturucu madde kullanarak cinsel ilişkiye zorlamak, istemediği şekillerde, istemediği zamanlarda cinsel ilişkiye girmeye zorlamak, cinsel bölgelere dokunmak, cinselliği bir ceza/ödül yöntemi olarak kullanmak, kadın bedenini ve cinselliğini aşağılayacak şekilde konuşmak, teşhircilik yapmak, pornografik görüntüler izlemeye zorlamak, sürekli takip ederek telefon, internet gibi teknolojik araçlarla cinsel içerikli materyaller ya da konuşmalarla rahatsız etmek, onay almadan,

⁸⁴ Artuk, M. E. ve Alşahin, M. E. (2022). *Kriminoloji*. 4. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi. s.335.

⁸⁵ İstanbul Bilgi Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık Birimi. (12.02.2013).

⁸⁶ Polat, O. (2017). *Şiddet*. 2. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık. s.48; Artuk ve Alşahin, **a.g.e.**, ss.335-336; Gürhan, N., Erdoğan, G. ve Seyran, F. (2020). "Cinsel Şiddet". *Meyad Akademi*. C.1. S.1. s.61.

⁸⁷ Demirbaş, T. (2012). *Kriminoloji*. 4. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık. s.388.

⁸⁸ Demirbaş, (2012), **a.g.e.**, s.284.

çıplak ve cinsellik içeren görüntüler çekmek ve cinsel içerikli görüntüleri yaymak veya yaymakla tehdit etmek⁸⁹.

Bir görüşe göre; kadına cinsel obje gibi davranmak, kadını istenmeyen cinsel pozisyonlara (ters ilişki) veya fuhuşa zorlamak, doğurmaya veya doğurmamaya zorlamak ve kadın sünneti gibi hareketler cinsel şiddete örnektir⁹⁰.

Cinsel şiddet oldukça sık karşılaşılan, mağdurda yıkıcı etkileri olan, tepki gösterilmediğinde daha büyük olumsuzlukların yaşanmasına sebep olan bir olaydır. Zira; mağdurun sessiz kalması faili cesaretlendirebilmekte, fail, bu fiilini mağdura şantaj yapmak için kullanabilmektedir⁹¹.

Kişinin vücuduna sabit bir şekilde bakmak, kişiye uygunsuz fotoğraf veya video göndermek, cinsel içerikli şakalar yapmak, kişinin kıyafetine bakarak cinsel amaçlı sözler söylemek çalışmamızın konusunu oluşturan ve cinsel şiddetin bir türü olan cinsel tacize örnek verilebilir⁹².

2.4 Kadınlara Yönelik Şiddet Ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi Ve Türk Hukuku

2.4.1 İstanbul sözleşmesi'nin önemi

45 ülke ve Avrupa Birliği tarafından imza altına alınan “Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi”, şiddet ile mücadeleyi ve devletlerin bu konudaki yükümlülüklerini içermektedir⁹³. 11.05.2011 tarihinde İstanbul’da imzaya sunulduğu için “İstanbul Sözleşmesi” olarak da anılmaktadır⁹⁴.

01.08.2014 tarihinde yürürlüğe giren ve taraf devletleri bağlayıcı niteliği olan sözleşmenin amacı; “*kadına yönelik her türlü şiddetin ve ev içi şiddetin önlenmesi, şiddet*

⁸⁹ Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı. (2022). “Cinsel Şiddeti Dile Getirmek Güç Ama Mümkün”.

⁹⁰ Artuk ve Alşahin, **a.g.e.**, s.336.

⁹¹ Artuk ve Alşahin, **a.g.e.**, s.336.

⁹² Polat, (2017), **a.g.e.**, ss.51-52.

⁹³ İstanbul Sözleşmesi Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi. (2011). s.1. İstanbul Sözleşmesi’nin resmi çevirisi için bkz. 03.02.2023 tarihinde <https://rm.coe.int/1680462545> adresinden indirildi.

⁹⁴ Moroğlu, N. (2019). “İstanbul Sözleşmesi”. *İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi*. Mart 2019. s.7.

mağdurlarının korunması, suçların kovuşturulması, suçluların cezalandırılması ve kadına karşı şiddet ile mücadele alanında bütüncül, eş güdümlü ve etkili işbirliği içeren politikaların hayata geçirilmesi” olarak açıklanmıştır⁹⁵. Sözleşme, medeni hali ve cinsel kimliği bakımından ayrımcılık yapılmaksızın, tüm kadınları şiddetten korumayı amaçlamaktadır⁹⁶.

Uluslararası hukukta kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddette yaptırım gücü bakımından ilk sözleşme olma niteliğini taşıyan İstanbul Sözleşmesi ile şiddet kısımlara ayrılarak tanımlanmıştır⁹⁷. Sözleşmede; psikolojik şiddet (m.33⁹⁸), taciz amaçlı takip (m.34⁹⁹) ve fiziksel şiddet (m.35¹⁰⁰) ile ilgili hükümlere ayrıca yer verilmiş, kadına karşı şiddetin cezalandırılmasını taraf devletlerin üstleneceğine de değinilmiştir. Sözleşme’de, 18 yaşından küçük kız çocuklarının da kadın olarak değerlendirileceği vurgulanmıştır¹⁰¹.

Sözleşme, taraf devletlere kurumsal mekanizmalar oluşturmayı zorunlu kılmaktadır. Sözleşmenin etkili bir şekilde uygulanması için Avrupa Konseyi bünyesinde, “Kadına Yönelik ve Aile İçi Şiddete Karşı Mücadelede Uzmanlar Grubu” (GREVIO) izleme ve denetleme mekanizması oluşturulmuştur¹⁰². GREVIO’nun görevi; taraf devletler hakkında denetim raporları hazırlamak, önerilerde bulunmak, önerilerin uygulanıp uygulanmadığının takibini yapmak, kadın/erkek eşitliğine ve kadına karşı şiddetin önlenmesine ilişkin ortak kurallar oluşturmaktır¹⁰³.

İstanbul Sözleşmesi’nin 2. maddesinde “*cinsiyete dayalı şiddet*” (*victims of gender-based violence*) ibaresi yer almakta iken, ulusal hukukta ise genellikle hatalı bir şekilde

⁹⁵ Moroğlu, N. (2019), **a.g.m.**, s.7.

⁹⁶ Moroğlu, N. (2012). “Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi”. İstanbul. s.367.

⁹⁷ Polat, O. (2021). *Şiddet*. 3. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık. s.374.

⁹⁸ Sözleşmenin 33. maddesinde psikolojik şiddet; “*Taraflar bir şahsın psikolojik bütünlüğünü zorlamayla veya tehditlerle ciddi bir şekilde bozmaya yönelik kasıtlı girişimlerin cezalandırılmasını temin edecek gerekli yasal veya diğer tedbirleri alacaklardır.*” şeklinde düzenlenmiştir.

⁹⁹ Sözleşmenin 34. maddesinde taciz amaçlı takip; “*Taraflar başka bir şahsa yönelik olarak gerçekleştirilen ve bu şahsı, şahsın kendisini güvende hissetmesini önleyecek şekilde korkutacak, kasıtlı bir biçimde tekrarlanan tehditkar davranışların cezalandırılmasını temin edecek gerekli yasal veya diğer tedbirleri alacaklardır.*” şeklinde düzenlenmiştir.

¹⁰⁰ Sözleşmenin 35. maddesinde fiziksel şiddet; “*Taraflar başka bir şahsa karşı kasten fiziksel şiddet eylemlerinde bulunmanın cezalandırılmasını temin edecek gerekli yasal veya diğer tedbirleri alacaklardır.*” şeklinde düzenlenmiştir.

¹⁰¹ Polat, (2021), **a.g.e.**, s.374.

¹⁰² Marduç K, **a.g.m.**, s.79.

¹⁰³ Moroğlu, (2019), **a.g.m.**, s.9.

“cinsel şiddet” ibaresi tercih edilmektedir. Ulusal hukuktaki ibare, birbirlerine uzak iki kavram olan “cinsellik” ve “şiddetin” yaklaşmasına sebep olmaktadır. Cinsel şiddet ibaresi hatalı olduğundan, “toplumsal cinsiyete dayalı şiddet” veya “cinselleşmiş şiddet” ifadelerinin tercih edilmesi ve yaygınlaşması daha yerinde olacaktır¹⁰⁴.

Sözleşme, cezalandırma veya cezasızlığı ortadan kaldırmanın yanında, kadınların güven içerisinde, korkmadan, şiddetin ve ayrımcılığın olmadığı bir ortamda yaşamasına da olanak sağlamaktadır¹⁰⁵.

Çalışmamızın konusunu oluşturan cinsel taciz suçuna sözleşmenin 40. maddesinde yer verilmiş; maddede sözleşmeye taraf devletlere yükümlülük yüklenmektedir.

Taraflar bir şahsın onurunu ihlal etme etkisi yaratan veya bu maksatla gerçekleştirilen ve özellikle de aşağılayıcı, düşmanca, hakaretamiz, küçük düşürücü veya saldırgan bir ortam yaratırken, her türlü istenmeyen, cinsel mahiyette sözlü veya sözlü olmayan veya fiziksel davranışın cezai veya diğer yasal yaptırıma tabi olmasını temin etmek üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alacaklardır¹⁰⁶.

Kanaatimizce; cinsel suçlar ile mücadeleyi yakından ilgilendiren kadına karşı şiddeti; cinsel, fiziksel, psikolojik boyutlarıyla inceleyen ve temel kurallar koyan İstanbul Sözleşmesi, gerek aile içi ve kadına karşı şiddetin önlenmesi, gerekse cinsiyet ayrımcılığına dayanan şiddetin ortadan kalkması bakımından önemli bir sözleşmedir.

2.4.2 İstanbul sözleşmesi’nin Türk hukukuna etkisi

Türkiye’nin İstanbul Sözleşmesi’ni imzalamasının öncesinde yaşanan ancak Sözleşme’yi imzalamasına etki eden bir karardan (Türkiye-Opuz Kararı¹⁰⁷) bahsetmek yerinde olacaktır.

¹⁰⁴ Nuhoglu, A. (2019). “İstanbul Sözleşmesi ve Cinsel Suçlar”. *İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi*. Mart 2019. s.10.

¹⁰⁵ Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneği.

¹⁰⁶ Bkz. İstanbul Sözleşmesi Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi. (2011). s.14.

¹⁰⁷ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 3. Dairesi, Türkiye-Opuz Kararı, Başvuru no. 33401/02, Strasburg, 9 Haziran 2009.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) aile içi şiddet konusunda, gerekli önlemleri almadığı ve kadın mağduru koruyamadığı gerekçesi ile ilk kez bir devleti, Türkiye'yi, tazminata mahkum etmiştir¹⁰⁸. 1995 ila 2002 yılına dek süren ve başvuranın annesinin öldürülmesiyle sonuçlanan olayların ele alındığı davanın kararında; “(...)savcı, kendi inisiyatifıyla koruyucu tedbirlerin alınması talimatını verebilirdi. Şiddetin seviyesine bakıldığında, Savcılık başvuranın 4320 sayılı Kanun'un¹⁰⁹ uygulanmasını talep etmesini beklemeden, kendi inisiyatifıyla kanunun içerdiği tedbirleri uygulamalıydı” demek suretiyle AİHM, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2. maddesinin (Yaşama Hakkı), 3. maddesinin (İşkence Yasağı) ve 14. maddesinin (Ayrımcılık Yasağı) ihlal edildiği sonucuna varmıştır¹¹⁰.

Uluslararası alanda İstanbul Sözleşmesi olarak anılan Sözleşme, 11.05.2011 tarihinde imzaya açılmış ve Türkiye Sözleşme'yi ilk imzalayan ülke olmuştur¹¹¹. Anayasa'nın 90. maddesi gereğince iç hukuk kurallarının yeterli koruma sağlamadığı durumlarda yargı aşamasında İstanbul Sözleşmesi uygulanacaktı¹¹².

Uluslararası hukukta yaşanan gelişmeler, Türkiye'nin gündemini etkilemiş, kısa süre içerisinde şiddetin önlenmesi ile ilgili uygulamadaki eksiklikler masaya yatırılmış ve kurumsal çalışmalara başlanması hız kazanmıştır¹¹³. Türkiye, İstanbul Sözleşmesi'ni destekler nitelikte olan¹¹⁴ “6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun”u Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul etmiştir. Kanun, 20.03.2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir¹¹⁵.

Kanun'un 1. maddesinde Kanun'un amacı; “şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip

¹⁰⁸ Aksoy, S. (2022). “İstanbul Sözleşmesi Çekilme Kararı: Asıl Dertleri, Laik Hukuk Düzeni”. *Hukuk Defterleri*. S.36. Haziran-Temmuz-Ağustos 2022. s.46.

¹⁰⁹ 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un konusu, aile içi şiddetin önlenmesi yoluyla ailenin korunmasıydı.

¹¹⁰ Uğur, **a.g.m.**, ss.337-338.

¹¹¹ Moroğlu, (2019), **a.g.m.**, s.7.

¹¹² Marduç K, **a.g.m.**, s.78.

¹¹³ Moroğlu, (2012), **a.g.m.**, s.368.

¹¹⁴ Kızılırmak Kaya, C. (2020). “İstanbul Sözleşmesi'nin Genel İlkeleri Işığında 6284 Sayılı Kanun'un 4. maddesi Uyarınca Hakim Tarafından Verilebilecek Koruyucu Tedbirler”, *İstanbul Üniversitesi Yayınevi*, 23.08.2020. s.630.

¹¹⁵ Polat, (2021), **a.g.e.**, s.376.

mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir” olarak ifade edilmiştir.

Ancak 20.03.2021 tarihinde 31429 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 19.03.2021 tarihli 3718 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile Türkiye açısından Sözleşme feshedilmiştir. Fesih kararı bildirim 22.03.2021 tarihinde Avrupa Konseyi’ne ulaşmış, fesih kararının 01.07.2021 tarihinde yürürlüğe gireceği Konsey tarafından duyurulmuştur¹¹⁶.

Türkiye’nin İstanbul Sözleşmesi’nden çekilmesinin gerekçelerini, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, *“Başlangıçta kadın haklarının güçlendirilmesini teşvik etmeyi amaçlayan İstanbul Sözleşmesi, Türkiye’nin toplumsal ve ailevi değerleriyle bağdaşmayan eşcinselliği normalleştirmeye çalışan bir kesim tarafından manipüle edilmiştir. Türkiye’nin sözleşmeden çekilme kararı alması da bu nedene dayanmaktadır.”* şeklinde açıklamıştır¹¹⁷.

Kanaatimizce; sözleşmenin amacı, kadınları her türlü şiddete karşı korumak, kadına karşı şiddeti önlemek, kadın-erkek eşitliğini yaygınlaştırmak ve şiddetin ortadan kalkması için taraf devletlere yükümlülük yükleyerek uluslararası işbirliğini artırmaktır. Sözleşmeden çekilme sebeplerinden biri olarak gösterilen ve toplumun aile yapısını, ahlaki değerlerini bozacağı iddia edilen *“cinsel yönelim”* ifadesinin, sadece sözleşmenin 4. maddesinde bulunduğunu ifade etmek yerinde olacaktır. Sözleşme, üçüncü bir tür oluşturmaya veya LGBT (lezbiyen, gey, biseksüel, transseksüel) eğilimlerini teşvik etmeye yönelik bir içerik taşımamaktadır. Sözleşmenin eşcinsel yönelimleri meşrulaştırmak için yapıldığını ifade etmek, sözleşmenin diğer maddelerini görmezlikten gelmektir. Kaldı ki; maddede, şiddetle mücadelede kimseye din, dil, ırk vb. unsurlar ile birlikte, toplumsal cinsiyet ve cinsel yönelime dayalı şiddetin kabul görmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Sözleşme, dayatma içermemekle birlikte, bütün insanları kapsar niteliktedir. Zira; herkes şiddetten korunma şansı altında tutulmalıdır.

Cumhurbaşkanı kararı ile Türkiye’nin Sözleşme’yi feshetmesinin ardından sözleşmenin feshine ilişkin yürütmenin durdurulması talepli çok sayıda dava açılmış, Danıştay 10. Dairesi *“dava konusu Cumhurbaşkanı kararının 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı*

¹¹⁶ Cumhurbaşkanı Kararı, T. 20.03.2021, K.3718, S.31429.

¹¹⁷ Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı’nın 21.03.2021 tarihli açıklaması.

*Kararnamesinde verilen yetkiye istinaden tesis edilmiş” olduğunu belirterek, yürütmenin durdurulması talebini reddetmiştir*¹¹⁸.

Uluslararası antlaşmaları feshetme yetkisinin Cumhurbaşkanı Kararnamesi ile düzenlenemeyeceğini savunan görüşe göre; *“Uluslararası antlaşmaları sona erdirmeye yetkisi, Cumhurbaşkanının onaylama yetkisiyle açıklanamaz. Bu yetkinin Anayasayla veya Anayasaya uygun bir kanunla düzenlenmesi ve Cumhurbaşkanına bu yetki verilecekse bunun ayrıca ve açıkça verilmesi gerekir”*¹¹⁹.

Aynı yönde bir görüş; uluslararası antlaşmaların yasama yetkisi kapsamında olduğunu, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenemeyeceğini, Anayasa’nın 104. maddesinde *“Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarabilir”* denildiğini, Cumhurbaşkanının yasama yetkisine ilişkin bir konuda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarma yetkisinin olmadığını, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin uluslararası antlaşmalara ilişkin onaylama ve sona erdirmeye gibi bir fonksiyonunun bulunmadığını ifade etmiş, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Türkiye’nin İstanbul Sözleşmesi’nden geri çekilme kararını yetkisizlik ile sakat hükmünde değerlendirmiştir¹²⁰.

Yine benzer bir görüşe göre; kanunda aksi öngörülmedikçe bir işlem hangi usul ve yetkiyle meydana getirildiyse kaldırılırken de aynı usul ve yetkiyle işlem yapılması gerekmektedir¹²¹. İstanbul Sözleşmesi, bu bağlamda değerlendirildiğinde taraf olunurken çıkarılan kanun gibi çekilirken de bir kanun çıkarılarak işlem yapılması gerektiği ifade edilmektedir¹²².

Sözleşmenin feshedilmesine dair Cumhurbaşkanlığı Kararı’na Danıştay’da iptal davası açılmış, Danıştay 10. Dairesi, Cumhurbaşkanlığı kararının iptal istemini reddetmiştir. Oy çokluğu ile karar alan Daire, Türkiye’nin sözleşmeden çekilmesini “hukuka uygun”

¹¹⁸ Danıştay 10. Dairesi, T. 28.06.2011, E. 2021/1747. <https://www.danistay.gov.tr/assets/pdf/guncelKararlar/2021-06-29-09-20-9539359.pdf> (E.T. 18.01.2023).

¹¹⁹ Gözler, K. (2021). “İstanbul Sözleşmesinin Feshine İlişkin Danıştay Kararı Hakkında Eleştiriler”.

¹²⁰ Aksoy, **a.g.m.**, ss.46-47.

¹²¹ Hasoğlu, A. (2018). “Danıştay Kararları Işığında Yetki ve Usulde Paralellik İlkesi”. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*. S.33. s.130.

¹²² Karaoğlu, A. O. (2021). “Türk Hukukunda Milletlerarası Andlaşmalardan Tek Taraflı Çekilme”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.16. S.203. s.1096.

bulmuştur¹²³. Daire, Cumhurbaşkanlığı kararının şekil ve yetki yönünden hukuka aykırılık oluşturmadığını belirtmiştir¹²⁴.

Danıştay Kararı'nın usul yönünden yerinde olmadığını ve kararın Anayasa'ya aykırılık teşkil ettiğini düşünmekteyiz. Kanaatimizce; Anayasanın 104. maddesinde; Cumhurbaşkanı'nın milletlerarası antlaşmaları onaylayacağı ve yayımlayacağı belirtilmiştir. Yine aynı maddede; *“temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle, siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez. Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümleri uygulanır.”* hükmü bulunmaktadır. Dolayısıyla, uluslararası bir sözleşmenin onaylamasının veya sona erdirilmesinin kanun ile düzenlenmesi gerekmektedir. İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararı, uluslararası hukukta etki yaratabilir ancak iç hukukta etki yaratmaz. Çünkü Anayasa'da Cumhurbaşkanı'nın böyle bir yetkisi yoktur. Yasama görevi, yürütmeye devredilemez. Danıştay vermiş olduğu kararda, Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Uluslararası Sözleşme'den geri çekilme kararını kabul etmiş sayılmaktadır. Anayasa'ya göre, TBMM'nin kabulü ile yürürlüğe giren uluslararası sözleşme, ancak TBMM'nin kararı ile kaldırılabilir. Kaldı ki; Avrupa Konseyi sözleşmesi olan İstanbul Sözleşmesi'nin Cumhurbaşkanlığı Kararı ile feshedilmiş olması, gelecekte başka uluslararası sözleşmelerin de Cumhurbaşkanlığı Kararı ile feshedilebileceği düşüncesini oluşturmaktadır.

2.5 Cinsel Taciz İle İlgili İstatistikler

Toplumda işlenen suçların, bölgesel ve zamansal sınıflandırmaya göre gerçeğe yakın rakamlarla bilinmesi suç istatistikleri aracılığıyla gerçekleşmektedir. Karanlık alan (suçta siyah sayılar) suç istatistiklerinin göstermediği ancak gerçekte var olan suçlara ait alandır. Bu haliyle; suç istatistiklerinin tam olarak bilinmesini engellemektedir¹²⁵.

¹²³ En Son Haber sitesinin 19.07.2022 tarihli yazısı. 18.01.2023 tarihinde <https://www.ensonhaber.com/gundem/danistay-10-dairesinden-istanbul-sozlesmesi-karari> adresinden alındı. Ulusal Haber sitesinin 02.01.2023 tarihli yazısı. 18.01.2023 tarihinde <https://www.ulusal.com.tr/siyaset/danistay-istanbul-sozlesmesi-ile-ilgili-kararini-verdi-15011391> adresinden alındı.

¹²⁴ Karar sitesinin 19.07.2022 tarihli yazısı. 12.06.2023 tarihinde <https://www.karar.com/guncel-haberler/danistaydan-istanbul-sozlesmesi-karari-1676000> adresinden alındı.

¹²⁵ Artuk ve Alşahin, **a.g.e.**, s.139.

Suç çoğu zaman bilinmekte iken; suçlu her zaman bilinmemektedir. Bu da gerçek ile istatistiklerin birbirini teyit etmemesine sebep olmaktadır. Örneğin; bir yerde bomba patlatılması gibi suçlar toplumda geniş yankı uyandırdığından derhal bilinmekte iken; bazı suçlar hiçbir zaman veya çoğu zaman öğrenilememektedir. Örneğin; cinsel saldırılar, ırza geçmeler, güveni suistimaller, yalan şahitlik gibi suçlarda öğrenilememe veya bilinmememe problemi olduğundan siyah sayılar yüksektir¹²⁶.

Karanlık alan; polise ihbar edilmemiş, gizli kalmış suçlar olarak ifade edilmekte iken, nispi karanlık alan (suçta gri sayılar), suçlunun polis tarafından bulunduğu, sorguya çekildiği, mahkemeye sevk edilmediği veya sevk edilmiş ve tutuklanmış olmasına rağmen hakkında mahkumiyet kararı verilememesi olarak ifade edilmektedir¹²⁷.

Cinsel suçlara maruz kalan birçok kişi, utanç, korku, suçlanma gibi duyguları yaşamamak için polise ihbarda bulunmamakta, adli makamlara başvurmamakta ve işlenen suçun saklı kalmasına sebep olmaktadır. Mağdur, yaşadığı olayı unutmak istemekte veya soruşturma ve kovuşturma sürecinde sorgulanmaktan, muayene olmaktan, faille karşılaşmaktan, toplum nezdinde kendisine karşı işlenen cinsel suçun duyulmasından çekinmektedir. Neticeten bir kısım, suçun işlendiğini yok saymayı tercih ettiğinden, polise bildirilen cinsel suçların istatistik verilerine güvenilmemektedir¹²⁸.

Cinsel taciz olaylarında mağdur çoğu zaman yukarıda açıklamaya çalıştığımız sebeplerden dolayı polise gitmemekte, işlenen suçlar açığa çıkmamaktadır. Bu husus, suça ilişkin istatistiki verilerin gerçeği yansıtmaması sonucunu ortaya çıkarmaktadır¹²⁹.

Kadına yönelik şiddet fiilleri genellikle gözlerden uzak bir biçimde işlendiği ve yetkili mercilere çok az bildirildiği için, siyah sayı olarak kalmaktadır¹³⁰.

Dünya Sağlık Örgütü'nün 2013 Şiddet Raporu'na göre¹³¹;

¹²⁶ Soyaslan, D. (2020). *Kriminoloji*, 4. Baskı. Ankara: Yetkin Yayınları. s.47.

¹²⁷ Artuk ve Alşahin, **a.g.e.**, s.140.

¹²⁸ Demirbaş, T. (2020). *Kriminoloji*, 7. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık. ss.97-98; Kerpişçi, **a.g.e.**, s.33.

¹²⁹ Artuk ve Alşahin, **a.g.e.**, s.143.

¹³⁰ Okuyucu Ergün, G, Öntan, Y. ve Artantaş, G. (2021). *Kadına Karşı Şiddet İçeren Suçları İşleyenlerin Kriminolojik Profili*. 2. Baskı. Ankara. s.91 vd.

¹³¹ Mavili, A. (2020). *Güven Toplumunun İnşası, Şiddetin Anatomisi ve Çözüm Yolları*. 1. Baskı. İstanbul: Ufuk Usta. ss.18-19.

- Dünya kadın nüfusunun %35'i eşi veya birlikte yaşadığı kişinin fiziksel veya cinsel saldırı ve şiddetine maruz kalmaktadır. Bu oran %70'e kadar çıkmaktadır.

- Dünyadaki kadın cinayetlerinin %38'i kadınların birlikte yaşadığı eşi veya partneri tarafından işlenmektedir.

28 Avrupa ülkesindeki 42.000 kadınla yapılan görüşmeye göre¹³²;

- Her üç kadından birisi, 15 yaşından itibaren fiziksel veya cinsel saldırıya uğramaktadır.

- Kadınlara yönelik şiddet büyük oranda siyah sayı olarak kalmakta, kayıtlara yansımamaktadır. Aile içi şiddet olaylarının %14'ü, diğer şiddet olaylarının ise %13'ü kayıt altına alınmıştır.

Adalet Bakanlığı'nın 2021 yılına dair yayınladığı verilere göre; Cumhuriyet Başsavcılıklarında soruşturma evresinde şüpheliler hakkında cinsel taciz suçu için 33570 karar verilmiş, verilen kararların 14522'i kovuşturmayaya yer olmadığına dair iken, 16360 olay için kamu davası açılmıştır. 2688 karar ise, diğer (yetkisizlik, görevsizlik, birleştirme, başka büroya gönderme vb.) kararlardır¹³³.

2021 verilerine göre; cinsel taciz suçuna ilişkin 19544 mahkumiyet, 4209 beraat, 5953 hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı ve 3649 diğer kararlar verilmiştir¹³⁴.

Coğrafi bölge bazında cinsel taciz suçunun en fazla işlendiği bölge 6124 suç sayısı (%32,5) ile Marmara Bölgesi iken, Ege Bölgesi 3114 suç sayısı ile (%16,5) 2. sırada yer almaktadır. 3482 suç sayısı ile İstanbul, cinsel taciz suçunun en fazla işlendiği il statüsündedir¹³⁵.

Adalet Bakanlığı'nın 2014-2021 yılları arasında cinsel taciz suçu ile ilgili verilerine göre; 2014 yılından 2021 yılına kadar açılan dosyalardaki suç sayısı ciddi oranda artış göstermekte olup; verilen mahkumiyet kararı 2014 yılına göre yaklaşık 3 katı

¹³² Mavili, (2020), **a.g.e.**, s.19.

¹³³ T.C. Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü. Adli İstatistikler 2021. s.25.

¹³⁴ T.C. Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü. Adli İstatistikler 2021. s.61.

¹³⁵ T.C. Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü. Adli İstatistikler 2021. s.62.

civarlarındadır. Verilen karar oranlarına bakıldığında; mahkumiyet kararı 25,7'den 46,6'ya süreklilik arz ederek yükselmiş, beraat kararı ise yıldan yıla 16,6 ila 17.0 arasında değişkenlik göstermiştir¹³⁶.

Hollanda'da yapılan bir araştırmaya göre, en fazla büyük kentlerde olmak üzere, her üç kadından ikisi cinsel tacize uğramaktadır. Laf atma şeklinde işlenen cinsel taciz suçu en fazla sokakta gerçekleşmektedir. Hollanda İstatistik Kurumu'nun açıkladığı verilere göre; 2020-2021 yılları arasında kadınların %70'i cinsel taciz suçuna maruz kalmaktadır¹³⁷.

İngiltere'de yapılan bir araştırmaya göre çoğu polise bildirilmemekle birlikte; genç kadınların neredeyse hepsi cinsel tacize uğramaktadır. Verilere göre; 18-24 yaş aralığındaki genç kadınların %97'si, tüm yaş grubundaki kadınların ise %80'i kamusal alanda cinsel tacize uğramaktadır¹³⁸. Fransa'da da cinsel taciz suçunun %81'i kamusal alanda işlenmektedir¹³⁹.

Küresel çapta yapılan bir araştırmaya göre ise; birçok kadın internet ortamında cinsel tacize maruz kalmaktadır. Özellikle facebook ve diğer sosyal medya araçları üzerinden işlenen cinsel taciz suçu, müstehcen içerik paylaşımı, cinsel amaçlı açık mesajlar gönderme şeklinde gerçekleşmektedir¹⁴⁰.

2.6 Israrlı Takip Ve Cinsel Taciz Suçu

Sözlükte¹⁴¹ “*direnme, ayak direme, üsteleme, üstünde durma*” şeklinde tanımlanmış olan *ısrar* kelimesinin hukuki karşılığı, başkasının aksi yöndeki iradesine aykırı hareketlerin bilinçli olarak yapılmasıdır. İstenmeyen hareketlerin aynı amaçla yapılması ve sıklıkla tekrarlanması durumunda ısrarla gerçekleştirildikleri kabul edilmektedir¹⁴².

¹³⁶ T.C. Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü. Adli İstatistikler 2021. s.61.

¹³⁷ BBC News Türkçe haber sitesinin 02.02.2022 tarihli yazısı. 19.01.2023 tarihinde <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-60229530> adresinden alındı.

¹³⁸ BBC News Türkçe haber sitesinin 10.03.2021 tarihli yazısı. 19.01.2023 tarihinde <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-56346886> adresinden alındı.

¹³⁹ Artı 33 haber sitesinin 30.10.2022 tarihli yazısı. 19.01.2023 tarihinde <https://www.arti33.com/fransada-kadinlarin-yuzde-81i-kamusal-alanda-cinsel-tacize-ugruyor/> adresinden alındı.

¹⁴⁰ Sözcü Gazetesi'nin 05.10.2020 tarihli yazısı. 19.01.2023 tarihinde <https://www.sozcu.com.tr/2020/dunya/online-tacize-ugrayan-kadin-sayisi-artiyor-6067466/> adresinden alındı.

¹⁴¹ Türk Dil Kurumu Sözlükleri. 03.02.2023 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı.

¹⁴² Özen, M. ve Köksal, A. (2019). “Kişilerin Huzur Ve Sükûnunu Bozma Suçu”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. S.68/2. s.487.

Takip ise sözlükte, “bir kişiyi onun rızası olmaksızın sürekli bir şekilde gözetlemek” şeklinde tanımlanmıştır¹⁴³.

Kavramın hukuki metinlere yansımaları çok eski dönemlere dayandırılan çalışmalar bulunmakta, MS 535 yılına ait metinde, bir suç tipinin ısrarlı takibin ilk düzenlemesi olduğu ifade edilmektedir. Metne göre; erginlik yaşının altındaki bir çocuğun veya evli bir kadının sürekli olarak takip edilmesi yasaklanmıştır¹⁴⁴.

Israrlı takip, ilk kez 1990’lı yılların başında Amerika Birleşik Devletleri’nin Kaliforniya eyaletinde, ünlü Rebecca Schaeffer’in takıntılı bir hayranı tarafından günlerce takip edilmesi ve öldürülmesi ile neticelenen olayla gündeme gelmiş, sonrasında ısrarlı takibin suç olarak kabul edilmesi düşüncesi oluşmuştur. Zira; Birleşik Krallık, Avustralya ve AB ülkelerinin tamamına yakını ısrarlı takip suçunu cezalandırmaktadır¹⁴⁵.

Israrlı takip olgusu, mevzuatımızda ilk kez 2012 yılında “6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun”un 1. maddesinin 1. fıkrası ile yer almıştır. Maddeye göre Kanun’un amacı; “*şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.*”

Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi’nin (İstanbul Sözleşmesi) stalking¹⁴⁶ başlıklı 34. maddesinde ısrarlı takip, “*başka bir şahsa yönelik olarak gerçekleştirilen ve bu şahsı, şahsın kendisini güvende hissetmesini önleyecek şekilde korkutacak, kasıtlı bir biçimde tekrarlanan tehditkâr davranışlar*” şeklinde tanımlanmıştır.

¹⁴³ Türk Dil Kurumu Sözlükleri. 12.06.2023 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı.

¹⁴⁴ Türkoğlu, S. (2020). *Ceza Hukuku Açısından Israrlı Takip*. İstanbul: On İki Levha Yayınları. s.13.

¹⁴⁵ Olivia De, S. (2013). “Unwanted Pursuit Behavior After Breakup”. 03.02.2023 tarihinde <https://biblio.ugent.be/publication/4094241/file/4336620.pdf> adresinden indirildi. Aktaran; Özar, Süleyman. (2022). “Israrlı Takip Suçu (TCK m.123/A)”. *AÜHFD*. 03.10.2022. s.1402. 03.02.2023 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2425483> adresinden indirildi.

¹⁴⁶ Bkz. İstanbul Sözleşmesi Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi. (2011).

12.05.2022 tarihinde 7406 sayılı Kanun¹⁴⁷ ile yapılan değişiklikle Türk Ceza Kanunu'na eklenen ısrarlı takip suçu 123/A şu şekilde düzenlenmiştir:

Israrlı bir şekilde; fiziken takip etmek ya da haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak suretiyle bir kimse üzerinde ciddi bir huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olan faile altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir. Suçun; a) Çocuğa ya da ayrılık kararı verilen veya boşandığı eşe karşı işlenmesi, b) Mağdurun okulunu, iş yerini, konutunu değiştirmesine ya da okulunu veya işini bırakmasına neden olması, c) Hakkında uzaklaştırma ya da konuta, okula veya iş yerine yaklaşmama tedbirine karar verilen fail tarafından işlenmesi, hâlinde faile bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir. Bu maddede düzenlenen suçun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır.¹⁴⁸

Madde gerekçesine göre ısrarlı takip suçunun düzenlenme amacı, mağdurun henüz maddi ve manevi kişiliği veya vücut dokunulmazlığı ihlal edilmeden, ağır neticeler meydana gelmeden önce failin ısrarlı takip fiillerinin yaptırım altına alınmasıdır. Düzenlemenin hedefi ise; ısrarlı takip fiilleriyle etkili mücadele edilmesi ve mağdurların korunmasıdır¹⁴⁹.

Bir görüşe göre ısrarlı takip; tekrar eden fiiller ile mağdurun takip edilmesi neticesinde korkmasıdır¹⁵⁰. Bir başka tanıma göre; failin ısrarla gerçekleştirdiği fiiller neticesinde, mağdurun kendisinin veya çevresinin güvenliğine yönelik korku duymasına sebep olacak nitelikteki rahatsız edici davranıştır¹⁵¹.

¹⁴⁷ 7406 sayılı Türk Ceza Kanunu Ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2022). S.31848. R.G. 27.05.2022.

¹⁴⁸ 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu. (2004). C.42. S.25611. R.G. 12.10.2004.

¹⁴⁹ Türkiye Büyük Millet Meclisi, Ankara Milletvekili Lutfiye Selva Çam ve 109 Milletvekilinin Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4290) ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ve Adalet Komisyonu Raporları. Yasama Dönemi 27. Yasama Yılı 5. Sıra Sayısı 323. s.12.

¹⁵⁰ Türkmen, A. (2010). “Yeni Bir Hukuki Olgu Olarak Israrlı Takip ve Taciz (Stalking) ve Bunun Türk Medeni Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*.11. s.1394.

¹⁵¹ Türkoğlu, a.g.e., s.13.

Diğer bir görüş; ısrarlı takip suçunun, cinsel taciz, özel hayatın gizliliğini ihlal, tehdit gibi suçlar ile unsurlar bakımından benzerlik gösterdiğini ifade etmiş, bahse konu suçları, birbirini takip eden fiiller zinciri olarak tanımlamıştır¹⁵².

Bir diğer görüşe göre ise; ısrarlı takip suçunun düzenlenme amacı, kişinin başkalarının müdahalesi olmaksızın hürriyetini korumasıdır. Bu görüş; ısrarlı takip mağdurunun “*O her yerde, hayatımın mahvedilmeyen hiçbir parçası kalmadı*” ifadesini de aktarmakta; bütün ısrarlı takip olaylarının mağdurlarının bu denli yıkıcı etki ile karşılaşmadığını da hatırlatmaktadır¹⁵³.

Türk Ceza Kanunu’nda bir fiilin “ısrarlı” olarak değerlendirilebilmesi için ne kadar sıklıkla tekrarlanması gerektiği açıkça düzenlenmemiştir. Bu sebeple, her olay kendi içinde değerlendirilmekte olup; somut olayın özellikleri ve şartları neticesinde ısrarla hareket edilip edilmediği tespit edilmelidir. Örneğin; mağdurun rahatsızlık duyduğunu faile iletmiş olmasına rağmen, failin aynı davranışlarına devam etmesi¹⁵⁴ veya failin sergilediği hareketlerin mağdurun huzurunu ve yaşam alanını bozması, suçun tespitinde göz önünde bulundurulmalıdır¹⁵⁵.

Madde metninde ne davranışın belli bir süre devam etmesine, ne de davranış sayısına ilişkin bir ibare mevcuttur. Öğretide bir görüş; ısrarlı takibin tek bir hareketle oluşmadığını, birden fazla hareketin gerçekleştirilmiş olmasının gerekli olduğunu savunmaktadır¹⁵⁶.

Israrlı takip fiilleri, “*mağdur istemediği halde ona sürekli telefon etmek, iletişim araçları vasıtasıyla ilişki kurmaya çalışmak, mağduru takip etmek, hediye veya herhangi başka bir eşya göndermek, üçüncü kişi üzerinden temas kurmak, internet ortamında mağdur*

¹⁵² Doğan, R. (2014). “Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu”. *Ankara Barosu Dergisi*. s.138.

¹⁵³ Balcı, M. ve Çakır, K. (2022). “Israrlı Takip Suçu (TCK m.123/A) Stalking”. *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*.10. S.2. ss.323-339. 19.06.2023 tarihinde <https://www.jurix.com.tr/article/33420> adresinden indirildi.

¹⁵⁴ Şahin Ekici, M. (2013). “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK m.123)”. *Ceza Hukuku Dergisi*. S.8/23. s.39.

¹⁵⁵ İtişgen, R. (2014). “Kişilerin Huzur Ve Sükûnunu Bozma Suçu”. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. S.9/113. s.117.

¹⁵⁶ Akbulut, B. (2014). “6284 sayılı Kanunda Şiddet ve İstanbul Sözleşmesi’nin TCK Açısından Değerlendirilmesi”. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*. Y.5. S.16. s.150. 14.03.2023 tarihinde <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/157297/> adresinden indirildi.

hakkında söylentiler yaymak, bilgi/resim vb. kişisel verilerini paylaşmak vs.” şeklindedir¹⁵⁷.

Israrlı takip olgusunun son dönemlerde dikkat çekmesinin sebeplerinden birisi, teknolojik gelişmelerdir. Teknolojinin imkanları ve sınır tanımaz seviyede olması, gizliliğe ilişkin endişeleri artırmakta, kişilerin takip edilmesi veya izlenmesini kolay hale getirmektedir¹⁵⁸. Farklı bir ifade ile; teknolojinin imkanlarından biri olan bilgisayardan yararlanan kişi, bilgisayarda veriler bırakmış ise, rahatlıkla takip edilebilmektedir¹⁵⁹.

Bir görüşe göre; suçun düzenlenmesinde temel etken teknolojik gelişmelerdir. Zira; internet ortamında mağdur hakkında kişisel bilgiler paylaşmak veya mahremiyet ve cinsellik içeren söylentiler yaymak, ısrarlı takip sonucunda karşımıza çıkan suç tiplerindendir¹⁶⁰.

Kanaatimizce; başka teknolojik imkanların yanı sıra sadece sosyal medya platformları dahi insanların izlenmesini, takip ve taciz edilmesini kolaylaştırmaktadır.

Kadının toplum içerisindeki değişen rolü, ısrarlı takip olgusunun sıklıkla gündeme gelmesinin bir diğer sebebidir. Kadınların istemedikleri davranışa maruz kalmaları halinde eşlerinden veya partnerlerinden ayrılmalarının erkekleri bu suç tipi bakımından potansiyel bir fail haline getirebildiği ileri sürülmektedir¹⁶¹. Kadın mağdurların erkek mağdurlara oranla fazla olması ve failerin çoğunun eski eş ve sevgililerden oluşması bu düşüncenin adeta kanıtını oluşturmaktadır¹⁶². Bu sebeple ısrarlı takip, kadına yönelik şiddetin bir türü olarak da kabul edilmektedir.

¹⁵⁷ Yenerer Çakmut, Ö. (2021). “Israrlı Takip (Stalking), Kişinin Huzur ve Sükununu Bozma ve Türk Ceza Hukuku Bakımından Genel Değerlendirme”. *Balıkesir Barosu Dergisi*. S.1. 03.02.2023 tarihinde <https://balikesirbarosu.org.tr/medya/balikesir-barosu-dergisi-sayi-1> adresinden indirildi.

¹⁵⁸ Mullen, E., Pathe, M. ve Purcell, R. (2000). “Stalkers and Their Victims”. *Cambridge University Press*. s.12. 20.03.2023 tarihinde <https://catdir.loc.gov/catdir/samples/cam032/99044607.pdf> adresinden indirildi. Aktaran; Türkoğlu, **a.g.e.**, s.15.

¹⁵⁹ Mullen, Pathe ve Purcell, **a.g.m.**, s.14; aktaran; Türkoğlu, **a.g.e.**, s.15.

¹⁶⁰ Balcı ve Çakır, **a.g.m.**, ss.323-339.

¹⁶¹ Mullen, Pathe ve Purcell, **a.g.m.**, s.13. aktaran; Türkoğlu, **a.g.e.**, s.15.

¹⁶² Örneğin; 2014 yılında Kanada’da yapılan araştırma verilerine göre, 2014 yılından önceki beş yıl süresince yaklaşık 2 milyon Kanadalı takip edilmiş, 15 yaş ve üzeri kadınların yaklaşık %8’i, erkeklerin ise %5’i ısrarlı takip mağduru olmuştur. Burczycka, M. (2014). “Stalking in Canada”. 14.03.2023 tarihinde <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/85-002-x/2018001/article/54893/01-eng.htm> adresinden alındı.

Belirtmemiz gerekir ki; ısrarlı takip fiili bazı suçlar ile benzerlik gösterdiğinden ve hatta bazı suçların öncüsü (cinsel taciz, hakaret vb.) olarak karşımıza çıktığından, hakim tarafından suçun tespit edilmesi zor bir hal almaktadır. Nitekim; failin gerçekleştirmiş olduğu fiil cinsel amaç taşıyor ise; fail ısrarlı takip suçundan değil, cinsel taciz suçundan sorumlu tutulacaktır¹⁶³.

Bir görüş; cinsel taciz suçunun nitelikli hallerinin ısrarlı takip suçu için de söz konusu olması gerektiğini ifade etmekte; cinsel tacize maruz kalan mağdurun, taciz sebebiyle işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalması sonucunda yaşam tarzında değişikliğe gitmesini, ısrarlı takip suçunun mağdur üzerinde etkilerine örnek göstermiştir. Görüşe göre; benzer bir düzenleme olası bir ısrarlı takip düzenlemesi bakımından da göz önünde bulundurulmalıdır. Zira; ısrarlı takip mağdurlarının da faillerden kurtulmak adına yaşam tarzlarında değişikliğe gitmeleri oldukça rastlanan bir durumdur¹⁶⁴.

İsrarlı takip suçunda içtima hükümlerine başvurmak mümkündür. Failin suç teşkil eden fiilleri başka bir suçun yasal unsurlarını meydana getiriyorsa, fail bu suçtan da sorumludur. Ancak, ısrarlı takip suçu açısından takibin niteliği başka bir suçun varlığını elverişli hale getiriyor ise; fail ısrarlı takip suçundan değil, yasal unsurları oluşan somut suçtan sorumlu tutulur. Örneğin¹⁶⁵;

- failin fiilleri mağduru tehdit ediyorsa; tehdit suçundan, (TCK m.106),
- failin gerçekleştirdiği fiillerin niteliği hakaret suçunun unsurlarını taşıyorsa; hakaret suçundan (TCK m.125),
- failin fiilleri vücuda temas içermeyen cinsel amaçlar ile gerçekleşiyorsa; cinsel taciz suçundan (TCK m.105) hüküm vermek gerekmektedir.

Arkadaşlık/sevgili ilişkisi kurma isteğinin ısrarlı bir şekilde gerçekleşmesi durumunda, bu fiiller, somut olayın şartlarına göre hem cinsel taciz hem de kişilerin huzur ve

¹⁶³ Hayalioğlu, Ö., Uzun, E. B., Bulan, O. ve Anbar, E. (2022). “İsrarlı Takip Suçu ve Cezası (TCK m. 123/A)”. İstanbul. 06.12.2022. 06.02.2023 tarihinde <https://www.mondaq.com/turkey/crime/1256742/israrli%C4%B1-takip-su%C3%A7u-ve-cezas%C4%B1-tck-m-123a> adresinden alındı.

¹⁶⁴ Türkoğlu, **a.g.e.**, s.66.

¹⁶⁵ Bkz. Hayalioğlu, Uzun, Bulan ve Anbar, **a.g.m.**, s.1.

sükununu bozma suçlarını oluşturabilmektedir. Yargıtay'ın, ısrarlı bir hal almış bahse konu arkadaşlık/sevgililik/flört vb. teklifler ile ilgili çelişkili kararları bulunmaktadır¹⁶⁶:

Yargıtay 18. Ceza Dairesi bir kararında; *“istemediğini ve kabul etmediğini belirtmesine rağmen, ısrarla evlilik teklifi edilmesi, âşık olduğunun söylenmesi eylemlerinin, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu değil, TCK’nın 105. maddesinde ve 43. maddesinde tanımlanan zincirleme cinsel taciz suçunun oluştuğunu”* belirtilmiştir¹⁶⁷.

Yargıtay 4. Ceza Dairesi ise bir kararında; sanığın, mağdura arkadaşlık teklif etmesi karşılığında mağdurun teklifi kabul etmemesini, sanığın ısrarla mağdura telefon etmesini, mağduru takip ederek ısrarla arkadaşlığa ikna etmeye çalışmasını, TCK’nın 105/1. maddesinde tanımlanan cinsel taciz suçunu oluşturduğunu, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu için açılan davada beraat kararı verilmesi gerektiğini belirtmiştir¹⁶⁸.

Yargıtay’ın vermiş olduğu kararlara katılmamaktayız. Kanaatimizce; ısrarlı teklifler tek başına cinsel taciz suçunu oluşturmaz. Mağdurun istemediğini söylemiş olmasına rağmen failin mağdura ısrarla telefon etmesi veya hoşlandığını söylemesi failin cinsel amaç taşıdığını göstermez. Zira; kanun maddesinde, cinsel taciz suçunun işlendiğinden bahsedebilmek için, özel kastın bulunması gerektiği belirtilmektedir. Cinsel içerikli sözler sarf edilmemişken, cinsel bir amaç ihtiva etmemişken, kanunda belirtilen manevi unsur karşılanmamışken cinsel taciz suçundan hüküm vermek isabetli olmamıştır. Kanaatimizce bu durumda kişilerin huzur ve sükununu bozma suçundan hüküm verilmesi gerekirdi.

Yargıtay 14. Ceza Dairesi, katılanın beyanlarını, sanığın hayatın olağan akışına aykırı savunmasını, Bilgi Teknolojileri İletişim Kurumu tarafından düzenlenen yazı neticesinde sanığın olay gecesi katılanı dört kez aradığını, dosya kapsamında sanık hakkında kişilerin huzur ve sükununu bozma suçundan ceza verildiğini, sanığın olay gecesi katılana cinsel

¹⁶⁶ Tavlan, N. N. (2021). “Flört/Arkadaşlık Teklifi ile Cinsel Taciz Suçu Arasındaki Farkın Yargıtay Kararları Işığında Değerlendirilmesi”. 13.07.2021. 04.02.2023 tarihinde <https://www.hukukihaber.net/flortarkadaslik-teklifi-ile-cinsel-taciz-sucu-arasindaki-farkin-yargitay-kararlari-isiginda-degerlendirilmesi> adresinden alındı.

¹⁶⁷ Yargıtay 18. Ceza Dairesi, 18.02.2016, E: 2015/16840 E., K: 2016/2996, <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (E.T. 04.02.2023).

¹⁶⁸ Yargıtay 4. Ceza Dairesi, 18.02.2014, E: 2012/17541, K: 2914/3852, <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (E.T. 04.02.2023).

içerikli sözler sarf etmesi şeklindeki fiilinin cinsel taciz suçunu oluşturduğunu ancak sanığın bu suçtan beraatine karar verilmesini bozma sebebi saymıştır¹⁶⁹.

Nitekim Yargıtay karşı yönde olan başka bir kararında; ısrarla evlenme teklif edilmesi fiilini, cinsel taciz suçunu değil, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu oluşturduğunu ifade etmiştir¹⁷⁰.

Yargıtay başka bir kararında, sanığın katılanı telefonla arayarak cinsel ilişki seslerini dinletme bazen de ses çıkarmadan karşı tarafı dinleme fiillerini, zincirleme şekilde cinsel taciz suçunu oluşturduğu gerekçesiyle, kişilerin huzur ve sükununu bozma suçundan sanığa verilen mahkumiyet kararını kanuna aykırı bulmuştur¹⁷¹.

Kanaatimizce; bahse konu tekliflerin sadece ısrarlı olması, cinsel taciz suçunun olduğu yönünde bir görüş için yeterli değildir. Flört, arkadaşlık veya evlilik teklifleri hayatın olağan akışında sıklıkla yaşanmakta, toplumsal gereklilik açısından normal karşılanmakta, ancak belirli bir ağırlığa ulaşıldığı takdirde, kişilerin huzur ve sükununu bozma suçu kapsamında değerlendirilmelidir¹⁷².

Belirtmemiz gerekir ki; yapılan bir araştırmaya göre, Türkiye’de her 10 kadından 3’ü yaşamında en az bir kere ısrarlı takibe maruz kalmaktadır¹⁷³. Yine ülkemizde kadınlardan gelen acil durum çağrılarının %20’si ısrarlı takipten kaynaklanmaktadır¹⁷⁴.

¹⁶⁹ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 17.02.2020, E: 2016/6668, K: 2020/1196, bkz. Yüksektepe, A. M. (2023). *Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar*, 1. Baskı. İstanbul: Platon Yayıncılık. s.319.

¹⁷⁰ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 07.10.2015, E: 2014/2506, K: 2015/9030, <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (E.T. 04.02.2023); Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 08.07.2020, E: 2018/5685, K: 2020/3211, <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (E.T. 04.02.2023).

¹⁷¹ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 30.10.2012, E: 2011/12781, K: 2012/10367, bkz. Taneri, G. ve Kamışlı, G. (2018). *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar*. 1. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık. s.371.

¹⁷² Kararlar için bkz. Yargıtay 14. Ceza Dairesi, E: 2019/7006, K: 2019/13675; Yargıtay 14. Ceza Dairesi, E: 2016/11704, K: 2019/12488, İsrarlı Takip Suçu ve Cezası (TCK m.123/A). 04.02.2023 tarihinde <https://www.mgc.com.tr/israrli-takip-sucu-ve-cezasi/> adresinden alındı. Aynı yönde; Yargıtay 9. Ceza Dairesi, 21.11.2021, E: 2021/1858, K: 2021/9223; Yargıtay 14 Ceza Dairesi, 07.10.2015, E: 2014/2506, K: 2015/9030; Yargıtay 9. Ceza Dairesi, 13.09.2022, E: 2022/2686, K: 2022/7747, <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (E.T. 04.02.2023).

¹⁷³ Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2015). “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması”. Ankara. s.118. 20.03.2023 tarihinde <http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11655/23338/KKSA-TRAnaRaporKitap26Mart.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden indirildi.

¹⁷⁴ NTV Haber Sitesi’nin 03.02.2020 tarihli yazısı. 06.02.2023 tarihinde <https://www.ntv.com.tr/turkiye/kadınlardan-gelen-acil-cagrilarin-yuzde-20si-issrarli-takipten,20EDTbu4DkCCFkUZhjJ5w> adresinden alındı.

Israrlı takip, tüm dünyada ciddi bir sorun olarak görülmekte ve kadına yönelik şiddetle mücadele kadar gündemde başlık oluşturmaktadır. ABD’de yapılan bir araştırma, kadın cinayetlerinin %76’sının, kadına yönelik şiddet davalarının ise %67’sinin öncesinde belirli bir süre ısrarlı takip fiilinin bulunduğunu göstermektedir¹⁷⁵.

Kanaatimizce; ısrarlı takip fiillerinin Türk Ceza Kanunu’nda mevcut düzenleme ile yaptırım altına alınması, ceza hukukumuz açısından olumlu bir gelişmedir. Israrlı takip suçu herkes tarafından işlenebilen bir suç olsa da; yaygın olarak erkek şiddetinin bir ürünüdür. Böylesine bir düzenleme, kadına yönelik şiddetle mücadeleye de güç katmaktadır.

¹⁷⁵ Israrlı Takip Model Kanunu Raporu. (2007). ABD Adalet Departmanı Suç Mağdurları Ulusal Merkezi. s.13. 06.02.2023 tarihinde <https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/model-stalking-code-revisited-responding-new-realities-stalking> adresinden indirildi.

3. TÜRK CEZA KANUNU'NDA CİNSEL TACİZ SUÇU (TCK m.105)

3.1 Cinsel Taciz Suçu İle İlgili Genel Açıklamalar

Aile düzeni, toplum ahlakı, dini kurallar, gelenek ve görenekler cinselliğe ilişkin değerlerin oluşumunda belirleyici rollere sahiptir. İnsanlığın var olduğu andan itibaren tüm toplumlarda işlenen, insana yönelik suçlar kapsamında en ağır olarak değerlendirilen cinsel suçlar, tarih boyunca toplumların değişen hukuk düzenlerinde cezalandırılmıştır.

Ceza kanunlarının amacı, toplumun ve kişilerin yaşam, özgürlük, sağlık, malvarlığı ve kişilik vb. haklarını koruyarak, insanların huzur ve barış içerisinde bir arada yaşamalarını ve bu haklara yönelik ihlallerin giderilmesini sağlamaktır¹⁷⁶. Bu doğrultuda modern devlet sistemleri, insan hakları ve özgürlükleri üzerinde insan onuruna yakışır şekilde düzenlemeler getirmelidir.

Türkiye’de 1982 Anayasası’nın 17. maddesinde bireysel insan hakları sıralanırken, yaşama hakkından daha sonra vücut dokunulmazlığı hakkında bahsedilmiştir. Vücut dokunulmazlığı hakkı, temelde “cinsel dokunulmazlığı” içerisinde bulunduran kapsamlı bir terimdir¹⁷⁷. Vücut dokunulmazlığı, yaşama hakkı gibi, kişisel olduğu kadar toplumsal bir değerdir¹⁷⁸. Vücut dokunulmazlığı kapsamında bulunan beden, akıl ve ruh sağlığı, tüm hukuk kurallarıyla koruma altına alınmış; ceza yasalarında vücut dokunulmazlığına yönelik ihlaller karşılığında yaptırım öngörülmüştür¹⁷⁹.

1982 Anayasası’nda geçen hakların korunması için Türk Ceza Kanunu bazı farklı suç tiplerini düzenlemeye almıştır. Bu suç tanımları içerisinde vücut dokunulmazlığına yönelik koruma sağlayan; kasten yaralama (TCK m.86), taksirle yaralama (TCK m.89), işkence (TCK m.94), eziyet (TCK m.96) suçları örnek olarak verilebilirken; cinsel

¹⁷⁶ Artuk, M. E. (2005). “Yeni Türk Ceza Kanunu’nun Temel İlkeleri”. *Hukuk ve Adalet Dergisi*. S.5. s.12.

¹⁷⁷ Özyüksel, Ö. (2021). “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda “Cinsel İlişki” Kavramı”. *Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. C.9. S.17. s.135.

¹⁷⁸ Inceoğlu, S. (1999). *Ölme Hakkı*. İstanbul. s.65.

¹⁷⁹ Centel, N., Zafer, H. ve Çakmut, Ö. (2021). *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar*.1, 5. Bası. İstanbul: Beta Yayıncılık. s.129.

dokunulmazlık haklarına koruma sağlayan suç tipleri ise cinsel saldırı (TCK m.102), çocukların cinsel istismarı (TCK m.103), reşit olmayanla cinsel ilişki (TCK m.104) ve cinsel taciz suçu (TCK m.105)'dur¹⁸⁰.

Bu suç tanımları sayesinde kişilerin cinsel dokunulmazlığına yönelik yapılan saldırıların önlenmesi hedeflenmiştir.

3.1.1 Cinsel taciz kavramı

Bir kimsenin vücut dokunulmazlığı ihlal edilmeksizin cinsel amaçlı olarak taciz edilmesi anlamına gelen cinsel taciz suçu, diğer cinsel özgürlüğe karşı işlenen suçlarda olduğu gibi toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır.

Taciz, Arapça'da "Acz" kelimesinden türemektedir. Sözlük anlamı ise "tedirgin etme, rahatsız etme"¹⁸¹. Buna ek olarak, bir tepki veremez, bir şey yapamaz ve güç hale getirme anlamlarını da taşımaktadır¹⁸².

Cinsel taciz basitçe, beden hareketi veya sözlü ve fiili olarak bir başka kişinin vücuduna temas içermeyen, cinsel amaçlı ve cinsel özgürlüğü ihlal edici davranışlar şeklinde ifade edilebilmektedir¹⁸³.

Cinsel dokunulmazlığa yönelik sözler, cinsel ifadeler, müstehcen fotoğraflar, ilişki istekleri ve aynı şekilde davranışlar cinsel taciz şeklinde nitelendirilerek kanunda yer almaktadır¹⁸⁴.

¹⁸⁰T.C Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü. (2018). s.44. 20.08.2022 tarihinde <https://adlisicil.adalet.gov.tr/> adresinden indirildi.

¹⁸¹ Türk Dil Kurumu. (2020). s.121. 14.08.2022 tarihinde <https://www.tdk.gov.tr/icerik/diger-icerikler/2020-yili/> adresinden alındı.

¹⁸² Ayar, D., Çakı, B. ve Aksu, Ç. (2022). "Bakım Çalışanlarına Hastalardan veya Danışanlardan Gelen Cinsel Taciz Davranışları Ölçeği Türkçe Geçerlilik Güvenilirlik Çalışması: Metodolojik Araştırma". *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*. s.56.

¹⁸³ Yenerer Çakmut, Ö. (2016). "Cinsel Şiddet Mağduru Çocuk Kavramı ve Türk Ceza Kanunu'nun Çocuğa Yönelik Cinsel Şiddet Düzenlemelerine Genel Bakış". *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*. s.48. 16.05.2023 tarihinde <https://pdf.trdizin.gov.tr/pdf/> adresinden indirildi.

¹⁸⁴ Kolburan, G. ve Demir, S. (2018). "Cinsel Taciz: Hukuki ve Psikolojik Bir Değerlendirme". *Türkiye Klinikleri J.4(1)*. İstanbul. s.26-32.

3.1.2 Mukayeseli hukuktaki düzenlemeler

Türkiye dışındaki ülkelerin hukuk sistemleri cinsel tacizi farklı şekillerde düzenlemişlerdir. Bazı ülkeler cinsel tacizi suç olarak düzenlemiş ve ceza hukukuna dahil etmiş iken, bazı ülkeler cinsel tacizi ayrıca suç olarak tanımlamamış, bu tür cinsel taciz fiillerine iş ve borçlar hukuku gibi alanlarda yer vermiştir¹⁸⁵.

Amerika Birleşik Devletleri (ABD), cinsel taciz kavramının ortaya çıktığı yerdir. Dünyada cinsel tacizi en geniş şekilde tanımlayan ve kabul eden ABD’de cinsel taciz, Civil Rights Act’ın ayrımcılık konusunu düzenleyen VII. kitabında ele alınmıştır. Buna göre, Amerikan Hukukunda, cinsel taciz son derece net bir biçimde cinsiyet temeline dayalı bir ayrımcılık olarak tanımlanmaktadır. Farklı bir ifade ile cinsel taciz; kadınlara yönelik bir cinsel ayrımcılık olarak görülmektedir. Gerçekten, cinsel tacizin her ne kadar aynı cinsiyete sahip kimseler arasında söz konusu olabileceği söylenebilirse de, yapılan araştırmalar, taciz vakıalarının çok büyük bir oranının kadın ve erkekler arasında ve büyük çoğunlukla kadınlara yönelik olduğunu ortaya koymaktadır¹⁸⁶.

1994 tarihli Fransa Ceza Kanunu’nda cinsel taciz ile ilgili; “*görevin verdiği yetkiyi kötüye kullanarak emir, tehdit veya cebir ile cinsel çıkar sağlamak amacıyla başkasını rahatsız eden kişi bir sene hapis ve yüz bin frank para cezasıyla cezalandırılır*” şeklindeki hüküm 2002 yılında kanunla yapılan değişiklikle “*bir kimseyi cinsel nitelikte menfaatler elde etmek amacıyla taciz edenler bir yıl hapis ve 15.000 euro para cezasıyla cezalandırılır*” halini almıştır¹⁸⁷. Bahse konu hüküm, suçun maddi unsurunun belirlenmesini güçleştirdiği ve kanunilik ilkesine aykırılık teşkil ettiği düşüncesi ile Fransız Anayasa Konseyi tarafından iptal edilmiş¹⁸⁸, 08.08.2012 tarihinde yürürlüğe giren Fransız Ceza Kanunu’nun 222-33. maddesinde cinsel taciz suçu şu şekilde düzenlenmiştir:

¹⁸⁵ Kerpişci, **a.g.e.**, s.37.

¹⁸⁶ Bakırcı, K (2000). *İş Hukuku Açısından İşyerinde Cinsel Taciz*. İstanbul: Yasa Yayınları. s.22 vd; Özdemir, E. (2006). “İşyerinde Cinsel Taciz”, *Çalışma ve Toplum Dergisi*. 04.11.2006. s.87. 08.02.2023 tarihinde <https://www.calismatoplum.org/Content/pdf/calisma-toplum-1194-1f4a41e5.pdf> adresinden indirildi.

¹⁸⁷ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.405.

¹⁸⁸ Fransız Anayasa Konseyi, 04.05.2012, K: 2012-240, <https://www.conseil-constitutionnel.fr/decision/2012/2012240QPC.htm> (E.T. 23.03.2023).

Cinsel taciz; tekrarlanan bir şekilde bir kimseyi, onur kırıcı veya aşağılayıcı niteliğiyle haysiyetini zedeleyen veya kişiye karşı korkutucu, düşmanca veya saldırgan bir durum yaratan cinsel içerikli söylem veya davranışlara maruz bırakmaktır. Tekrarlanan nitelikte olmasa dahi, failin, kendisinin veya üçüncü bir kişinin yararına olarak, açıkça veya görünüş itibarıyla cinsel bir fayda elde etmek amacıyla kişiye her çeşit ciddi baskı uygulaması da cinsel taciz kapsamındadır. Buna göre, hem birinci hem de ikinci fıkrada düzenlenen cinsel taciz suçunun cezası iki yıl hapis ve 30 000 Euro adli para cezasıdır¹⁸⁹.

Alman Ceza Kanunu'nda cinsel taciz ile ilgili ayrıca bir düzenleme bulunmamaktadır. Bir görüş; çocukların cinsel istismarı, teşhircilik, alenen hayasızca hareketler, görevi kötüye kullanmak suretiyle cinsel istismar fiillerinin Alman öğretisinde cinsel taciz olarak kabul edildiğini ileri sürmektedir¹⁹⁰. Alman İş Hukuku Mevzuatı'nda işyerinde cinsel tacizin iş sözleşmesine aykırılık teşkil ettiği ifade edilmektedir. Ayrıca failin mağdura cinsel ayrımcılık teşkil edecek fiilleri karşısında mağdurun hangi haklara sahip olduğunun yer aldığı Alman Medeni Kanunu'nda da (116a ve 116b) düzenlemeler mevcuttur¹⁹¹.

İngiltere'de de cinsel taciz suçuna yer veren düzenleme bulunmamaktadır. Ancak cinsel taciz fiilleri ile ilgili belli düzenlemeler mevcut olup; bunlardan ilki 1997 tarihli Tacizden Korunma Kanunu'dur¹⁹². Kanun'da; uygunsuz konuşmalar, birini takip etmek, sıkıntı ve korku uyandıran devamlılık arz eden hareketlerin tacize yol açabileceği kabul edilmektedir¹⁹³. İkinci düzenleme 1975 tarihli Cinsel Ayrımcılık Kanunu olup; kadınların ve erkeklerin cinsiyetlerinden dolayı ayrıma tabi tutulmalarının önüne geçilmesi amaçlanmıştır¹⁹⁴.

¹⁸⁹ Taner, (2017), **a.g.e.**, ss.406-407.

¹⁹⁰ Artuk, M. E. (2006). "Cinsel Taciz Suçu (TCK. m.105)". *Çalışma ve Toplum Dergisi*. 2006/4. s.32. 23.03.2023 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2576416> adresinden indirildi; Nuhoglu, A. (2004). "Türk Ceza Kanunu'nda ve 2002 Tasarısında Cinsel Suçlar". Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı içinde, *Galatasaray Üniversitesi Yayınları*. İstanbul. s.639.

¹⁹¹ Ünver, Y. (2009). "Ceza Hukuku Açısından Mobbing, Stalking ve Cinsel Taciz Eylemleri". *Ceza Hukuku Dergisi*. C.4. S.11. s.122; 10.12.2022 tarihinde <https://jurix.com.tr/article/2939> adresinden indirildi.

¹⁹² Taner, (2017), **a.g.e.**, s.G08.

¹⁹³ Kurt, G. (2008). "5237 sayılı Türk Ceza Kanununda Cinsel Taciz Suçu". Uğur Alacakaptan'a Armağan. C.1. *Bilgi Üniversitesi Yayınları*. İstanbul. s.513.

¹⁹⁴ Kurt, **a.g.e.**, s.513.

1995 tarihli İspanyol Ceza Kanunu'nun 184. maddesinde cinsel taciz suç olarak düzenlenmiştir. Maddede suçun temel şekli, *“İş, eğitim, hizmet ilişkisinde sürekli veya itiyat haline gelmiş bir biçimde kendisi veya üçüncü kişi için cinsel talepte bulunan, mağdurun korkmasına, düşmanca hisler beslemesine, küçük düşürülmesine yol açan, cinsel taciz fiilinin faili, hürriyeti bağlayıcı ceza veya para cezası ile cezalandırılır”* şeklinde düzenlenmiş olup; nitelikli hali ise, *“cinsel taciz fiilini, hizmet, eğitim veya hiyerarşik ilişkilerin getirdiği üstünlük durumunun kötüye kullanılması veya bu ilişkiler çerçevesinde haklı beklentileri olan mağdura sarih veya zımni olarak bir zarar vereceğini bildirme suretiyle gerçekleştiren failin cezası ağırlaştırır”* şeklinde düzenlenmiştir. Maddeye, *“mağdur yaşı, hastalığı veya durumu itibarıyla özellikle kırılgan ise ceza ağırlaştırır”* şeklinde üçüncü fıkra da eklenmiştir¹⁹⁵.

İtalya'da cinsel taciz ayrıca suç olarak düzenlenmemiştir. Bir görüşe göre; İtalyan yargı organları, *“kamusal alanda hayasızca hareketler”, “hakaret”, “cebir”, “kişileri rahatsız etme ve taciz”* suçlarını cinsel taciz olarak değerlendirmekte ve bu davranışlar cinsel taciz suçunu oluşturmaktadır. Cinsel amaçla işlenmesi gerekmeyen ısrarlı takip (stalking) fiilleri, 2009 yılında İtalyan kanun koyucusu tarafından *“takip hareketleri”* adı altında suç olarak düzenlenmiştir¹⁹⁶.

İsviçre Ceza Kanunu'nun 198. maddesinde tanımlanan suç, cinsel taciz suçunun karşılığını oluşturmaktadır. Maddeye göre; *“bir kimseyi beklemediği bir anda cinsel davranışlara maruz bırakarak utanç duymasına neden olmak, bir kimseye dokunmak veya uygunsuz sözler söylemek gibi cinsel nitelikte hareketlerle taciz etmek”* fiilleri, mağdurun şikayeti üzere para cezası ile cezalandırılmaktadır. Tanımlanan suçun gerçekleşmesi için bedensel temas şart değildir¹⁹⁷.

Belçika İş Güvenliği ve Sağlık Yasası'nda bulunan 32. maddenin 1. fıkrasının 3. bendi dahilinde cinsel taciz; *“Kişinin onurunu zedelemeyi veya korkutucu, düşmanca aşağılayıcı, küçük düşürücü veya rencide edici bir ortam yaratmayı amaçlayan veya*

¹⁹⁵ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.404.

¹⁹⁶ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.404; Kerpişci, **a.g.e.**, ss.39-40.

¹⁹⁷ Kurt, **a.g.e.**, s.512.

*böyle bir sonucu doğuran cinsel çağrışımlı her türlü istenmeyen sözlü, sözlü olmayan veyahut bedensel davranış şekli” olarak tanımlanmaktadır*¹⁹⁸.

Görüleceği üzere; mukayeseli hukukta, bedensel temas içeren hareketler de cinsel taciz kapsamındadır.

3.1.3 Uluslararası belgeler

Mukayeseli hukukta devletlerin “Cinsel Taciz” ile ilgili düzenlemelerinin bulunmasının yanı sıra bu kapsamda uluslararası belgelere rastlamak da mümkündür.

Birleşmiş Milletler (BM) tarafınca 1979 senesinde kabul edilen “Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi” ile birlikte kadınlara karşı yapılan tüm ayrımcılıklar yasaklanmış fakat işyerlerinde ise kadınlara yönelik taciz ve şiddete yer verilmemiştir¹⁹⁹.

Avrupa Birliği (AB) hukukunun dayanmış olduğu en büyük ilkelerin başında ayrım yasağı ve eşitlik ilkesi gelmektedir. Bu hususta AB’ye üye olan bütün ülkelerin yürütmekte ve uygulamada zorunlu olduğu bazı politikalar mevcuttur. Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi, cinsel tacizin önlenmesi konusundaki 2002/73 sayılı direktifin 2. maddesinin 2.fıkrasında, tacizi ve cinsel tacizi cinsiyet temeline dayalı bir ayrımcılık olarak nitelendirmekte ve böyle bir davranışın kadın ve erkek arasında ayrımcılık oluşturacağını kabul etmektedir²⁰⁰. Direktifte cinsel taciz; *“bireyin gururunu çiğnemeyi hedefleyen, düşmanca, değersizleştirici, incitici, yargılayıcı ve yıldırıcı bir ortam oluşturan ve istenmeyen sözlü ya da sözsüz fiziksel her davranış cinsel içerikli bir saldırıdır”* şeklinde nitelendirilmektedir²⁰¹. Direktife göre; cinsel tacizin üç temel unsuru bulunmaktadır. Bunlar; istenilmeyen, insan onuruna aykırı, suistimal edilen çalışma ortamı (düşmanca, aşağılayıcı, utandırıcı, saldırgan bir ortam)’dır²⁰².

¹⁹⁸ Ermumcu, S. (2011). *İşyerinde Psikolojik Taciz*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir. s.72.

¹⁹⁹ Bakırcı, **a.g.e.**, s.48.

²⁰⁰ Balkır, Z. G. (2015). “Cinsiyet Ayrımcılığı Temelinde İş Yerinde Cinsel Taciz”. *Hukuk Fakültesi Dergisi*. Y.1. S.1. s.22.

²⁰¹ Özdemir, **a.g.e.**, s.88.

²⁰² Yüksektepe, **a.g.e.**, s.292.

Direktifin yaptığı tanım incelendiği zaman ABD hukukunda bahsi geçen tanımla örtüşmektedir. Buna ek olarak “insanlık onuru” kavramının, AB hukukuna da katkısı bulunmaktadır²⁰³.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Genel Konferansı, 21.06.2019 tarihinde Cenevre’de “Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacizin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Sözleşme’yi” düzenlemiş, sözleşme içerisinde doğrudan bir cinsel taciz tanımı yapılmamıştır. Konferans’ın 108. oturumunda kabul edilen sözleşmenin düzenlenme amacı, sözleşmenin 1. maddesinde; “*Çalışma yaşamında “şiddet ve taciz” terimi, fiziksel, psikolojik, cinsel veya ekonomik zararı amaçlayan, neticelenen veya neticelenmesi muhtemel olan, bir defaya mahsus veya tekrarlanan, kabul edilemez davranış ve uygulamaları veya tehditleri ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve tacizi de ifade eder*” şeklinde açıklanmıştır²⁰⁴.

Sözleşmede; çalışma yaşamındaki şiddet ve tacizin insan haklarını ihlal edeceği, fırsat eşitliğine bir tehdit olduğu, insana yakışır işlerle bağdaşmadığı ifade edilmiş, üye devletlere “genel bir sıfır tolerans ortamı” yaratma sorumlulukları olduğu hatırlatılmıştır²⁰⁵.

Neticeten; gerek mukayeseli hukukta gerekse uluslararası belgelerde cinsel taciz suçunun veya suç olarak düzenlenmese de bu kapsama dahil edilen fiillerin kişilik ve yaşama haklarını ihlal ettiği kabul edilmektedir.

3.2 Türk Ceza Kanunu’nda Cinsel Taciz Suçu’na Yönelik Düzenlemeler

Cinsel suçlar, 765 sayılı Mülga Türk Ceza Kanunu’nda “*Genel Adap ve Aile Düzeni’ne Karşı Suçlar*” başlığı altında yer almaktaydı²⁰⁶. 2005 yılına dek yürürlükte kalan Kanun’da “Cinsel Taciz” suçu isminde bir suç yoktu. Bu suç sarkıntılık ve söz atma

²⁰³ Özdemir, **a.g.e.**, s.85.

²⁰⁴ Uluslararası Çalışma Konferansı. (2019). Sözleşme 190. “Çalışma Yaşamında Şiddet Ve Tacizin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Sözleşme”. Cenevre. 21.06.2019. 23.03.2023 tarihinde <https://disk.org.tr/2021/11/ilo-190-calisma-yasaminda-siddet-ve-tacizin-ortadan-kaldirilmasina-iliskin-sozlesme/> adresinden alındı.

²⁰⁵ Uluslararası Çalışma Örgütü. (2021). Çalışma Yaşamında Şiddet ve Taciz: 190 sayılı Sözleşme ve 206 sayılı Tavsiye Kararı’na İlişkin Rehber. Uluslararası Çalışma Ofisi. Cenevre. ss.4-5. 31.03.2023 tarihinde https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/publication/wcms_840841.pdf adresinden alındı.

²⁰⁶ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.27.

olarak 421. maddede düzenlenmekteydi²⁰⁷. 421. maddeye göre²⁰⁸; genç erkeklere ve kadınlara yönelik söz atma girişiminde bulunanlar ve atanlar, en az üç ay en fazla bir sene, sarkıntılık davranışında bulunanlar ise en az altı ay ve en fazla iki seneye kadar hapis cezasına hükmedilmekte idi²⁰⁹. Maddeye göre söz konusu suç erkeklere karşı işlendiğinde, suçun oluşması için mağdurun “genç” olması koşulu aranmakta, kadınlara karşı işlenmesi durumunda ise bu koşul aranmamaktaydı²¹⁰.

Türk Ceza Hukuku’nda cinsel taciz suçuna ilk kez 1997 yılında rastlanmaktadır. Cinsel taciz suçu, 1997 TCK ön tasarısında “söz atma, sarkıntılık, cinsel taciz” başlıklı 317. maddede, söz atma ve sarkıntılık suçunun nitelikli hali olarak düzenlenmiştir²¹¹.

2000 TCK tasarısında ise; söz atma ve sarkıntılık suçu 319. maddede şu şekilde düzenlenmiştir:

Kadınlara veya erkeklere söz atanlara üç aydan altı aya kadar hapis veya altı milyon liradan on milyon liraya kadar ağır para cezası verilir. Kadınlara ve erkeklere sarkıntılık edenlere altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir. Bu fiiller, mağdurun hüküm ve nüfuzu altında bulunduğu kimsenin cinsel tacizi şeklini alırsa faile verilecek ceza bir yıldan az olamaz. Bu maddede yer alan suçların kovuşturması şikâyete bağlıdır²¹².

Tasarıdaki madde gerekçesine göre söz atma; sarkıntılık seviyesine ulaşmayan, sadece söz ile uygulanan ve devamlılığı olmayan edebe ve örflere aykırı olan saldırı

²⁰⁷ Artuk, M. E., Gökçen, A., Alşahin, M. E. ve Çakır, K. (2022). *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 20. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi. s.408.

²⁰⁸ Söz konusu hükmün 13.3.1926 tarihinde Resmi Ceride’de yayınlanan ilk hali “*Kız ve erkek genç kimselere söz atanlar üç aydan altı aya kadar hapsolunur.*” şeklindeydi. Bkz. İçel, K. ve Yenisey, F. (1994). *Karşılaştırmalı ve Uygulamalı Ceza Kanunları*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım. s.725; 2275 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun Bazı Maddelerini Değiştiren Kanun ile söz konusu hüküm “*Kadınlara ve genç erkeklere söz atanlar on beş günden üç aya kadar ve sarkıntılık edenler bir aydan altı aya kadar hapsolunur.*” şeklinde değiştirilmiştir. (2275 sayılı Türk Ceza Kanunu, S.2432, R.G. 20.06.2013); 6123 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun ile söz konusu hüküm “*Kadınlara ve genç erkeklere söz atanlar üç aydan bir seneye ve sarkıntılık edenler altı aydan iki seneye kadar hapsolunur.*” şeklinde değiştirilmiştir. (6123 sayılı Türk Ceza Kanunu, S.8458, R.G. 15.7.1953). Bkz. Baş, E. (2016). “Türk Ceza Hukukunda Cinsel Taciz Suçu”. *AÜHFD*. C.1. S.4. s.1143. 11.05.2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/621512> adresinden indirildi.

²⁰⁹ Türk Ceza Kanunu Ön Tasarısı. (1997). Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı. Özel Seri: 3. s.97.

²¹⁰ Kerpişçi, **a.g.e.**, s.69.

²¹¹ Baş, **a.g.m.**, s.1139.

²¹² Çakıcı Gerçek, L. (2011). “Yargıtay Kararlarıyla Cinsel Taciz Suçu”. *AÜHFD*. S.60. s.50; 15.12.2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/auhfd/issue/42488/511844> adresinden indirildi.

davranışlarıdır. Sözler tek bir kere söylenmez ve süreklilik oluştursa, bu sarkıntılık şeklinde nitelendirilmektedir. Söz atma olarak nitelendirilen suçun mağduru erkek veya kadın, faili de yine aynı şekilde erkek veya kadın olabilir. Fakat erkeklerin mağdur olarak kabul edilmesi için genç olma şartı aranmamaktadır. Sarkıntılık için de mağdur ve fail kişiler değişiklik gösterebilmektedir. Sarkıntılık durumu, bir kişiye yönelik isteksiz şehvet sonucu iffete ve edebe saldırı olacak şekilde tecavüz veya tasaddi suçuna varacak teşebbüslerden oluşmaktadır²¹³.

2005 senesinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile Türk ceza hukuku sistem içerisinde köklü bir değişime gidilmiş, “Cinsel Taciz” kavramı Türk Ceza Kanunu’na dahil edilmiştir²¹⁴.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda cinsel suçlar ayrı bir başlık altında, Kanun’un “*Özel Hükümler*” başlığındaki ikinci kitabında “*Kişilere Karşı Suçlar*” başlığında yer alan ikinci bölümün “*Cinsel Dokunulmazlığa Yönelik Suçlar*” başlıklı altıncı bölümünde “*Cinsel Taciz*” suçu 105. maddede düzenlenmiştir²¹⁵.

18.06.2014 tarihli 6545 sayılı Kanun’un 61. maddesi ile yapılan değişiklikler neticesinde cinsel taciz suçunun son hali şu şekilde düzenlenmiştir:

Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında, mağdurun şikayeti üzerine, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına veya adlî para cezasına fiilin çocuğa karşı işlenmesi hâlinde altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Suçun; a) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin ya da aile içi ilişkinin sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle, b) Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından, c) Aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle, d) Posta veya elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle, e) Teşhir suretiyle, işlenmesi hâlinde yukarıdaki fıkra göre verilecek ceza yarı oranında

²¹³ Gerekçe metni için bkz. Türk Ceza Kanunu Ön Tasarısı, **a.g.e.**, s.289.

²¹⁴ Dursun, S. (2014). “Türk Ceza Hukuku’nda Cinsel Suçlara Genel Bir Bakış”. *Ceza Hukuku Dergisi*. S.24. s.58.

²¹⁵ Artuk, M. E. (2006). “Cinsel Taciz Suçu (TCK. m.105)”. *Hukuki Perspektifler Dergisi*. S.7. s.70; Yenidünya, C. (2005). “5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu’nda Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar”. *Legal Hukuk Dergisi*. Y.3. S.33. Eylül 2005. s.3310.

artırılır. Bu fiil nedeniyle mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise verilecek ceza bir yıldan az olamaz.

Türk Ceza Kanunu’nun 105. maddesinin gerekçesi ise; *“cinsel taciz bireyin vücut dokunulmazlığı hakkının ihlali özeliğini taşımayan farklı davranışlarla gerçekleşir. Maddenin ikinci kısmında, belirtilen cinsel taciz durumlarına göre, hizmet ve hiyerarşi ilişkilerinden kaynaklananın yetkisini kötüye kullanmak veya aynı işyerinde bulunan kişilerin tacizde bulunması, suça ağır ceza uygulanmasını gerektirmektedir”* şeklinde açıklanmıştır²¹⁶.

6545 sayılı Kanun ile eklenen hüküm ile; cinsel taciz suçunun çocuklara yönelik işlendiği durumlarda uygulanacak ceza arttırılmaktadır.

Çalışmamızın konusunu oluşturan *“bir kişinin vücut dokunulmazlığı ihlal edilmeden cinsel amaçlı taciz edilmesi”* anlamına gelmekte olan cinsel taciz, *“bir kişinin bir başkasını rızası olmadan sözle, gözleriyle veya bedeniyle, cinselliğini hedefleyerek rahatsız etmesi”* ya da *“bireylerin edep ve iffetlerine yönelik rahatsız edici nitelikte hareketlerde bulunması”*dır²¹⁷.

Cinsel taciz suçunun konusunu, kişinin cinsel dokunulmazlığı, bütünlüğü ve özgürlüğü oluşturmaktadır²¹⁸. Kişinin vücuduna temas edilmeksizin sergilenen cinsel içerikli davranışlar, kişiyi cinsel yönden rahatsız etmekte olduğundan Türk Ceza Kanunu’nda cezalandırılacağı belirtilmiştir²¹⁹.

Cinsel tacizin suç olarak düzenlenmesine karşın, TCK’da psikolojik taciz (mobbing) fiillerini yaptırım altına alan herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Örneğin; işverenin

²¹⁶ Türkiye Büyük Millet Meclisi Türk Ceza Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/593). 12.05.2003.s.514. Ayrıca bkz. Aladağ, C. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Madde 105. Türk Hukuk Sitesi Şerhi. Şerh No:1186. <https://www.turkhukuksitesi.com/serh.php?did=1186> (E.T. 10.05.2022)

²¹⁷ Özbek, V. Ö., Doğan, K. ve Bacaksız, P. (2022). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 17. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınevi. s.398.

²¹⁸ Koca, M. ve Üzülmüş, İ. (2022). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 8. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi. s.432; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.397.

²¹⁹ Koca ve Üzülmüş, **a.g.e.**, s.432; Artuç, M. (2007). “Cinsel Taciz Suçu”. *Terazi Hukuk Dergisi*. Y.2. S.11. Temmuz 2007. s.104; Tezcan, D., Erdem, M. ve Önok, M. (2022). *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*. 20. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık. s.493; Toroslu, N. ve Toroslu, H. (2021). *Ceza Hukuku Özel Kısım*. 11. Baskı. Ankara: Savaş Yayınevi. s.73.

işçisini sevmemesi sebebiyle planlı bir şekilde dışlaması veya unvanına uygun işler vermemesi TCK’da yaptırım altına alınmamıştır²²⁰.

4857 sayılı İş Kanunu’nda da psikolojik taciz düzenlenmemiş, ancak cinsel tacize maruz kalınması durumunda, işveren ve işçiye iş sözleşmesini feshetme hakkı tanınmıştır. İş Kanunu’nun 24. maddesine göre; “b) İşveren, işçinin veya ailesi üyelerinden birinin şeref ve namusuna dokunacak sözler söyler, davranışlarda bulunursa veya işçiye cinsel tacizde bulunursa, d) İşçinin diğer bir işçi veya üçüncü kişiler tarafından işyerinde cinsel tacize uğraması ve işverene bildirmesine rağmen gerekli önlemler alınmazsa” işçi, iş sözleşmesini haklı nedenle feshedebilmekte, yine ilgili Kanun’un 25. maddesine göre; “c) İşçinin işverenin başka bir işçisine cinsel tacizde bulunması” durumunda işveren, iş sözleşmesini haklı nedenle feshedebilmektedir²²¹.

3.3 Korunan Hukuki Değer

765 sayılı Mülga Türk Ceza Kanunu’nda “Genel Adap ve Aile Düzeni’ne Karşı Suçlar” başlığı altında yer alan cinsel suçlarda korunan hukuki değer veya menfaat “genel adap ve aile düzeni” idi. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda ise bu suç, “Kişilere Karşı Suçlar” başlığı altında düzenlenmiş, korunan hukuki değer olarak “kişi” gösterilmiştir²²².

Kanaatimizce; böyle bir düzenleme ceza hukukumuz açısından kazanımdır ve kanun koyucunun kişiye önem verdiğini göstermektedir. Kanun koyucu, cinsel suçların genel adaba ve aileye karşı değil, kişinin kendisine karşı işlenmesini suç olarak değerlendirerek yerinde bir karar vermiş, bu düzenleme ile sorunu, “kişi”nin hak ve özgürlüğü sorunu olarak ele almıştır. Zira; bu suçlar neticesinde “kişi”nin cinsel özgürlükleri ihlal edilmektedir.

Ancak, Türk Ceza Kanunu’nda cinsel suçların “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar” başlığı altında toplanması, korunan hukuki değer yalnızca insanın fiziki veya bedensel bütünlüğü olduğu algısını yaratmaktadır²²³.

²²⁰ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.409.

²²¹ 4857 sayılı İş Kanunu. (2003). C.42. S.25134. R.G. 10.06.2003.

²²² Centel, N. (2011). “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Cinsel Saldırı Suçu ve Cinsel Suçlar Değişiklik Tasarısı’nın Değerlendirilmesi”. 4 Mayıs 2011. ss.270-721. 03.01.2023 tarihinde <https://kutuphane.dogus.edu.tr/mvt/pdf.php> adresinden indirildi; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.396.

²²³ Centel, **a.g.m.**, s.271.

Türk Ceza Kanunu'nun 105. maddesinde cinsel taciz suçunun konusu, cinsel tacizi oluşturan davranışların yöneldiği kişinin cinsel bütünlüğü ve dokunulmazlığıdır²²⁴. Bir görüşe göre; kavramsal açıdan birbirlerinin yerine kullanılan ancak tanım itibarıyla muğlak kalan cinsel özgürlük ve cinsel dokunulmazlık kavramlarının eş anlamlı olmadığını belirtmek yerinde olacaktır. Bu görüşe göre; cinsel suçların düzenlendiği başlık dikkate alındığında; cinsel suçlarda korunan hukuki değerlerin kişilerin cinsel dokunulmazlığı olduğu anlaşılmakta olup; cinsel dokunulmazlığın kişilerin vücudu üzerinde cinsel davranışlar sergilenmesi sebebiyle ihlal edildiği belirtilerek cinsel özgürlük kavramından açıkça bahsedilmemiştir²²⁵.

Kavramsal açıdan; *cinsel özgürlük*, kişilerin kendi cinsel potansiyellerini özgürce ifade etmesi olarak ifade edilmektedir²²⁶. Bir görüş cinsel özgürlüğü; “*kişinin cinselliğe ilişkin seçimlerini serbestçe yapma özgürlüğü*”²²⁷ veya “*kişinin bireysel cinsel tercih hak ve özgürlüğü*”²²⁸ olarak tanımlamaktadır.

Cinsel özgürlüğün iki yönü olduğunu, negatif yönü ile kişinin cinsel müdahalelerden korunması, pozitif yönü ile ise kişinin cinselliği ile ilgili seçimlerini herhangi bir müdahale olmaksızın ifade edebilmesi olarak tanımlayan görüşler de mevcuttur²²⁹.

Bir görüşe göre; cinsel taciz ile korunan hukuki değer, kişinin cinsel özgürlüğü ve cinsel dokunulmazlığıdır²³⁰.

²²⁴ Gündel, A. (2009). *5237 sayılı TCK'da Cinsel Saldırı, Cinsel İstismar*. Ankara: Seçkin Yayıncılık. s.16; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.397.

²²⁵ Centel, **a.g.m.**, s.272.

²²⁶ Türkiye Psikiyatri Derneği Cinsel Haklar Bildirgesi. 10-15 Temmuz 2005. (Montreal-Kanada'da yapılan 17. Dünya Seksoloji Kongresi'nde sunulmuş ve kabul edilmiştir.) 04.01.2023 tarihinde <https://psikiyatri.org.tr/> adresinden indirildi.

²²⁷ Ünver, Y. (2003). *Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer*. Ankara: Legal Yayınları. s.1031.

²²⁸ Ünver, Y. (2001). “Özellikle Cinsel Suçlar Alanında Olmak Üzere, Kadınlarla İlgili Ceza Hukuku Normlarındaki Değişim ve Türkiye'deki Durum”. Adalet Yüksek Okulu 20. Yıl Armağanı içinde. İstanbul. s.295; Yokuş Sevrük, H. (2005). “5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Cinsel Saldırı ve Cinsel Taciz Suçları”. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*. S.57. s.246. 09.12.2022 tarihinde http://portal.ubap.org.tr/App_Themes/Dergi/2005-57-126.pdf adresinden indirildi; Soyaslan, D. (2010). *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 8. Bası. Ankara: Yetkin Yayıncılık. s.224.

²²⁹ Fıandaca, G. (1993). “Violenza Sessuale”. In Enciclopedia Del Diritto. V.VLVI. Milano. s.954; aktaran; Taner, (2017), **a.g.e.**, s.33.

²³⁰ Kartal Memiş, P. (2014). *Türk Ceza Hukuku'nda Çocukların Cinsel İstismar*. İstanbul: Der Yayınları. s.138.

Diğer bir görüşe göre; cinsel taciz suçunda korunan hukuki yarar, kişilerin cinsel tercih ve özgürlükleridir. Görüşe göre; bu suç aynı zamanda kişilerin ahlakına yönelik rahatsız edici hareketlere karşı kişileri koruma amacı da taşımaktadır. Ayrıca mağdurun zedelenen ahlak temizliği, edep ve iffet duygusu da korunmak istenmektedir²³¹.

Cinsel dokunulmazlık ise; kişilerin rızaları dışında vücut bütünlüklerinin cinsel davranışlarla ihlal edilmesi olarak ifade edilmektedir²³². Kanun koyucu, cinsel suçlarda sadece cinsel dokunulmazlığa ilişkin yönü düzenlemiştir.

Yukarıda ifade ettiğimiz üzere; cinsel özgürlük kavramı cinsel dokunulmazlık kavramına göre kişiye geniş bir koruma imkanı vermektedir. Bir görüşe göre; cinsel dokunulmazlık, kişiye tek bir yönüyle (vücut dokunulmazlığı ihlali) koruma sağlamakta, cinsel özgürlük ise içerisinde hem cinsel dokunulmazlığı barındırmakta hem de kişinin cinselliğine ilişkin her şeyi özgürce ifade etmesine ve yaşamasına olanak vermektedir²³³.

Kanaatimizce; cinsel suçlarda korunan değer cinsel özgürlüktür. Kanunumuzda cinsel özgürlük kavramından açıkça söz edilmemesi muğlaklığa yol açmaktadır. Bu açıdan suçun cinsel özgürlüğe karşı suçlar olarak düzenlenmesi, korunan hukuki yarar açısından daha net ifadelerin oluşmasını ve vücut dokunulmazlığının ihlali noktasındaki eleştirilerin son bulmasını sağlayacaktır.

²³¹ Parlar, A. ve Hatipoğlu, M. (2010). 5237 Sayılı TCK'da Özel ve Genel Hükümler Açısından Sulh Ceza Davaları. 1. Bası. Ankara: Adalet Yayınevi. s.863; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.362.

²³² Özdemir, A.E. (2022). "Sosyal Hizmette Temel Kavramlar". Konu 7: Kadın Refahı Alanı Temel Kavramlar. Ankara. 04.01.2023 tarihinde https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/204661/mod_resource/content/0/Konu%207.pdf adresinden indirildi.

²³³ Güzide Ö. Çoban'ın Gazete Duvar haber sitesinde yer alan 18.06.2021 tarihli yazısı. 21.05.2023 tarihinde <https://www.gazeteduvar.com.tr/neden-cinsel-ozgurluk-degil-de-cinsel-dokunulmazlik-tercih-edildi-haber-1525840> adresinden alındı.

3.4 Suçun Unsurları

3.4.1 Suçun maddi unsurları

3.4.1.1 Fail

Cinsel taciz suçunun faili herkes olabilir²³⁴. Suçun faili kadın veya erkek olabilir²³⁵. Mağdur ve fail, aynı cinsiyette veya farklı cinsiyette de olabilir²³⁶. Ancak günlük hayatta suçun mağduru genellikle kadınlar olup; suçun faili ise erkeklerdir²³⁷. 765 sayılı Türk Ceza Kanunu döneminde söz atma ve sarkıntılık suçlarının failinin yalnızca erkekler olabileceği kabul edilmekte idi²³⁸.

Ek olarak failin medeni hali veya boşanmış olması dikkate alınmamaktadır²³⁹. Failin yaşı önemli değildir, farklı bir ifade ile fail; bir çocuk da olabilir²⁴⁰. Fakat bu durumda TCK'nın 31. maddesinde yer alan yaş küçüklüğüne dair hüküm dikkate alınacaktır²⁴¹.

Koruyucu aile, öğretici, eğitici, vasi, aile üyesi, kamu personeli ve işveren kişiler tarafından bu suçun gerçekleştirilmesi, cezayı ağırlaştıran nitelikli halleri oluşturmaktadır²⁴².

Cinsel taciz suçunun eşler arasında işlenip işlenmeyeceği tartışma konusudur. Bir görüşe göre; eşler arasında işlenen cinsel saldırı suçunun 102/2'de yer alan nitelikli halinin soruşturulması şikayete bağlı iken, 102/1'de yer alan temel halinin takibinin re'sen

²³⁴ Koca ve Üzülmöz, **a.g.e.**, s.432; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.397; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.493; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.362.

²³⁵ Yenidünya, **a.g.m.**, s.3311; Koca ve Üzülmöz, **a.g.e.**, s.432; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.397; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.493; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.362; Yüksektepe, **a.g.e.**, s.297.

²³⁶ Arslan, Ç. ve Azizağaoğlu, B. (2004). *Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım. s.476; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.397; Yüksektepe, **a.g.e.**, s.297; Demir, R. (2021). *Yargıtay ve İstinaf Kararları ile Bilimsel Görüşler Eşliğinde Cinsel Dokunulmazlığa Karşı İşlenen Suçlar*. 1. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi. s.180.

²³⁷ Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.362.

²³⁸ Önder, **a.g.e.**, ss.529-530.

²³⁹ Yüksektepe, **a.g.e.**, s.295; Atakaya Aygöl, M. (2022). "Cinsel Saldırı ve Cinsel İstismar Suçlarında Sarkıntılık Fiili (Yargıtay Kararları Işığında)". *Selçuk Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dergisi*. C.5. S.1.s.117.

²⁴⁰ Artuç, M. (2008). *Kişilere Karşı Suçlar*. Ankara: Adalet Yayınevi. ss.736-737.

²⁴¹ 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 31. maddesinde; "(1) Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğu yoktur. Bu kişiler hakkında, ceza kovuşturması yapılamaz; ancak, çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir" hükmü yer almaktadır.

²⁴² Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.413; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.397; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.362; Yüksektepe, **a.g.e.**, s.297.

yapılacağını savunmak gerçekçi olmayacaktır. Görüşe göre; gerek kanun gerekçesinde gerek Yargıtay kararlarında; TCK m.102/1'in eşler arasında işlenemeyeceği ortaya konulmaktadır. O halde cinsel saldırı suçunun temel hali dahi eşler arasında işlenemezken, cinsel taciz suçunun eşler arasında işlenebileceğini söylemek tutarlı olmayacaktır²⁴³.

Kanaatimizce; cinsel taciz suçunun eşler arasında işlenebilmesi mümkündür. Zira; kişilerin medeni durumlarının evli olması, birbirleriyle evlilik birliği içerisinde bulunmaları cinsel özgürlüklerini yok saydıkları anlamına gelmemektedir. Sadece birbirlerine eş olmaları sebebiyle, hukuka uygun rıza gösterdikleri çıkarımına ulaşmak, kişilik hakları ve hakkaniyet ile bağdaşmamaktadır. Rahatsız hareket veya davranışlara maruz kalan eşin de cinsel özgürlüğü olduğu unutulmamalıdır. Evlilik birliği içerisinde eşini söz veya davranışlarıyla rahatsız eden, eşinin utanma duygusu yaşamasına sebep olan eş de, cinsel taciz suçundan cezalandırılmalıdır. Ayrıca TCK'da cinsel taciz suçunun eşler arasında işlenemeyeceği ile ilgili bir ifade de bulunmamaktadır.

Aynı yönde bir görüşe göre; küçük düşürmek amacıyla eşine sözler sarf eden kişi için hakaret suçundan bahsedilebilir. Zira; cinsel taciz suçunun oluşabilmesi için failin, eşine yönelik cinsel amaçla söz ve davranışlarda bulunması gerekmektedir²⁴⁴.

Belirtmemiz gerekir ki; eşler arasında gerçekleşen bu ve benzeri fiillerde ayrımların yapılabilmesi kolay bir durum değildir. Suç tipinin belirlenmesi için yaşanan somut olay, şartlarına göre incelenmeli ve her olay için ayrı ayrı değerlendirme yapılmalıdır.

3.4.1.2 Mağdur

Türk Ceza Kanunu'nun 105. maddesinin 1. fıkrası içerisinde yer alan “*bir kimseyi*” ifadesi, suçun mağdur açısından herhangi bir özellik taşımadığını göstermektedir. Herkes bu suçun mağduru olabilir²⁴⁵. Mağdur bakımından cinsiyet ayrımı söz konusu değildir²⁴⁶.

²⁴³ Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, s.493; Benzer yönde bkz. Malkoç, İ. (2005). *Açıklamalı Yeni Türk Ceza Kanunu*. C.1. Ankara: Malkoç Kitabevi. s.411; Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.414.

²⁴⁴ Kurt, **a.g.e.**, s.518.

²⁴⁵ Kurt, **a.g.e.**, s.514; Koca ve Üzülmüş, **a.g.e.**, s.432; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.397; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.493; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.362.

²⁴⁶ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.397; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.493; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.362; Özkazanç, A. (2012). “Siyaset, Hukuk ve Cinsel Suçlar: Assange Olayı ve Hukukçu Feminizmin Eleştirisi”. *Fe Dergi*. C.4. S.1. s.4. 11.12.2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/937500> adresinden indirildi.

Mağdur, fail ile farklı bir cinsiyete sahip olabileceği gibi aynı cinsiyete de sahip olabilmektedir²⁴⁷. Mağdurun genç²⁴⁸, yaşlı, bekar veya evli olması durumu herhangi bir önem taşımamaktadır²⁴⁹.

Mağdur veya failin hemcins olabileceği, kanunda açıkça belirtilmektedir. Buna ek olarak, madde düzenlemesinde farklı cinsiyetlerden bahsedilse de aynı cinsiyetteki kişilerin bu suçları birbirlerine karşı işleyebilecekleri de göz ardı edilmemelidir²⁵⁰.

Suçla korunan hukuki yararı zedelenen kişi suçun mağdurudur²⁵¹. Mağdur kişinin TCK'nın 105. maddesinde belirtildiği üzere, fail ile ilişkili olduğu durumlarda cezanın daha da ağırlaştırılacağı belirtilmektedir²⁵². Örneğin; nitelikli hal, işyerinde bir çalışana veya evde aile üyeleri tarafından bir kişiye yönelik cinsel taciz fiillerini içermektedir. Sayılan hallerin nitelikli olarak adlandırılmasının sebebi; failin fiilini ulaşılabilir olması bakımından daha kolay işleyebilmesi ve fiilleri tekrarlama olasılığının temel hale göre ortam açısından daha elverişli olmasıdır²⁵³.

18.06.2014 tarihli 6545 sayılı Kanun'un 61. maddesiyle getirilen değişiklikten önce bedensel temas içermeyen cinsel bir davranışa maruz kalan çocuklar TCK m.105 kapsamında değerlendirilmemekte idi, çocuklara yönelik gerçekleştirilen bu fiiller çocukların cinsel istismarı suçunun konusunu oluşturmakta idi²⁵⁴. Çocuklara karşı

²⁴⁷ Yenidünya, **a.g.e.**, s.3311; Koca ve Üzülmmez, **a.g.e.**, s.433.

²⁴⁸ 765 sayılı TCK döneminde m. 421 uyarınca genç olmayan erkekler bu suçun mağduru olamamaktaydı. Zira madde metnine göre mağdur yalnızca kadınlar ve genç erkekler olabilirdi. Bkz. Dönmezer, S. (1977). *Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlara İlişkin Tartışma, Değişen Toplum ve Ceza Hukuku Karşısında TCK'nın 50 Yılı ve Geleceği Sempozyum Kitabı*. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi. İstanbul. s.707; m. 421'de genç erkeklerden söz edildiği için Anayasa Mahkemesi bu madde ile ilgili 20.03.2002 tarihli kararında; "(...)genç olmayan erkeklerle kadınlar ve erkeklerin de gençleriyle yaşlıları arasında bir fark bulunmamaktadır...bunlar arasında bir ayırım yapılmaksızın aynı kurallara bağlı tutulmaları eşitlik ilkesinin bir gereğidir...genç yaşlı, kadın erkek ayırımına yer verilemez(...)" gerekçesiyle "genç" kelimesinin Anayasa'ya aykırılığına karar vermiştir. Bkz. Anayasa Mahkemesi, 20.03.2022, E: 2000/39, K: 2002/35, R.G.01.06.2002, s.24772; Koca ve Üzülmmez, **a.g.e.**, s.433.

²⁴⁹ Yaşar, O., Gökcan, H. T. ve Artuç, M. (2014). *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*. C.3. Ankara: Adalet Yayınevi. s.3515.

²⁵⁰ Özkazanç, **a.g.m.**, ss.1-13; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.397; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.493.

²⁵¹ Zafer, H. (2011). *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul: Beta Yayınevi. s.137; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.397; Demirbaş, T. (2021). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayınevi. s.593.

²⁵² Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.396; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.362.

²⁵³ Yokuş Sevrük, (2005), **a.g.m.**, s.275.

²⁵⁴ Yokuş Sevrük, H. (2015). "6545 sayılı Kanun ile Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi". *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku ve Kriminoloji*

yapılan her çeşit cinsel davranışın “*cinsel istismar suçunu*” oluşturacağını belirtenler olmuştur²⁵⁵. Yapılan değişiklik ile cinsel taciz suçunun çocuklara karşı işlenmesi, nitelikli hallerden biri olmuştur²⁵⁶.

Farklı bir ifade ile; çocuğa karşı, vücuduna fiziksel bir temas olmadan ve cinsel taciz amacı taşıyan hareketlerin işlenmesi halinde cinsel tacizin hükümleri işleyecektir²⁵⁷. Yargıtay içtihatları da bu yöndedir²⁵⁸.

Yargıtay, sanığın, pantolonunun fermuarını indirerek cinsel organını mağdureye göstermesi şeklinde gerçekleşen fiilin cinsel taciz suçunu oluşturduğunu, suç vasfının tayininde yanılığa düşülerek çocuğun cinsel istismarı suçundan mahkumiyet kararı verilmesini hukuka aykırı bulmuştur²⁵⁹.

Bir görüş; 15 yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olsa da fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını anlama özelliği gelişmemiş olan çocukların, cinsel taciz suçunun mağduru olamayacaklarını ve bunlara karşı gerçekleştirilen her çeşit cinsel hareketin, istismar suçunu teşkil edeceğini savunmaktadır. Bu sebeple cinsel taciz, 15 yaşını tamamlamış,

Dergisi. C.3. S.2. Diyarbakır. s.140. 12.12.2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/331431> adresinden indirildi; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.397.

²⁵⁵ Baş, **a.g.m.**, s.122; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.397.

²⁵⁶ Koca ve Üzülmüş, **a.g.e.**, s.433; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.494.

²⁵⁷ Özen, M. (2018). *Öğreti ve Uygulama Işığında Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Adalet Yayınevi. s.411; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.398.

²⁵⁸ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 29.06.2021, E: 2016/8018, K: 2020/2735 sayılı kararında; “*Suç tarihinde 14 yaş içerisinde bulunan mağdura, dersane öğretmenisi olan sanığın facebook adlı sosyal medya platformundan “kanka çok yakışıklısın, sizin eve davet et, beraber duşa girelim, tv izler sonra da sevişiriz” şeklinde cinsel taciz içeren mesajlar gönderdiği olayda sanık hakkında cinsel taciz suçundan mahkumiyete karar verilmesi gerekirken cinsel istismar suçundan beraatine karar verilmesini*” kanuna aykırı bularak hükmü bozmuştur. Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 22.06.2020, E: 2016/5667, K: 2020/2536 sayılı kararında; “*(...)Olay günü 9 yaşındaki mağdurenin kolundan tutan sanığın pantolonundan çıkardığı cinsel organına bakmaya zorlaması şeklinde bedensel temas içeren eyleminin 5237 sayılı TCK’nın 103/1. maddesi 2. cümlesinde düzenlenen sarkıntılık düzeyinde kalan çocuğun cinsel istismarı suçunu oluşturacağı gözetilmeden suç vasfının tayininde yanılığa düşülerek cinsel taciz suçundan mahkumiyet kararı verilmesini(...)*” hukuka aykırı bularak hükmü bozmuştur. <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (E.T. 12.12.2022); Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.398.

²⁵⁹ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 12.02.2020, E: 2018/4389, K: 2020/1097. bkz. Yüksektepe, **a.g.e.**, s.320; Yargıtay 5. Ceza Dairesi’nin 18.03.2008 tarihli 2008/38 E., 2008/2115 K. bkz. Özbek, V. Ö., Doğan, K., Bacaksız, P., Meraklı, S. ve Başbüyük, İ. (2022). *Açıklamalı-Şematik Pratik Çalışma Kitabı III Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 19. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık. s.129. Aynı yönde bkz. Yargıtay 14. Ceza Dairesi’nin 23.06.2021 tarihli, 2020/10666 E., 2021/4457 K sayılı kararında; kaldırılma yürümekte olan müştekilerin yanından bisikletiyle geçmekte olan suçta sürüklenen çocuğun, her iki müştekiye cinsel organını göstermesi olayında, yerel mahkemenin suçta sürüklenen çocuğun cinsel taciz suçunu işlediğini kabul ettiğini ancak TCK’nın 102/1 maddesine göre ceza verdiğini, kabul ile hüküm arasında çelişki bulunduğunu beyanla; kararı bozmuştur.

fiilin sonuçlarını ve anlamını algılama özelliğine sahip olan birisine karşı gerçekleştirilmektedir²⁶⁰.

Diğer bir görüş; çocukların cinselliği bir yetişkin gibi algılamalarının mümkün olmadığını, cinsel amaçla gerçekleştirilen davranışların çocukların üstünde oluşturduğu etkilerin silinmesinin yetişkin insanlara göre daha zor olacağını ileri sürmüştür²⁶¹.

6545 sayılı Kanun ile cinsel tacizin çocuklara karşı işlenmesi cezayı ağırlaştıran nitelikli hal olarak düzenlendiğinden, TCK m.105’de düzenlenen suçun mağdurunun çocuklar olduğu söylenebilmektedir²⁶². Yargıtay içtihatlarında da; cinsel taciz mağdurunun çocuklar olabileceği belirtilmektedir²⁶³.

Yargıtay bir kararında, okula giden çocuk mağdurelere bedensel temas olmaksızın cinsel organını çıkaran failin basit cinsel istismar suçundan mahkumiyetine karar verilmesini kanuna aykırı bulmuş, failin cinsel taciz suçunu işlediğine kanaat getirerek yerel mahkeme kararını bozmuştur²⁶⁴.

Mağdurun cinsiyetine yönelik bir ayırimda bulunulmadığından ve suçun mağdurunun erkek veya kadın olabileceğinden bahsetmiş idik²⁶⁵. Bir görüşe göre; hayatın olağan akışı içinde cinsel taciz fiillerine maruz kalan kesim genel olarak kadınlardır²⁶⁶.

²⁶⁰ Yeğrim, V. K. (2021). “Nitelikli Cinsel Saldırı Suçu Bakımından Gönüllü Vazgeçme”. *Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. C.9. S.17. ss.167-198; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.397.

²⁶¹ Kartal Memiş, **a.g.e.**, s.139.

²⁶² Özyüksel, **a.g.m.**, s.135; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.398; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.494.

²⁶³ Yargıtay 5. Ceza Dairesi, 02.02.2009, E: 2007/3731, K: 2007/4315 sayılı kararında; “*Sanığın oluşa uygun olarak işlediği kabul edilen “yönetimindeki araç ile okul sorma bahanesi ile mağdureye yaklaşp hiçbir bedensel temasta bulunmaksızın cinsel organını çıkarıp göstermekten” ibaret eyleminin TCK.105 maddesinde düzenlenen cinsel taciz suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç niteliğinde yamılgıya düşölerek yazılı biçimde basit cinsel istismardan mahkumiyetine karar verilmesi”* nedeniyle hükmün bozulmasına karar vermiştir. <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (E.T. 10.12.2022); Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.398. 6545 sayılı Kanun değişikliğinden önce bazı görüşler, cinsel taciz suçunun mağdurunun çocuk olmasının da mümkün olduğu yönünde kanaate sahip idi. Bkz. Artuk, (2006), **a.g.m.**, *Çalışma ve Toplum Dergisi*, s.35; Malkoç, İ. (2009). *Türk Ceza Kanunu Uygulamasında Cinsel Suçlar*. Ankara: Malkoç Kitabevi. s.305; Ünver, (2009), **a.g.m.**, s.122.

²⁶⁴ Yargıtay 5. Ceza Dairesi’nin 18.03.2008 tarihli 2008/38 E., 2008/2115 K. bkz. Özbek, Doğan, Bacaksız, Meraklı ve Başbüyük, **a.g.e.**, s.129.

²⁶⁵ Artuk, (2006), **a.g.m.**, *Çalışma ve Toplum Dergisi*, s.35; Ünver, Y. (2008). “Cinsel Dokunulmazlığa ve Genel Ahlak Karşı Suçlar”. *Türk Ceza Kanununun 2 Yılı Teori ve Uygulamadan Kaynaklanan Sorunlar. Türk Ceza Hukuku Derneği Yayınları*. İstanbul. s.331; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.493.

²⁶⁶ Taneri, G. (2014). *Cinsel Suçlar*. Ankara: Bilge Yayınevi. s.155; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.362; Kerpişçi, **a.g.e.**, s.69; “2019 yılında cinsel taciz suçundan 7347 mahkumiyet kararı bulunmakta olup; 7308 hükümlü erkek iken, 39 hükümlü kadındır.” bkz. T.C. Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü. (2019). Ankara.

3.4.1.3 Fiil, netice ve nedensellik bağı

Türk Ceza Kanunu'nun 105. maddesinde cinsel tacize yönelik detaylı bir tanım yer almamaktadır²⁶⁷. Maddede sadece bir kişiye cinsel taciz fiilini işleyen kişinin madde hükmüne göre cezaya maruz kalacağı, cezanın suçun temel biçimine ve nitelikli hallerine göre uygulanacağı belirtilmektedir²⁶⁸.

Cinsel taciz fiilini hangi davranışların oluşturduğu hususunda kanunda bir açıklık bulunmamaktadır. Öğretide ve yargı kararlarında, mağduru hedef alan, onun vücut dokunulmazlığı ihlal edilmeksizin cinselliğine yönelen davranışların cinsel taciz suçunu oluşturduğu görülmektedir²⁶⁹.

Türk Ceza Kanunu'nun 105. maddesi, cinsel taciz suçunun maddi unsurunu meydana getiren hareketi “*bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz etme*” olarak belirtmektedir²⁷⁰.

Taciz kelimesinin sözlük anlamı iste “*tedirgin etme, rahatsız etme, rahatsızlık verme*” olarak ifade edilmektedir²⁷¹. Tacizin TCK 105. madde kapsamında ele alınması için cinsel bir amaç taşıması gerekmektedir.

Cinsel taciz, “*kişinin vücut dokunulmazlığının ihlali niteliğinde olmayan cinsel davranışlar*” olarak ifade edilmiştir²⁷².

Kanun koyucu tarafından madde gerekçesi; “*Suçla korunan hukuki menfaatin cinsel dokunulmazlık olması da göz önüne alındığında mağdura yönelmiş, cinsel arzuları tatmin amacına yönelik davranışlar cinsel taciz suçunu oluşturur*” olarak belirtilmektedir²⁷³.

²⁶⁷ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.409; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.363.

²⁶⁸ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.413.

²⁶⁹ Yüksektepe, **a.g.e.**, s.292.

²⁷⁰ 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 105/1 maddesi; “(1) Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında, mağdurun şikayeti üzerine, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına veya adli para cezasına fiilin çocuğa karşı işlenmesi hâlinde altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur” şeklindedir. Yüksektepe, **a.g.e.**, s.299.

²⁷¹ Büyük L. (1986). C.18. İstanbul. s.11134.

²⁷² Kerpişçi, **a.g.e.**, s.79; Koca ve Üzülmöz, **a.g.e.**, s.433; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.398; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.495.

²⁷³ Artuk, M.E., Gökçen, A. ve Yenidünya, A. C. (2013). *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 13. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi. ss.322-323.

Öğretide cinsel tacize yönelik net bir ifade bulunmamaktadır. Kanunilik ilkesi kapsamında bu suç, meşru olan ve gayrimeşru olanı ayırmanın zor olduğu gerekçesiyle eleştirilmektedir²⁷⁴. Bir görüşe göre; madde gerekçesinde ve metninde, konu ile alakalı bir açıklığın olmaması, kanunilik ilkesi ile uyuşmadığı gibi TCK'nın 4. maddesinde “*Ceza kanunlarını bilmemek mazeret sayılmaz*” ifadesi ile de çelişmektedir²⁷⁵.

Bir görüşe göre; cinsel taciz, “*Ahlaksızca, ulu orta veya gizlice söz ve davranışlarla karşı cins eziyet etme, tedirginlik ve sıkıntı verme (...)*” ve “*(...) çalışma hayatında ekonomik güç, üst makam veya başka etkili bir göreve sahip olanların, genellikle karşı cinsi ahlak dışı bir takım tutum ve davranışlarla cinsel yönden sıkıntıya sokup rahatsız etmesi (...)*” olarak tanımlanmaktadır²⁷⁶.

Bir görüş; suç içeriğinin kanunilik ilkesine karşı, geniş kapsamlı ve kişi hürriyetini kısıtlayıcı olarak düzenlendiğini, cinsel içerikli bir davranışın veya sözün cinsel taciz olarak kabul edildiğini ileri sürmektedir²⁷⁷.

Diğer bir görüşe göre; cinsel tacizin tanımlanması ile ilgili verilen bütün uğraşlar subjektif bir nitelik bulundurmakta, cinsel tacizin yönelmiş olduğu alanlar da kişilere göre değişim gösterebilmektedir. Bu sebeple hangi fiilin bu suçu oluşturacağı ile ilgili farklı uygulamalar ortaya çıkmakta, kanunilik ilkesini zedeleyecek açıklamalar yapılmaktadır²⁷⁸. Neticeten; öğretilerdeki tanımlar birbirine benzememektedir²⁷⁹.

Bir görüş cinsel tacizi; “*vücuda temas etmeden, cinsel davranışlarla birini rahatsız etmek*”²⁸⁰, aynı yönde bir başka görüş; “*vücuda temas olmaksızın bir kimseye rahatsızlık meydana getirecek şekilde cinsel davranışlar sergilemek*”²⁸¹ şeklinde tanımlamıştır.

²⁷⁴ Kartal Memiş, **a.g.e.**, s.138.

²⁷⁵ Alkan, N. (2005). “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nun Adli Tıp Yönünden Değerlendirilmesi”. *TBBT*. S.58. ss.156-158; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.363.

²⁷⁶ Özyüksel, **a.g.m.**, s.155.

²⁷⁷ Şen, E. (2006). *Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu*. C.1 (Madde 1- Madde 140). İstanbul: Vedat Kitapçılık. s.414.

²⁷⁸ Kurt, **a.g.e.**, ss.514-527.

²⁷⁹ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.409.

²⁸⁰ Toroslu, **a.g.e.**, s.73; Şen, (2006), **a.g.e.**, s.411.

²⁸¹ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.399; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.494.

Öğretide bir diğer tanıma göre cinsel taciz; kişinin ar ve haya duygularını zedeleyen, cinsel ilişkinin itibarına zarar vererek insandaki cinsel dürtüleri hareketlendiren, cinsel istekleri içeren fiillerdir²⁸².

Cinsel taciz, mağdurun cinsel dokunulmazlığına yönelmiş, ancak saldırı boyutuna varmamış sözlü veya yazılı, şehvet duygusu ile gerçekleştirilmiş olan her türlü davranış olarak da tanımlanmıştır²⁸³.

Bir diğer tanıma göre cinsel taciz; şehvet duygusuyla gerçekleştirilen, utanma ve namus duygusunu rencide eden, ahlaki yönden rahatsızlık yaratan ve bedensel temas gerektirmeyen davranıştır²⁸⁴. Diğer bir tanıma göre ise; kişinin vücudu ile temas etmeyen ve cinsel özgürlüğüne haksız müdahale niteliğinde olan davranışlardır²⁸⁵.

Bir görüş ise; cinsel tacizin tanımını yaparken kanun maddesindeki gerekçeyi esas alarak “*cinsel yönden ahlak temizliğine aykırı davranışlar sonucunda mağdurun rahatsızlık duyması*”²⁸⁶ şeklinde açıklamıştır. Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun emsal teşkil eden bir kararında da “*ahlak temizliğine aykırılık*” kıstası temel kriter olarak görülmektedir²⁸⁷.

Karşı yönde bir görüşe göre; madde gerekçesinde belirtilen “*cinsel yönden ahlak temizliği*” kavramı, anlam bakımından yetersiz olup; kapsamının ne olacağı hususu

²⁸² Soyaslan, D. (2005). *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Yetkin Yayıncılık. s.188.

²⁸³ Yenidünya, **a.g.m.**, s.3311.

²⁸⁴ Kurt, **a.g.e.**, s.517.

²⁸⁵ Ünver, (2008), **a.g.m.**, s.331.

²⁸⁶ Koca ve Üzülmöz, **a.g.e.**, s.433; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.398; Parlar ve Hatipoğlu, **a.g.e.**, s.863.

²⁸⁷ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 04.12.2018, E: 2017/14-244, K: 2018/601 sayılı kararında; “*Daha önce aralarında duygusal bir ilişki bulunmayan şikayetçi ve sanık arasındaki yaş farkı, sanığın medeni durumu ve taraflar arasındaki sosyal ilişki gözetildiğinde; sanığın şikayetçiyi cinsel yönden ahlak temizliğine aykırı olarak rahatsız edecek şekilde ilk aramasında hoşlandığını, sevdiğini ve kanının kaynadığını söylemesinin cinsel taciz suçunu oluşturduğu, bununla birlikte sanığın ikinci aramasını, aile içinde oluşan infialin önüne geçmek maksadıyla gerçekleştirdiği ve bu kapsamda sarf ettiği sözlerin cinsel amaç taşımadığı anlaşıldığından sanık hakkında TCK’nın 43/1. maddesinin uygulanma koşullarının bulunmadığı*” belirtilerek cinsel tacizin kanuni unsurları tanımlanmıştır. Kurul, gerekçe olarak ise; ahlak temizliğine aykırılık ibaresini hükme esas almıştır. Zira; bu karara; “*sanığın amacı müştekiyi cinsel olarak taciz etmek değildir, sevgisini ve duygusunu açıklamıştır, sanığın evliliği veya yaşı ahlaken eleştirilebilse de somut olayda cinsel amaçla hareket edilmemiştir*” gerekçesi ile karşı oy kullananlar olmuşsa da Yargıtay cinsel taciz suçu oluştuğuna kanaat getirmiştir. Yine Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 08.04.2014, E: 2012/7488, K: 2014/4678 sayılı kararında; “*Mağdure ile sanık arasında arkadaşlık ilişkisi mahiyetindeki telefon görüşmelerinde, sanığın mağdureye karşı cinsel amaçlı fiziki bir temasının bulunmadığı, yine arkadaşlık ilişkisine dayalı aralarındaki konuşmalarda TCK’nın 105/1. maddesinde tanımlanan şekilde cinsel açıdan ahlaki nezakete aykırı bir husus da bulunmadığı dikkate alınarak sanık hakkında unsurları oluşmayan atılı suçtan beraati*” şeklinde hüküm tesis etmiş, temel ölçüt ahlak temizliğine aykırılık unsurunu almıştır. <https://www.kazanci.com.tr/> (E.T. 11.12.2022).

muğlaktır. Kanunilik ilkesi ile bağdaşmayan gerekçedeki bu ifadenin bağlayıcılığı yoktur. Ancak hükmün yorumlanmasında başvurulacak bir kaynak olduğu için kullanılan ifadelerin daha özenli seçilmesi gerekirdi²⁸⁸. Ayrıca ahlak, cinsellik, taciz kavramları kişiden kişiye anlam itibarıyla değişiklik gösterebildiğinden; bu kavramlar toplumsal yapı açısından bazı yörelerde iltifat olarak kabul edilebilirken, bazı yörelerde cinsel taciz olarak değerlendirilebilmektedir²⁸⁹. Bu sebeple objektif ölçütlere başvurulmasının bir gereklilik olduğu bilinmektedir²⁹⁰.

Kanaatimizce; ahlak temizliğine aykırılık teşkil eden her fiilin cinsel taciz kapsamına alınması yerinde değildir. Zira; *ahlak* yazılı olmayan kurallardır²⁹¹ ve yazılı olmayan kurallar kişiye, zamana, yaşanan yere, topluma göre değişiklik arz edebilir²⁹². Nitekim, “*ahlak temizliğine aykırılık*” ibaresinin modern hukuk anlayışı ile de bağdaştığı söylenemez²⁹³.

Cinsel taciz suçu, kişiye karşı vücut dokunulmazlığını ihlal etmeden sadece cinsel amaçla gerçekleştirilen davranışlar oluşturmaktadır²⁹⁴. Bu kapsamda kişiye çıplak fotoğraf göndermek, ıslık çalmak, ilişki teklifi yapmak, soyunmak, cinsel organını göstermek, cinsel ilişki esnasındaki hareketleri taklit etmek veya sesler çıkarmak ve laf atmak gibi hareketlerin tümü “*cinsel taciz*” suçu oluşturmaktadır²⁹⁵.

Öğretide; cinsel taciz suçu bakımından vücuda temasın olup olmadığı ölçütünün yeterli olduğunu, suçu tanımlayabilmek adına başka kriterlere gereksinim duyulmasının yersiz olduğunu, temas var ise artık cinsel taciz suçundan bahsedilemeyeceğini savunanlara rastlamak da mümkündür²⁹⁶.

²⁸⁸ Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.361; Tumlukolçu, S. (2013). “5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Cinsel Taciz Suçu”. *İstanbul Barosu Dergisi*. C.87. S.1. s.262. 20.03.2023 tarihinde <https://www.jurix.com.tr/article/16517> adresinden indirildi.

²⁸⁹ Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.365.

²⁹⁰ Kangal, Z. (2020). *Özel Ceza Hukuku C.VII Genel Ahlaka Karşı Suçlar ve Aile Düzenine Karşı Suçlar*. İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık. s.25; Önder, A. (1994). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 4. Bası. İstanbul: Filiz Kitabevi. s.516.

²⁹¹ Türk Dil Kurumu Sözlükleri. 10.12.2023 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı.

²⁹² Malkoç, (2009), **a.g.e.**, s.162.; Yokuş Sevrük, (2005), **a.g.m.**, s.274; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.400; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, ss.494-495.

²⁹³ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.398.

²⁹⁴ Gündüz, R. ve Gültaş, V. (2011). *Cinsel Suçlar*. Ankara: Bilge Yayınevi. s.54.

²⁹⁵ Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, s.495; Toroslu, **a.g.e.**, s.73.

²⁹⁶ Çakıcı Gerçek, **a.g.m.**, s.56; Taner, (2017), **a.g.e.**, s.411.

6545 sayılı Kanun ile vücuda temas içeren fiillerin cinsel saldırı sayılıp sayılmayacağı tartışmaları son bulmuş, sarkıntılık seviyesinde gerçekleşen temaslar TCK 102/1 ve TCK 103/1 madde kapsamına girmiştir²⁹⁷. Günümüzde de cinsel amaçla gerçekleşen ancak vücuda temas içermeyen fiiller cinsel saldırı boyutunda (sarkıntılık) ele alınmamaktadır²⁹⁸.

Mağdur ve fail arasında bedensel temas var ise; cinsel saldırı veya mağdurun yaşına göre cinsel istismar suçu, bedensel temas yok ise cinsel taciz suçu oluşmaktadır. Mağdur ve fail arasında herhangi bir bedensel temas bulunmaksızın gerçekleşen suçlar “cinsel taciz” olarak değerlendirilirken, fiziki temasın olması durumunda bu suç “cinsel saldırı” olarak değerlendirilmektedir²⁹⁹. Bu kapsamda gündelik yaşamda gerçekleşen sözlü taciz ve laf atma gibi davranışlar da cinsel taciz suçunu oluşturmaktadır³⁰⁰.

Suçun tespitinde cinsel saldırı ve cinsel tacizin ayrımı önemlilik arz etmektedir. Her iki fiilin de ortak noktası cinsel duygudur. Farklılıkları ise mağdurun vücut dokunulmazlığının ihlalidir. Zira; cinsel saldırıda vücuda temas şarttır. Temas var ise; cinsel saldırıdan, yok ise cinsel tacizden bahsedilmektedir. Yargıtay bu hususta teması dikkate almaktadır³⁰¹.

²⁹⁷ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 05.07.2013, E: 2013/14-97, K: 2013/331 sayılı kararında; “*olay tarihinde hakim olarak görev yapan sanığın, mahkemenin dosyasının duruşmasında tanık olarak dinlediği mağdurenin kimliğine el koyarak, mağdure ertesi gün kimliğini almak için odasına geldiğinde ona dosyadaki bazı belgeleri gösterip davaya konu hususlarla ilgili konuşmalar yaptığı, mağdurenin yanına yaklaşıp yanağından öptüğü, kolunu okşadığı, kollarından tutup “kadife gibi tenin var, çok tatlısın, ben çok beğendim bir kere dudağından öpebilir miyim, gıdğından öpebilir miyim” diyerek sarılmak için hamle yaptığı, mağdure kendini geri çektiğinde aleyhine tanıklık yaptığı kişiyi kastederek; “dava sana bağlı, ne kadar yatmasını istersin, ne kadar ceza vereyim söyle bakayım, ama sen çok güzel bir kızsın, bu çocuk çıkarsa seni rahat bırakmaz, senin gibi güzel bir kızın zarar görmesini istemem” şeklinde sözler söylediği olayda sanığın sarf ettiği sözler ve vücut dokunulmazlığının ihlali niteliği taşıyan cinsel davranışlarla mağdureye karşı kamu görevinin sağladığı nüfuzu kötüye kullanmak suretiyle” cinsel saldırı suçunu işlediğini kabul etmiştir. <http://kazanci.com.tr/gunluk/cgk-2013-14-429.htm> (E.T. 15.12.2022); Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, ss.399-400; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.363.*

²⁹⁸ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.399.

²⁹⁹ Yokuş Sevrük, (2005), **a.g.m.**, s.272; Gündel, **a.g.e.**, s.16.

³⁰⁰ T.C. Adalet Bakanlığı Mağdur Bilgilendirme. Cinsel Taciz. 07.12.2022 tarihinde <https://magdurbilgi.adalet.gov.tr/309/Cinsel-Taciz> adresinden alındı.

³⁰¹ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 02.04.2012, E: 2011/8971, K: 2012/3821 sayılı kararında; “*(...)mağdureye yönelik fiziki bir temas olmaksızın kendi cep telefonundan mağdurenin kullandığı cep telefonuna “ay çok tatlı alo deyişin var ya, tanışmak ister misin” şeklinde cinsel amaçlı mesaj gönderen sanığın eylemi 5237 sayılı TCK’nın 105. maddesine uyan cinsel taciz suçunu oluşturduğu halde suç vasfında yamılgıya düşülerek aynı Kanunun 103/1. maddesi uyarınca hüküm kurulmasını” yanlış değerlendirme olarak kabul etmiştir. Taner, (2017), **a.g.e.**, s.420; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.399; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, ss.497-498.*

Cinsel taciz suçunun işlenme şekilleri internet, bilgisayar ve telefon³⁰² kullanmak suretiyle genişlemiştir³⁰³. Cinsel taciz, doğrudan mağdurun duyabileceği veya görebileceği davranış, söz veya farklı işaretler ile işlenebileceği gibi³⁰⁴; cinsel bir gaye ile mağdura mesaj gönderme, faks çekme, telefon ile arama, ses kaydı gönderme veya mektup yazma gibi yöntemler ile de cinsel taciz suçu işlenebilmektedir³⁰⁵.

Cinsel bir gaye ile mağdurun sosyal medyası üzerinden yorum yapma, mesaj atma, açık veya kapalı gruplar sayesinde yazılı metin, görüntü veya ses gönderme fiilleri ile de cinsel taciz suçu işlenebilmektedir³⁰⁶.

Sosyal medya olarak tanımlanan WhatsApp, Twitter, Facebook veya Instagram gibi uygulamalar üstünden mağdura yazılı metin, ses kaydı veya görüntü gönderilerek de cinsel taciz suçu işlenebilmektedir³⁰⁷.

Bir görüşe göre; kişiyi utandıracak, küçük düşürecek her türlü söz, cinsel içerikli talep, kadın cinselliği ile ilgili imalar cinsel taciz suçunu oluşturur. Cinsel içerikli ve kadını aşağılayıcı fıkralar anlatmak, cinsel ilişki teklif etmek veya söz atmak, cinsel içerikli elektronik postalar göndermek, kadın cinselliğine yönelik imalarda bulunmak (işyerinde duvara çıplak kadın resim asılması) cinsel tacize örnek olarak verilebilecek davranışlardır³⁰⁸.

³⁰² Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 22.04.2019, E: 2015/9940, K: 2019/9250 sayılı kararında “*olay günü sanığın, katılanın kullandığı cep telefonunu arayıp cinsel ilişki teklifinde bulunması eyleminin*” cinsel taciz suçunu oluşturduğuna karar vermiştir.

³⁰³ Aydın, M. (2018). *Çocukların Cinsel İstismarı ve Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*. 3. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınevi. s.152.

³⁰⁴ Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.495; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.401.

³⁰⁵ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 22.03.2016, E: 2014/3380, K: 2016/2793 sayılı kararında; “*(...)sanığın mağdureye hiçbir bedelsen temasta bulunmaksızın, elinde mağdureye ait resimler bulunduğunu, bu resimleri montajlayarak kötü sitelere ve ailesine göndereceğinden bahisle mağdureyi tehdit ederek internetten görüntülü görüşme yaptığı mağdurenin elbiselerini çıkartmasını, cinsel içerikli hareketler yapmasından ibaret eylemlerini(...)*” cinsel taciz suçundan değil, çocuğun basit cinsel istismar suçundan mahkumiyetine karar vermiştir. <https://www.kazanci.com.tr/> (E.T. 09.12.2022).

³⁰⁶ Yargıtay 5. Ceza Dairesi, 31.01.1990, 5839/535 sayılı kararında; sanığın mağdureye “*(...)kızıştıysan gel senin kızıışmanı alayım(...)*” demekten ibaret eylemini cinsel taciz suçu kapsamında değerlendirmiştir; Yargıtay 5. Ceza Dairesi, 30.12.1987, 5749/8122 sayılı kararında; sanığın mağdur Kemal’e “*(...)500 lira vereyim seninle cinsel ilişkide bulunalım önerisini(...)*” cinsel taciz suçu kapsamına almıştır. <https://www.kazanci.com.tr/> (E.T. 09.12.2022).

³⁰⁷ Aksoy Özgün, S. (2010). *Cinsel Saldırı Suçu (TCK m.102)*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi. İstanbul. s.25.

³⁰⁸ Taneri ve Kamişlı, **a.g.e.**, s.363; Parlar ve Hatipoğlu, **a.g.e.**, s.863.

Yargıtay içtihatlarına bakıldığında cinsel amaç ile yapılan hareket ve davranışların cinsel taciz olarak nitelendirildiği görülmektedir³⁰⁹. Buna göre; cinsel bir amaç ile mağdura el hareketi yapmak, öpücük gönderme, mağdura cinselliğe yönelik teklifte bulunma, cinsel organını gösterme, “sevişmek ister misin” veya “sevişelim mi” gibi rahatsız edici sözler söylemek, sokaktan geçen kişilere sözlü taciz veya “güzelim, güzellik, harikasin, fıstık” gibi laf atma fiillerinde bulunmak, mağdura karşı “çiçek koklamak” gibi hareketlerde bulunmak, mağdurun evinin penceresinden “beni içeri al, içeri gireceğim, seni götüreceğim” gibi sözler söylemek, telefonla arayarak mağdura “dışarı çık, evinin yanındaım, seni manevi ve maddi tatmin edeceğim” gibi sözler söylemek, mesaj ile “konuşmak ister misin, numarayı çaldır, istemezsen kimseye söylemem” gibi metinler yazmak, internet aracılığıyla mağdura “soyun” ve “vücudun çok güzel” gibi cinsel içerikli görsel, ses kaydı veya mesaj göndermek cinsel taciz suçunu oluşturmaktadır³¹⁰.

Cinsel yönden rahatsız edici söz, yazı, işaret veya herhangi bir davranışla işlenmesi mümkün olduğundan serbest hareketli bir suç³¹¹ olan cinsel taciz suçunun oluşabilmesi için; failin cinsel amaç gütmesi, fiili belirli kişi veya kişilere karşı gerçekleştirmiş olması ve mağdurun vücut dokunulmazlığını ihlal etmemesi gerekir³¹².

Bir görüş; cinsel tacizi oluşturan hareketi, cinsel amaçlı yapılmalı şeklinde ifade etmiş, sergilenen hareketin kişinin vücut dokunulmazlığının ihlali niteliğinde olmamasını şart koymuştur. Görüşe göre; yapılan hareketler ahlak temizliğine aykırılık teşkil etmeli ve mağduru rahatsız etmelidir. Mağdurun vücuduna temas edilerek cinsel taciz suçunun işlenmesi halinde ise, mağdurun yaşına göre cinsel saldırı veya cinsel istismar suçu oluşacaktır³¹³.

Cinsel taciz suçunu ortaya çıkan davranışlar, ani olarak gelişebileceği gibi sürekli olarak devam eden fiiller de olabilmektedir³¹⁴. Bir görüşe göre; sergilenen davranışın cinsel amaç ile gerçekleşip gerçekleşmediğinin anlaşılabilmesi için tespit yapılması gerekmektedir. Hareketin yoğunluğundan süreklilik arz edip etmediği, temasın veya

³⁰⁹ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.426.

³¹⁰ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 10.03.2015, E: 2013/429, K: 2015/34 <http://kazanci.com.tr/gunluk/cgk-2013-14-429.htm> (E.T. 10.12.2022).

³¹¹ Demir, **a.g.e.**, s.183.

³¹² Yüksektepe, **a.g.e.**, s.294.

³¹³ Çakıcı Gerçek, **a.g.m.**, ss.54-56; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.364.

³¹⁴ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.401.

davranışın hangi bölgeye yönelik olduğuna dikkat edilmesi gerektiği, bu kriterlerin cinsel davranışın varlığı veya yokluğu hakkında ipuçları vereceği ifade edilmektedir³¹⁵. Görüşe göre; mağduru cimciklemek³¹⁶, kollarını okşar nitelikte sevmek, bir anlık elbisesi üzerindeyken bir kimsenin kalçasını tutmak gibi temaslar her zaman cinsel saldırı niteliğinde olmayıp, cinsel taciz olarak nitelendirilmesi gerekmektedir³¹⁷.

Belirtmemiz gerekir ki; cinsel taciz suçu sırf hareket suçu olduğu dolayısıyla icra hareketlerinin gerçekleşmesi ile suç tamamlandığından, hareketin veya sözlerin ne denli sürdüğünün bir önemi yoktur³¹⁸. Zira Kanun'da; "fiil" kelimesine yer verilmiş, "süreklilik" kelimesine yer verilmemiştir³¹⁹. Örneğin; failin mağdura şehvetle şarkı söylemesi cinsel taciz suçunu oluşturur³²⁰. Failin, mağdurun cinsel özgürlüğünü ihlal edecek nitelikte kastı olup olmadığının da incelenmesi gerekmektedir³²¹.

Kanun'da cinsel taciz suçunu oluşturan hareketlerin veya fiilin ne olduğu veya neleri kapsadığı belirsiz olduğundan; buradaki yol gösterici ve belirleyici olacağı işaret edilen tek şey, failin cinsel amacıdır ki bu yeterli değildir. Zira; bu belirsizlik ile ilgili Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmuş, Anayasa Mahkemesi bahse konu hükmün anayasaya aykırı olmadığını belirtmiştir³²².

Yüksek Mahkeme kararında; TCK'nın 105. maddesinden cinsel taciz suçunu; cinsel saldırı ve cinsel istismar boyutuna ulaşmayan, cinsel amaçlı rahatsız etme fillerinin oluşturduğunun anlaşıldığını, her olayın kendine özgü şartları ile değerlendirileceğini, itiraz konusunun belirsizlik içermediğini ifade etmiştir³²³. Farklı bir ifade ile mahkeme; cinsel taciz suçunun kapsamının açık olduğunun altını çizmiş, her somut olayın kendine özgü nitelikler çerçevesinde değerlendirileceğini vurgulamıştır.

³¹⁵ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.399; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.495.

³¹⁶ Soyaslan, (2005), **a.g.e.**, s.189.

³¹⁷ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.399; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.497.

³¹⁸ Soyaslan, (2010), **a.g.e.**, s.244; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.401.

³¹⁹ Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, s.501; Kerpişçi, **a.g.e.**, s.111.

³²⁰ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.411.

³²¹ Taner, G. F. (2010). "Hiyerarşi ve Hizmet İlişkisinden Kaynaklanan Nüfuzun Kötüye Kullanılması Suretiyle İşlenen Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar". 8. Ulusal Büro Yönetimi ve Sekreterlik Kongresi Kitabı içinde. Ankara. s.449; Taner, (2017), **a.g.e.**, s.413.

³²² Kartal Memiş, **a.g.e.**, s.138.

³²³ Anayasa Mahkemesi, 25.02.2010, E: 2008/55, K: 2010/41 K. S.27619. R.G. 22.06.2010. 14.12.2022 tarihinde <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Dosyalar/Kararlar/KararPDF/2010-41-nrm.pdf> adresinden indirildi.

Cinsel tacizin oluşmasının şartı, fiilin, fail tarafından cinsel bir amaç güderek, somut kişiler veya bir kişiye karşı olarak işlenmesidir. Aksi durumlarda söz konusu suçlar tehdit, hakaret, kişilerin huzur ve sükununu bozma suçları olarak nitelendirilmektedir³²⁴.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, sanığın mağdureye “*Orospu, başkalarıyla düşüp kalkıyorsun, benimle de beraber olacaksın. Benimle ilişkiye girmezsen başkalarıyla yatıp kalktığı köyde herkese anlatırım*” şeklindeki sözleri, sanığın bu ifadelerinden sonra kapı kolunu kırarak mağdurenin evinin kapısını açmaya çalışması, mağdurenin bıçak ile sanığı yaralaması olayında, sanığın mağdureye temas etmediği gerekçesiyle cinsel saldırı suçunun oluşmadığını, sanığın mağdureye karşı temas içermeyen, sözlü olarak cinsel ilişki teklifinde bulunma şeklinde gerçekleşen fiillerinin cinsel taciz suçunu oluşturduğuna karar vermiştir³²⁵.

Yargıtay Ceza Dairesi, mağdurenin tahminine göre kendisini öpmek için üzerine eğilen sanığı iteklemesi üzerine sonlandırılan olayda, cinsel saldırı suçunu işlemek isteyen sanığın, kendisine izin vermeyen mağdurenin aşılabilir mukavemeti dışında fiilini tamamlamasına engel harici sebep bulunmadığı halde kendiliğinden bırakması sebebiyle sanık hakkında cinsel saldırıya teşebbüs suçundan ceza verilemeyeceğine, sanığın mağdureye “*(...)seni hep projen olduğunda mı göreceğiz, çok hoş birisin*” şeklinde sarf ettiği sözlerin de cinsel taciz suçunu oluşturduğuna karar vermiştir³²⁶.

Bir görüşe göre; cinsel özgürlüğün ihlali için vücuda temas şart değildir, hiçbir temas olmadan da sözlerle veya hareketlerle sergilenen davranışlar söz konusu ihlal için yeterlidir³²⁷.

Kanaatimizce; suçun tanımlanmasında vücut temasının ölçüt olarak belirlenmesi yerinde olup; yeterlidir. Bedensel temas ile kişinin vücut dokunulmazlığının ihlal edilmesi ile cinsel saldırı suçunun oluştuğundan bahsetmek mümkündür. Kaldı ki; kanun koyucu

³²⁴ Yenerer Çakmut, Ö. (2018). “Çakmut, Kavramsal Olarak Kadına Karşı Şiddet/Cinsel Şiddet ve Türk Ceza Hukukunda Cinsel Saldırı Suçunun Genel Değerlendirmesi”. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*. C.2. S.1. ss.49-54. 09.12.2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/482779> adresinden indirildi.

³²⁵ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 02.06.2021, E: 2019/14-500, K: 2021/250 bkz. Yüksektepe, **a.g.e.**, s.312.

³²⁶ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 24.06.2021, E: 2021/789, K: 2021/4507 bkz. Yüksektepe, **a.g.e.**, s.317.

³²⁷ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.411.

“kişinin cinsel özgürlüğünün kısıtlanması” ifadesini kullanmadığından; kişinin cinsel özgürlüğünün kısıtlanıp kısıtlanmadığının ayrıca dikkate alınması yersiz olacaktır.

Herhangi bir temas içermeyen, davranış ile veya söz ile yapılan ve içerisinde cinsellik bulunduran rahatsız edici davranışların tümü, cinsel taciz suçunun maddi unsurunu meydana getirmektedir³²⁸. Farklı bir ifade ile; cinselliği hedefleyen ve vücut teması olmaksızın davranışla veya sözle yapılan rahatsız etmelerdir³²⁹.

Cinsel taciz, mağdurda rahatsızlık yaratacak nitelikte gerçekleşen cinsel davranış ve tavırlardır³³⁰. Bir görüş; mağdurun fiili, “rahatsız edici” bulmasını veya bulmamasını subjektif kriter olarak değerlendirerek, fail tarafından sergilenen tacizin mağdur tarafından “rahatsız edici” olarak değerlendirilebilmesinin suçun tespiti bakımından yeterli olmadığını bir örnek üzerinden ifade etmektedir. Görüşe göre; aynı davranışın, arasında duygusal yakınlaşma olan iki kişi arasında gerçekleşmesi ile birbirini tanımayan iki kişi arasında gerçekleşmiş olmasının sonuçları nitelik itibarıyla farklılık gösterecektir. Bu sebeple; vücut dokunulmazlığı ihlal edilmeksizin mağdurda rahatsız edici her türlü cinsel davranışların, cinsel taciz suçunu oluşturup oluşturmadığının tespitinde hem objektif hem de subjektif kriterlere başvurulmalıdır³³¹.

Diğer bir görüşe göre; bu suç temelde bir davranış suçu şeklinde tanımlandığı için mağdurun ayrıca rahatsız olması aranmaz. Görüşe göre; mağdurun algı ve görgü seviyesinden kaynaklanan cinsel hürriyetine karşı tutumu veya hassasiyeti bu noktada belirleyici bir unsur olarak ele alınamadığı için temel alınması gereken toplumdaki ortalama anlayıştır³³².

Kanaatimizce; objektif kriterlere göre³³³ eğer ki, mağdurun cinsel özgürlüğünü ihlal edecek davranışlar sergileniyor ise orada cinsel taciz suçunun oluşumundan bahsetmek

³²⁸ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.414.

³²⁹ Yargıtay 5. Ceza Dairesi, 31.05.1983 tarihli, 1733/2025 kararında; “(...)sanığın, arabası ile mağdureyi ısrarla ve sürekli bir biçimde takip ederek, arkadaşlık teklifinde bulunması, sırnaşıkça bir hal aldığından(...)” demek suretiyle somut olayı cinsel taciz olarak değerlendirmiştir. Bkz. Gözübüyük, P. A. (1989). *Alman, Fransız, İsviçre, İtalyan Ceza Kanunlarıyla Mukayeseli Türk Ceza Kanunu Gözübüyük Şerhi*. C.III. 5. Bası. İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları. s.875.

³³⁰ Koca ve Üzülmüş, **a.g.e.**, s.433; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.400.

³³¹ Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.495.

³³² Parlar ve Hatipoğlu, **a.g.e.**, s.674.

³³³ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.413.

mümkündür. Mağdurun rahatsızlık duymasının ayrıca aranmasına gerek yoktur. Zira; mağdurun rahatsızlık hissetmesi, kendisine cinsel amaçla sergilenen tavırları algılayabilecek olgunluğa sahip olmasını gerektirir ve kişi her zaman psikolojik olarak bu ayrımı yapamayabilir. Buna benzer subjektif yargılar ele alındığında, bu suçun sınırları ve kapsamının tahmin edilemez biçimde genişleyeceği şüphesizdir.

3.4.1.4 Suça etki eden nedenler

Türk Ceza Kanunu’nun 105. maddesinde cinsel taciz suçunun cezayı ağırlaştıran nitelikli halleri şu şekilde düzenlenmiştir. Bunlar;

1. İşlenen suçun çocuklara yönelik yapılması,

2. Suçun;

a) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin ya da aile içi ilişkinin sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,

b) Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından,

c) Aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,

d) Posta veya elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,

e) Teşhir suretiyle, işlenmesi hâlinde yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır. Bu fiil nedeniyle mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise verilecek ceza bir yıldan az olamaz³³⁴.

28.06.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6545 sayılı olan kanun ile birlikte TCK’nın 105. maddesinde bulunan “*hükmolunur*” ifadesi, “*suçun çocuklara karşı işlendiği durumlarda en az altı aydan başlayarak üç seneye kadar hapis cezasına hükmedilir*” olarak değiştirilmiştir. Bu değişiklik ile beraber yukarıda bahsi geçen cinsel tacizin çocuklara

³³⁴ İştin, İ. (2017). “Anayasa Mahkemesi’nin İptal Kararları ve Yasal Değişiklikler Çerçevesinde Çocukların Cinsel İstismarı Suçu”. *Uluslararası Antalya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. s.146; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.401; Toroslu, **a.g.e.**, ss.73-74; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.364.

karşı işlenmesi ve buna ilişkin hangi suçun ortaya çıkacağı konusundaki tartışmalar sona ermiştir. Böylelikle cinsel taciz suçunun çocuğa karşı işlenebileceği, bu durumda ise uygulanacak cezanın çok daha ağır olacağı açık bir şekilde belirtilmiştir³³⁵.

Değişiklik yapmış olan tasarının gerekçesinde de; mağdurun çocuk olması durumunda çocukların cinsel taciz suçuna karşı daha iyi korunabilmesi için, bu suçun çocuğa karşı işlenmesi halinde verilecek cezanın önemli düzeyde artırıldığı belirtilmektedir.

Neticeten; cinsel tacizin çocuğa yönelik işlenmesi, bu suçun cezasının ağırlaştırılmasına sebep olmaktadır³³⁶.

3.4.1.4.1 Suçun kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin ya da aile içi ilişkisinin sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi

28.06.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6545 sayılı Kanun'un 61. maddesi ile TCK 105/2-a bendinde yer alan "*Hizmet İlişkisinin ya da Aile İçi İlişkiden Kaynaklanan Nüfuzun Kötüye Kullanılması*" ibaresine "*kamu görevinin veya...*" ibaresi eklenmiş, "*nüfuzun kötüye kullanılması*" ibaresi "*sağladığı kolaylıktan faydalanmak*" şeklinde değiştirilmiştir. Böylelikle nitelikli halin oluşabilmesi için nüfuzun kullanılmasına gerek kalmamış sadece sağladığı kolaylıktan faydalanmak yeterli olmuştur³³⁷.

Kamu görevlisi TCK'nın 6/c maddesinde; "*kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi*" olarak tanımlanmaktadır.

Türk Ceza Kanunu, bir kişinin kamu görevlisi sayılabilmesi için yegane ölçüt olarak; "*yaptığı işin bir kamusal faaliyet niteliği taşımasını*" esas almıştır. Kamu görevlisi sayılabilmesi açısından, kamusal faaliyetin yürütülmesine katılan kişilerin, maaş, ücret vs. bir maddi karşılık alıp almamalarının veya bu işi sürekli, süreli veya geçici olarak yapıyor olmalarının herhangi bir önemi yoktur. Örneğin; bir suçtan tutuklu veya

³³⁵ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.413; Kerpişçi, **a.g.e.**, s.92.

³³⁶ İşten, **a.g.m.**, s.146.

³³⁷ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.402; Koca ve Üzülmöz, **a.g.e.**, s.435.

hükümlünün naklini gerçekleştiren subay veya erleri de kamu görevlisidir³³⁸. Nitelikli halin kapsamına girip girmemesi bakımından Yargıtay nezdinde de bu kriter önemlidir³³⁹.

Amirlerin diğer çalışanlar üzerinde; konumunu yükseltme, maddi ve manevi açıdan daha iyi şartlar sunma, çalışma şartlarında iyileştirmeler yapma gibi hakları ve etkileri bulunmaktadır. Hiyerarşik düzende üst konumda bulunan kişilerin, görevlerini kötüye kullanabilecekleri ihtimali cinsel taciz suçunun nitelikli halini oluşturmuştur³⁴⁰.

Suçun hizmet ilişkisinin sağladığı kolaylıktan faydalanılarak işlenmesi durumunda, fail ve mağdur arasında hizmet ilişkisinin sağladığı kolaylıklar neticesinde failin cinsel taciz suçunu işlemiş olması gerekmektedir³⁴¹.

Hizmet ilişkisinin sürekli veya geçici, ücretli veya ücretsiz olması önemli değildir. Önemli olan bu ilişki sebebiyle failin mağdur üzerinde nüfuzunun bulunması ve bunu kötüye kullanarak suçu işlemesidir³⁴². Örneğin; mağdurun suç tarihinden bir süre önce, sanığa ait işyerinde çalışması durumunda farklı zaman dilimlerinde katılana sözlü cinsel tacizde bulunduğu olayda, bu suçun, nitelikli hallerden hizmet ilişkisinin sağladığı kolaylıktan faydalanarak işlendiğini söylemek mümkündür³⁴³.

³³⁸ Yüksektepe, **a.g.e.**, s.303.

³³⁹ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.402; bkz. Konya Bölge Adliye Mahkemesi 7. Ceza Dairesi, 06.03.2020, E: 2019/1440, K: 2020/384 K. sayılı kararında; “Katılan K1’in maddi durumunun kötü olması sebebiyle Karaman ilinde bulunan sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfına yardım başvurusunda bulunmak üzere gittiği, katılanın müracaatını sanık K2’nin aldığı, müştekinin ikametinin A1 ilçesi olması sebebiyle sanığın katılana A1 ilçesindeki sosyal yardımlaşma vakfını aramasını söylediği, katılanın telefonunun olmadığını beyan etmesi üzerine sanığın kurum telefonundan bahsi geçen yeri arayarak işlemleri hallettiği, 08.04.2017 cumartesi günü sabah vaktinde müştekinin 5 yaşlarındaki oğlu ile oturdukları sırada sanığın, katılanın evine geldiği, ikametinin durumuna bakacağını, bu sebeple odaları görmek istediğini söyleyerek katılanın rızasını almadan içeri girdiği ve oturma odasına oturduğu, müştekiye hitaben “telefonun yoktu, sana hediye olarak telefon getirdim, bu telefon ile beni arayabilirsin, arada eve gelmek isterim, arada aramak isterim, beni ararsan her türlü konuda yardım ederim, gel şöyle yanıma otur, uzak durma, rahat ol, evde görüşmek istemezsen, dışarıda ya da il dışında görüşürüz, arkadaş olalım, senden çok hoşlandım, özel şeyler yaşamak istiyorum, çay ikram etmeyecek misin, bana abi deme, ben senle daha yakın olmak isterim” şeklinde taciz içerikli kelimeler kullandığı” olayda cinsel taciz suçundan hüküm tesis eden BAM, sosyal yardımlaşma vakfında çalışan sanığın kamu görevi olmadığını gelen cevaplar neticesinde belirlemiş ve sanık hakkında 105/2-a maddesinin uygulanmamasına karar vermiştir. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat> (E.T.17.10.2022).

³⁴⁰ Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.366.

³⁴¹ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 11.06.2015, E: 2014/825, K: 2015/7131; Aynı yönde; Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 09.05.2014, E: 2012/9611, K: 2014/638, <https://www.lexpera.com.tr/ictihat> (E.T. 17.12.2022).

³⁴² Yüksektepe, **a.g.e.**, s.303.

³⁴³ Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 17. Ceza Dairesi, 08.03.2018, E: 2017/2470, K: 2018/418, <https://www.lexpera.com.tr/ictihat> (E.T. 17.12.2022).

Suçun aile içi ilişkisinin (sadece çekirdek aile değil, amca, hala, enişte vb. kimseler de dahil) sağladığı kolaylıktan faydalanılarak işlenmesi durumunda da nitelikli halin oluştuğundan bahsetmek mümkündür³⁴⁴.

Aile içi ilişki bakımından kişilerin bir arada yaşaması zorunluluğu bulunmamaktadır. Burada aile ortamında oluşan saygı, güven, sevgi, dayanışma gibi durumlar kötüye kullanılmakta, söz konusu haller bu suçun işlenmesini de kolaylaştırmaktadır³⁴⁵.

Bölge Adliye Mahkemesi, sanığın kayınbiraderinin karısı olan müştekinin cep telefonuna whatsapp programı üzerinden; *“senden hoşlanıyorum, bir kez birlikte olalım, ne istersen yaparım” başka bir zamanda da “öpülecek birilerini aramadık, hani bizim için ölsün de demedik, az bir şey sevsin üstünü biz tamamlardık”* şeklinde resimli bir mesaj gönderdiği olayda sanığın aile içi ilişkisinin sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle 105/2-a maddesi uyarınca cezalandırılmasına karar vermiştir³⁴⁶.

Bir görüşe göre; suçun aile içi ilişkisinin sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi olarak sayılan nitelikli halin oluşabilmesi için, aile kurumu gibi düzenli şekilde bir arada yaşıyor olmak yeterlidir. Örneğin; üniversite öğrencilerinin aynı evde kalması da aile içi ilişkiye örnek verilebilir. Aynı evde yaşayan öğrencilerden biri diğerine cinsel tacizde bulunduğu takdirde bu hükme tabi tutulacaktır³⁴⁷.

Diğer bir görüşe göre ise; suçun aile içi ilişkisinin sağladığı kolaylıktan faydalanılarak işlenebilmesi için, failin ve mağdurun aynı aileye mensup olması gerekmektedir. Aynı yerde birlikte yaşıyor olmak, fail ile mağdurun arasındaki yakınlık derecesi bu nitelikli halin uygulanması için herhangi bir önem taşımamaktadır³⁴⁸.

Buna karşılık; aynı aileye mensup olmak kaydı ile aynı yerde yaşamayan kişiler arasında işlenen fiiller açısından da bu nitelikli halin uygulanması gerektiğini belirten görüş de mevcuttur³⁴⁹.

³⁴⁴ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.381; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.366; Yüksektepe, **a.g.e.**, s.303.

³⁴⁵ Yüksektepe, **a.g.e.**, s.303.

³⁴⁶ Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 17. Ceza Dairesi, 20.06.2018, E: 2017/1408, K: 2018/1129, <https://www.lexpera.com.tr/ictihat> (E.T. 17.12.2022).

³⁴⁷ Malkoç, (2005), **a.g.e.**, s.447; Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.414.

³⁴⁸ Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, s.499; Baş, **a.g.m.**, s.1189.

³⁴⁹ Baş, **a.g.m.**, s.1190.

Kanaatimizce; suçun aile içi ilişkisinin sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi olarak sayılan nitelikli halin oluşabilmesi için, fail ile mağdurun aynı aileye mensup olması ve bir arada yaşama zorunluluğu bulunması gerekmektedir.

3.4.1.4.2 Suçun; vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından işlenmesi

6545 sayılı Kanun'un 61. maddesi ile mevcut maddeye “vasi”, “bakıcı”, “koruyucu aile”, “sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler” ibareleri eklenmiştir. Böylelikle bentte açıkça sayılan kişiler tarafından cinsel taciz suçunun işlenmesi nitelikli bir hal arz edecektir³⁵⁰.

Türk Medeni Kanunu'nun 403. maddesine göre vasi; “vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukukî işlemlerde onu temsil etmekle yükümlü olan kişi” olarak tanımlanmaktadır³⁵¹.

Eğitici; çocuğun eğitim ve terbiyesiyle ilgilenen kişi olup, bu kişilerin ücret alıp almamasının bir önemi bulunmamaktadır. Bu kişiler ders dışında ayrıca müzik, bale vb. gibi aktiviteleri de öğretmektedirler. Öğretici; çocuğa derslerle ilgili bir şeyler öğreten kişidir. Bu kişilerin özel veya resmi kurumlar nezdinde çalışıyor olmaları cezanın artması açısından fark etmemektedir. Ancak nitelikli halin uygulanması için suç işlendiğinde bahsi geçen ilişkinin süreklilik arz etmesi şarttır. Bakıcı ise; çocuğun sürekli veya süresiz, ücretli veya ücretsiz olarak bakılması için kendisine bırakıldığı kişidir³⁵².

Sağlık hizmeti veren ya da koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan kişi veya kurumlarca cinsel tacizin işlenmesi veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuzun kötüye kullanılması da nitelikli haldir. Bu nitelikli halin uygulanabilmesi için ilgili kişi, görevini yaptığı sırada suçu işlemeli ve suçu, hizmet, koruma veya gözetim görevi devam ederken işlemiş olmalıdır³⁵³.

³⁵⁰ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.402; Kerpişçi, **a.g.e.**, s.99.

³⁵¹ 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu. (2001). C.41. S.24607. R.G. 08.12.2001.

³⁵² Yüksektepe, **a.g.e.**, s.306.

³⁵³ Yüksektepe, **a.g.e.**, s.306.

Öğretide, “çocuğa karşı koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler” kavramı; güvene ve sosyal ilişkilere dayalı olarak çocuğun çeşitli sebeplerle emanet edildiği ve bu emaneti kabul edenler şeklinde açıklanmıştır. Emaneti kabul edenlerin, bu güveni kötüye kullanmak suretiyle suçu işlemeleri nitelikli halin uygulanması anlamına gelmektedir. Örneğin; annesi pazara giderken çocuğun hakimiyet ve gözetimine bırakıldığı komşu veya fıkra da sayılmayan akrabalar bu kapsamda değerlendirilmiştir³⁵⁴. Bu yükümlülüğün kanundan veya sözleşmeden kaynaklanmasına gerek yoktur. Gelenek ve görenekten, sosyal ilişkilerden veya emanet bırakılmalardan de bu yükümlülüğün doğduğunun kabulü gerekmektedir³⁵⁵.

Eğiticiler ve öğreticiler tarafından bu suçun işlenmesinde nitelikli halin aranabilmesi için belli ölçütler gerekmektedir. Uygulamada; suçun işlendiği anda fail ve mağdurun öğretmen ve öğrenci ilişkisi içerisinde olması yeterli bulunmamıştır. Gerçekleşen fiilin nitelikli hal kapsamına alınabilmesi için eğitim-öğretim faaliyetinin devam ettiği süre zarfında bahse konu suçun işlenmesi gerekmektedir³⁵⁶. Yargıtay’ın bu doğrultudaki içtihatları öğretide tartışmalara sebep olmuştur³⁵⁷.

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 20. Ceza Dairesi bir kararında, sanığın mağdurun öğretmeni olması sebebiyle cezasının yarı oranda arttırılmasına karar vermiştir³⁵⁸. Yine; öğretim görevlisi olan sanığın not ile ilgili mağdure öğrencisini odasına çağırarak, “*on dakika kal, senin gibi kadınları çekici buluyorum, sadece ayaklarını öpmek istiyorum*” dediği olayda yerel mahkeme cinsel taciz suçundan 105/2-b maddesine göre karar vermiş ve tesis ettiği hüküm kesinleşmiştir³⁵⁹.

³⁵⁴ Yüksektepe, **a.g.e.**, s.307.

³⁵⁵ Yaşar, Gökcan ve Artuç, **a.g.e.**, s.3339.

³⁵⁶ Kerpişçi, **a.g.e.**, s.100.

³⁵⁷ Öğretide Yargıtay’ın uygulamasının yerinde olmadığı, ancak öğretmen-öğrenci ilişkisi sona erdikten sonra fail mağduru tanıyor diye nitelikli hal uygulanamaz. Bkz. Kerpişçi, **a.g.e.**, s.100; “Failin mağdur üzerindeki etkisi mesai saatleriyle sınırlanamaz”. Bkz. Taner, (2017), **a.g.e.**, s.335.

³⁵⁸ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi, 24.02.2020, E: 2018/1230, K: 2020/473, <https://www.lexpera.com.tr/ictihat> (E.T. 18.12.2022).

³⁵⁹ Eskişehir 4. Asliye Ceza Mahkemesi, 17.07.2019, E: 2019/188, K: 2020/473, bkz. Kerpişçi, **a.g.e.**, s.101.

3.4.1.4.3 Suçun aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi

6545 sayılı Kanun'un 61. maddesi ile değişiklikler TCK 105/2-c bendine yansımamış, suçun aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi olarak belirtilen nitelikli hal içeriği değişikliğe uğramamıştır³⁶⁰.

Fail ve mağdurun aynı işyerinde çalışmaları nitelikli halin uygulanması bakımından yeterli olmayıp; bu suçun işlenmesinde bir arada çalışmanın kolaylık sağlaması da gerekmektedir³⁶¹. Altlık-üstlük ilişkisi veya hiyerarşik ilişki de nitelikli hal teşkil etmesi bakımından aranmaz³⁶².

Fail, aynı çalışma ortamını paylaştığı mağdura daha rahat ulaşmakta, mağduru önceden tanıdığı için bu suçu kolaylıkla işlemektedir. İşyerinde gerçekleştirilen cinsel taciz, kişinin çalışma hak ve hürriyetini, ekonomik özgürlüğünü ve özerkliğini ihlal ve de tehdit ettiği için cinsiyet ayrımcılığına da yol açtığından işyeri dışında gerçekleşen cinsel tacizden farklılaşmaktadır³⁶³.

İşyerinde cinsel taciz, ülkelere göre farklılık göstermekle birlikte; özellikle cinsiyet ayrımcılığı olarak kabul edilmekte, kişilik haklarının ihlali olarak görülmekte ve cinsel menfaat sağlama amacıyla yetkinin kötüye kullanılması olarak değerlendirilmektedir³⁶⁴.

Bir görüşe göre; bir işyerinde beraber çalışıyor olmak hali cinsel taciz suçunun işlenmesini teşvik edebilir ve bu durum taciz sebebi olabilir. Görüşe göre, sürekli yakın mesafede bulunmak cinsel tacizin gerçekleşme olanağını daha da kolaylaştırmaktadır. Bu nitelikli halin uygulanabilmesi için cinsel tacizin işyerinde yapılması gereklidir³⁶⁵.

Yargıtay bir kararında, *“sanığın, kendisi ile aynı işyerinde çalışan katılanın, istemediğini belirtmesine rağmen, ısrarla katılana evlenme teklif etmesi, sevdiğini söylemesi, bunu facebook aracılığıyla mesaj göndermek ve arabasına çiçek koymak şeklinde*

³⁶⁰ Koca ve Üzülmüş, **a.g.e.**, s.382; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.402.

³⁶¹ Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, s.499; Taner, (2017), **a.g.e.**, s.432; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.367.

³⁶² Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, s.500; Kurt, **a.g.e.**, s.520; Taner, (2017), **a.g.e.**, s.431; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.367; Demir, **a.g.e.**, s.191.

³⁶³ Yüksektepe, **a.g.e.**, s.309.

³⁶⁴ Yüksektepe, **a.g.e.**, s.310.

³⁶⁵ Yüksektepe, **a.g.e.**, s.310.

gerçekleştirmesi eylemlerinin aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan yararlanarak zincirleme cinsel taciz suçunu oluşturacağına” hükmetmiştir³⁶⁶.

Yine örnek bir olayda Yargıtay, “*sanığın müdür yardımcısı ve vekili, mağdurenin ise öğretmen olarak görev yaptıklarının anlaşılması karşısında, fiilin hiyerarşi ilişkisinden kaynaklanan nüfuzun kötüye kullanılması ya da aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan faydalanılarak işlenip işlenmediğini*” belirlemesi için hükmü bozmuş ve dosyayı yerel mahkemeye göndermiştir³⁶⁷.

Bir görüşe göre; ataerkil yapılanma yavaş yavaş değişse de, üst düzeylerde genelde erkek çalışanların olması, kadınların iş yerindeki cinsel tacize daha sık hedef olmasına sebep olmaktadır. Görüşe göre; cinsel taciz, tüm ülkelerde olduğu gibi; Türkiye’de de, son derece yaygın ve ciddi bir sorundur ve mağdurları, genellikle kadınlardır³⁶⁸.

İşyerinde karşılaşılan cinsel taciz hem çalışan üzerinde hem de işyeri bakımından birçok olumsuz sonuç meydana getirmektedir³⁶⁹. Cinsel tacizle beraber çalışma zorunluluğu bulunan kişilerin iş arkadaşları ile aralarında güven problemleri meydana gelmekte, özellikle kadınlarda yıkıcı bir etkisi olmaktadır. Güven problemi yaşayan, tedirgin bir şekilde hisseden kadınlar işe odaklanma hususunda zorluk yaşamaktadır³⁷⁰.

4857 sayılı İş Kanunu’nda işyerinde cinsel tacizin önlenmesi ve tacize uğrayan işçinin korunması amacıyla yönelik olarak özel düzenlemelere yer verilmiştir. Nitekim, İş Kanunu’nun 24. maddesinin II. bendinin d fıkrasına göre³⁷¹; işçinin diğer bir işçi veya üçüncü kişiler tarafından işyerinde cinsel tacize uğraması ve bu durumu işverene bildirmesine rağmen gerekli önlemlerin alınmaması işçi bakımından haklı fesih nedeni

³⁶⁶ Yargıtay 4. Ceza Dairesi, 16.03.2015, E: 2014/35860, K: 2015/24621, <https://www.kazanci.com.tr/> (E.T. 20.12.2022). Bkz. Kerpişci, **a.g.e.**, ss.103-104.

³⁶⁷ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 15.03.2012, E: 2011/8099, K: 2012/3099, <https://www.kazanci.com.tr/> (E.T. 21.12.2022). Bkz. Taner, (2017), **a.g.e.**, s.432.

³⁶⁸ Balkır, **a.g.e.**, s.18.

³⁶⁹ Solmuş, T. (2005). “İş Yaşamında Travmalar: Cinsel Taciz ve Duygusal Zorbalık/Taciz (Mobbing)”. *İş, Güç, Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*. C.7. S.2. s.4.

³⁷⁰ Sarmaşık, Ş. (2009). *İşyerinde Cinsel Taciz Algılaması ve Yönetim İlişkilerine Etkisi Hakkında Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. s.1.

³⁷¹ 4857 sayılı İş Kanunu. (2003). C.42 S.25134, R.G. 10.06.2003.

oluşturacaktır. Ayrıca, Kanun’a göre; işveren, başka bir işçiye cinsel tacizde bulunan işçinin iş sözleşmesini haklı nedenle feshedebilecektir³⁷².

İşverenin işçilerin cinsel tacize uğramamaları için gerekli önlemleri alması, işverenin yükümlülükleri gereğidir. İşverenin yükümlülükleri, işçilerin cinsel tacize maruz kaldığında derhal yardım talep edebileceği güvenlik sistemini hazır etme, güvenlik görevlisi bulundurma gibi, işçilerin cinsel tacizle karşılaşma tehlikesini ortadan kaldırmaya yönelik tedbirler olarak sayılabilir³⁷³.

3.4.1.4.4 Suçun posta veya elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi

Suçun posta veya elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi, 6545 sayılı Kanun’un getirdiği yeni bir nitelikli haldir³⁷⁴.

Elektronik Haberleşme Kanunu’nun 3. maddesinin 1-h fıkrasında elektronik haberleşme; *“elektiriksel işaretlere dönüştürülebilen her türlü işaret, sembol, ses, görüntü ve verinin kablo, telsiz, optik, elektrik, manyetik, elektromanyetik, elektrokimyasal, elektromekanik ve diğer iletim sistemleri vasıtasıyla iletilmesi, gönderilmesi ve alınması”* olarak tanımlanmaktadır³⁷⁵.

Bir görüşe göre; madde metnindeki “haberleşme araçlarıyla” ifadesi yetersiz olup, daha geniş ve kapsayıcı bir düzenlemenin madde metninde yer alması gerekmektedir³⁷⁶.

Yaşadığımız çağda, iletişim imkanlarının sınırsız olması, bir kişi diğer kişiyi tanımasa dahi ona ulaşmasını kolaylaştırmaktadır. Özellikle sosyal medya platformlarını kullananlar için, tanımadıkları ancak sadece isim/soyisim bilgisine sahip oldukları bir kişiye ulaşmak çok daha kolaydır. Çünkü eski zamanlarda olduğu gibi araya aracı sokmak

³⁷² 4857 sayılı İş Kanunu’nun 25. maddesinin II. bendinin c fıkrasına göre; *“İşçinin işverenin başka bir işçisine cinsel tacizde bulunması durumunda”* işveren işçinin iş sözleşmesini haklı nedenle derhal feshedebilmektedir.

³⁷³ Yüksektepe, **a.g.e.**, s.310.

³⁷⁴ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.402.

³⁷⁵ 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu. (2008). C.48. S.27050. R.G. 10.11.2008.

³⁷⁶ Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.367.

yerine, doğrudan elektronik haberleşme araçları ile bir kişinin diğer bir kişiye duygularını rahatlıkla ifade etmesine imkan tanınmaktadır³⁷⁷.

Kanaatimizce bu gelişmeler neticesinde, ağırlaştırıcı neden olarak sayılan bu halin kanun maddesine eklenmesi yerindedir.

Bahse konu halin nitelikli hal kapsamında sayılabilmesi için; suçun elektronik yollarla (telefon, bilgisayar vb.) işlenmesi ve bu araçların sağladığı kolaylıktan faydalanılması gerekmektedir. Ayrıca rızanın olup olmadığı mutlaka incelenmelidir. Örneğin; bir failin mağdura selam yazması karşılığında, mağdurun da selam yazması durumunda bu hüküm işleme konulamaz³⁷⁸.

Bir görüşe göre; elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan bahsedilebilmesi için, mağdurun cinsel taciz mesajlarına maruz kalması, tercih hakkının ve karşı koyma imkanının olmaması gerekmektedir³⁷⁹.

Diğer bir görüşe göre; rızai olarak sürdürülen iletişim esnasında suçun işlenmesi durumunda söz konusu nitelikli halin varlığından söz edilmemelidir. Zira; failin mağdura yüz yüze iken söylediği sözleri, rızai sürdürülen mesajlaşma esnasında yazması arasında bir fark görünmemektedir. Görüşe göre; failin ancak, arkadaş listesinde olmayan veya tanımadığı bir kişiye mesaj yazarak bu fiili işlemesi durumunda, elektronik haberleşme aracının sağladığı kolaylıktan bahsedilebilir³⁸⁰.

Normal seyir halindeki mesajlaşma, cinsel taciz içerikli mesajlara dönüşmüşse o halde bu hükme başvurulabilmektedir. Bir görüşe göre; karşılıklı mesajlaşma sona ermiş ve fail mağdura sürekli mesaj atmaya devam ediyor ise yine elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanarak cinsel taciz suçunu işlemiş sayılacaktır³⁸¹. Çünkü mevcut koşullarda, mesajlaşma veya karşılıklı diyalog sona ermiş ise; fail, mağduru belki bir daha göremeyecek veya hiçbir suretle mağdura ulaşamayacaktır.

³⁷⁷ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.432; Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, s.500.

³⁷⁸ Baş, **a.g.e.**, s.1195; Yüksektepe, **a.g.e.**, s.310.

³⁷⁹ Demir, **a.g.e.**, s.192.

³⁸⁰ Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, s.500; Baş, **a.g.m.**, s.1195.

³⁸¹ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.433.

Bölge Adliye Mahkemesi nitelikli hal ile ilgili bir kararında; şüphelinin kullandığı cep telefonu ile katılanı arayarak katılana “sevgilim, hayatım” şeklinde sözler sarf etmesini cinsel taciz olarak değerlendirmeyen ve sanık hakkında beraat kararı veren yerel mahkeme kararını bozmuştur³⁸².

Bir görüşe göre; cinsel taciz suçunun telefonla aramak suretiyle işlenmesi halinde, soruşturma evresinde mağdureye mutlaka ses teşhisi yaptırılmalıdır. Bu görüşe göre; uygulamada jandarma ve emniyet kriminal laboratuvarlarında bu işlem bilimsel verilere uygun bir şekilde yapılmaktadır³⁸³.

Belirtmemiz gerekir ki; teşhis işlemi yasal dayanağını 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu’ndan almaktadır. PVSK’nın ek 6. maddesinde; “*Polis, olaydaki failin, gözaltına alınan şüpheli ile aynı kişi olup olmadığının belirlenmesi bakımından zorunlu olması halinde, Cumhuriyet savcısının talimatıyla teşhis yaptırabilir*” hükmü yer almaktadır. Bu ve devamı maddelerden de anlaşılacağı üzere; teşhiste bulunacak kişinin verdiği eşkale göre belirlenen teşhis işlemi yapılacak kişiler, teşhiste bulunacak kişiye gösterilmekte, bazen fotoğraf ile de teşhis yapılabilmektedir³⁸⁴.

Kanaatimizce; ses teşhisi yapılmalı şeklinde ifade edilen görüş yerinde değildir. Ses teşhisi olarak ifade edilen teşhis işleminin kanunumuzda herhangi bir yasal dayanağı bulunmamaktadır. Yukarıda bahsi geçen kanun maddelerinden de anlaşılacağı üzere, mağdurun beyanları ile tarifine göre şüpheli sıfatında olabilecek kişiler, fiziksel olarak mağdura gösterilmekte hatta çoğu zaman bu işlem fotoğraf üzerinden yapılmaktadır. Kaldı ki; şüpheliye teşhis işleminden önce haklarının hatırlatılıp hatırlatılmadığı hususu, teşhisin hukuka uygun yapılıp yapılmadığı bağlamında önemlidir. Örneğin; şüphelinin soruşturmanın her aşamasında müdafî yardımından faydalanma hakkının bulunduğunun

³⁸² Ankara Bölge Adliye Mahkemesi, 26.09.2018, E: 2017/2639, K: 2018/1574 sayılı kararında; “(...)saniğin kullanmakta olduğu N1 no’lu cep telefonu ile katılan K3’ün babası adına kayıtlı ve evlerinde müsterek kullandıkları N2 numaralı telefonu arayarak kendisine cevap veren katılan K3’e hitaben “ben seni kocan, sevgilim, hayatım” şeklinde sözler söyleyerek cinsel tacizde bulunduğu, katılanın tüm aşamalarda değişmeyen istikrarlı anlatımlarından, saniğin, arayan cep telefonunun kendisine ait olduğunu, ancak aramaları yapanların torunları olabileceğine ilişkin kaçamaklı ikrarından anlaşılacakla, saniğin elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle katılanı cinsel yönden taciz ettiği kanaat ve sonucuna varıldığından, ilk derece mahkemesince kurulan beraat hükmünün CMK’nın 280/2. maddesi gereğince kaldırılmasına(...)” karar vermiştir. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat> (E.T.20.12.2022). Bkz. Kerpişçi, **a.g.e.**, s.107.

³⁸³ Demir, **a.g.e.**, s.193.

³⁸⁴ 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu. (1934). C.15. S.2751. R.G. 14.07.1934.

şüpheliye hatırlatılmaması ve müdafisi bulunmadığı halde teşhis işleminin yapılması, yapılan teşhisi hukuka aykırı hale getirecektir.

3.4.1.4.5 Suçun teşhir suretiyle işlenmesi

6545 sayılı Kanun ile getirilen nitelikli hallerdendir. Cinsel taciz suçunun teşhir suretiyle işlenmiş olması cezanın artırılmasını gerektirecektir³⁸⁵. Bu suçun nitelikli hali; TCK'nın 225. maddesindeki hayasızca hareketler kapsamındaki teşhircilikten farklıdır³⁸⁶.

Türk Ceza Kanunu'na 105/2-e bendi ile *“cinsel taciz suçunun teşhir suretiyle işlenmesi hâlinde yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır”* şeklinde düzenleme getirilmiştir. Suçun işlenebilmesi için, teşhirin, belirli bir kişiye yönelik, cinsel amaçlı yapılarak gerçekleştirilmesi gerekmekte ve teşhirin aleni olmasına da gerek görülmemektedir³⁸⁷.

Ancak hem aleni hem de belli bir kişiye yönelik yapılır ise; TCK m.105/2-e ile TCK m.225 arasında fikri içtimadan³⁸⁸ yola çıkılacak, yaptırımını daha fazla olan 105/2-e maddesine göre hüküm verilecektir³⁸⁹.

Teşhir suretiyle cinsel taciz suçunun oluşumundan bahsedebilmek için, failin belirli bir kişiyi hedef alarak teşhirde bulunması gerekmektedir³⁹⁰. Farklı bir ifade ile; nitelikli hal, sanığın kendi cinsel organını göstermesi suretiyle gerçekleşir. Resim veya video gösterilmesi müstehcenlik suçunu oluşturacaktır³⁹¹.

Yargıtay'ın kararları da yukarıdaki anlatımlarımızı destekler niteliktedir³⁹².

Yargıtay bir kararında, *“Katılanların yolda yürüdükleri sırada sanığın, arabadan inip katılanlara karşı cinsel organını sallaması şeklinde gerçekleşen eyleminde, TCK'nın 105.*

³⁸⁵ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.414; Özbek, Doğan, Bacaksız, **a.g.e.**, s.403.

³⁸⁶ Özbek, Doğan, Bacaksız, **a.g.e.**, s.403; Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, s.501.

³⁸⁷ Özbek, Doğan, Bacaksız, **a.g.e.**, s.403; Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, s.501; Hakeri ve Tekin, **a.g.e.**, s.204; Yüksektepe, **a.g.e.**, s.310; Demir, **a.g.e.**, s.193.

³⁸⁸ Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, s.501.

³⁸⁹ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.434; Hakeri ve Tekin, **a.g.e.**, s.204.

³⁹⁰ Hakeri, H. ve Tekin, D. (2022). *Tartışmalı Sorularla Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 2. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi. s.203.

³⁹¹ Taner ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.367; Demir, **a.g.e.**, s.193.

³⁹² Yargıtay 18. Ceza Dairesi, 04.05.2018, E: 2016/8613, K: 2018/6752, <https://www.kazanci.com.tr/> (E.T. 20.12.2022). Bkz. Kerpişçi, **a.g.e.**, s.108.

maddesi kapsamında cinsel taciz suçunun yanı sıra, eylemi aleni olarak gerçekleştirmiş olması sebebiyle TCK'nın 225. maddesinde düzenlenen hayasızca harekette bulunma suçunun da sübutuna” denmek suretiyle TCK'nın 44. maddesi gereğince en ağır yaptırım öngören cinsel taciz suçundan hüküm kurulmasına karar vermiştir³⁹³.

3.4.1.4.6 Neticesi sebebiyle ağırlaşmış hal

Cinsel taciz sonucunda mağdur işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise, cezanın artırılarak hükmedilmesi gerekecektir³⁹⁴. Ancak cinsel taciz fiili ile ayrılmak zorunda kalma durumunun arasında bir nedensellik bağı bulunmalıdır³⁹⁵.

Bir görüşe göre; Kanun'da belirtilen nitelikli halin gerçekleşmesi açısından fiilden ne kadar zaman geçmesi gerektiği konusu belirsiz olup, fiil ve netice arasında nedensellik bağı bulunduğu müddetçe nitelikli halin uygulanması gerekmektedir³⁹⁶.

Cinsel taciz suçunda neticesi sebebiyle ağırlaşmış halin uygulanma noktasında öğretide farklı görüşler mevcuttur. Bir görüşe göre; bu halin uygulanabilmesi için failin süreklilik arz eden fiillerinin neticesinde mağdurun artık daha fazla dayanamayıp işten, okuldan, ailesinden ayrılması gerekmektedir. Farklı bir ifade ile; tek bir cinsel taciz fiilinden dolayı bu hal uygulanmamalıdır³⁹⁷. Öğretideki hakim görüş bu yöndedir³⁹⁸.

Diğer bir görüşe göre ise; bu halin uygulanabilmesi için birden fazla cinsel tacizin yaşanması gerekmez, tek bir cinsel taciz fiili nedeni ile de kişi bu neticeleri yaşayabilir³⁹⁹. Ortaya çıkan huzursuz ortam mağdurun orada kalarak ilişkilerini sağlıklı bir biçimde yürütmesine engel olmuşsa ve bu nedenle ayrılmışsa söz konusu hüküm uygulama alanı bulacaktır⁴⁰⁰.

³⁹³ Yargıtay 18. Ceza Dairesi, 09.10.2017, E: 2015/43435, K: 2017/10556, aynı konuda bir başka karar için; Yargıtay 3. Ceza Dairesi, 22.06.2020, E: 2020/5744, K: 2020/7213, <https://www.kazanci.com.tr/> (E.T. 20.12.2022); Bkz. Kerpişci, **a.g.e.**, s.108.

³⁹⁴ 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 105. maddesinin son cümlesinde; “*Bu fiil nedeniyle mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise verilecek ceza bir yıldan az olamaz*” hükmü yer almaktadır. Koca ve Üzülmüş, **a.g.e.**, s.436; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.403; Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, s.501; Hakeri ve Tekin, **a.g.e.**, s.205; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.367.

³⁹⁵ Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, s.501.

³⁹⁶ Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.367.

³⁹⁷ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.415.

³⁹⁸ Arslan ve Azizağaoğlu, **a.g.e.**, s.477.

³⁹⁹ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.435. Aynı yönde görüş için bkz. Yokuş Sevik, (2005), **a.g.m.**, s.275; Artuç, **a.g.m.**, s.110; Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, s.501; Baş, **a.g.m.**, s.1196; Yüksektepe, **a.g.e.**, s.311.

⁴⁰⁰ Yüksektepe, **a.g.e.**, s.311.

Kanaatimizce; mağdurun cinsel taciz fiili sonrasında işten, okuldan, ailesinden ayrılmak zorunda kalması durumunda; fiilin süreklilik arz edip etmediğine bakılması gerektiği düşüncesine katılmamaktayız. Zira; fail tarafından işlenebilecek tek bir fiilin mağdurda bıraktığı psikolojik etkiler, mağdurun yukarıda ifade ettiğimiz neticelerden birini yaşamasına sebep olabilmektedir.

3.4.2 Suçun manevi unsuru

Cinsel taciz, taksirle işlenemez. Bu suç sadece doğrudan kastla işlenebilir⁴⁰¹. Failde yer alan kast, suç çeşidindeki objektif özellikteki bütün unsurlara yönelik olmak zorundadır⁴⁰². Ayrıca cinsel taciz suçunun olası kast ile işlenemeyeceği, Yargıtay içtihatlarında da mevcuttur⁴⁰³.

Türk Ceza Kanunu m.105 kapsamında failde, cinsel amaç olarak özel bir kast aranmaktadır⁴⁰⁴. Ancak öğretide; cinsel taciz suçunun oluşması için özel kastın mı veya genel kastın mı aranması gerektiği konusunda görüş ayrılıkları bulunmaktadır⁴⁰⁵.

Öğretide yer alan bir görüşe göre; cinsel taciz suçunun oluşması için gerekli olan unsurlar fail tarafından bilinçli ve istemli olarak gerçekleştirilmektedir. Genel kast yeterli olup; failde özel bir cinsel amaç aranmamaktadır. Bu hususta her ne kadar maddede yer alan cinsel taciz ibaresi içerisinde özel bir amaç arandığı görülse de cinsel olarak rahatsızlık verecek davranışların bilinçli ve istemli yapılması yeterli olarak görülmektedir⁴⁰⁶.

Diğer bir görüşe göre ise; suçun meydana gelmesi için suçun objektif unsurlarının fail tarafından bilerek ve isteyerek yapılması farklı bir ifade ile genel kast yeterli değildir.

⁴⁰¹ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.414; Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, s.501; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.403; Toroslu, **a.g.e.**, s.73; Koca ve Üzülmüş, **a.g.e.**, s.435; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.365; Demir, **a.g.e.**, s.184.

⁴⁰² “Suçun unsurları bilinmiyorsa bu durumda kişi kasten hareket etmiş sayılmaz”. Bkz. Meran, N. (2008). *Kişilere Karşı Suçlar*. Ankara: Seçkin Yayıncılık. s.389.

⁴⁰³ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 10.03.2015, E: 2013/429, K: 2015/34, bkz. Taner, (2017), **a.g.e.**, s.426.

⁴⁰⁴ Yeğrim, **a.g.m.**, ss.167-198.

⁴⁰⁵ Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, s.501; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.403. Mülga TCK m. 421’de ise özel kast aranmamakta idi.

⁴⁰⁶ Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, s.502; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, ss.403-404; Soyaslan, (2010), **a.g.e.**, s.245.

Failin cinsel amaçla özel kast ile hareket etmesi aranır. Çünkü maddede doğrudan “*cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi*” denilmektedir⁴⁰⁷.

Suçun oluşabilmesi için hareketin mutlaka cinsel amaçlı olarak yapılması gerektiğini ileri süren bir başka görüş ise; madde gerekçesini işaret ederek, vücut dokunulmazlığının ihlali niteliğini taşımayan, yapılan hareketler neticesinde cinsel yönden ahlak temizliğine aykırı olan ve mağduru rahatsız eden fiillerin cinsel taciz suçu oluşturduğunu ve suçun tespitinde özel kastın aranması gerektiğini ifade etmektedir⁴⁰⁸.

Bir görüş; cinsel taciz suçunun, özel kastın aranması sebebiyle diğer suçlardan ayrıldığını savunmaktadır. Görüşe göre; “cinsel amaçlı” ifadesi özel kast arandığını ifade etmekte, cinsel amaçla yapılan davranış cezalandırılmakta ve suçun öngörülemez sınırlarının genişlemesi engellenmeye çalışılmaktadır⁴⁰⁹.

Bir görüşe göre; maddede özel kast aranıyor ise de; “mağdurun cinsel özgürlüğünü ihlal etmeye elverişli davranış” ölçütü benimsendiğinde de aynı sonuç elde edileceğinden, özel kastın aranmasına gerek kalmamaktadır. Görüşe göre; uygulamada Yargıtay’ın özel kast aramadan arkadaşlık teklif etmek gibi meşru davranışları cinsel taciz suçu kapsamı içerisine aldığı ve objektif sorumluluk durumu yarattığı belirtilmektedir⁴¹⁰.

Bir diğer görüşe göre; cinsel taciz suçu cinsel özgürlüğe karşı işlenen suçlar kategorisinde olduğundan, kişinin cinselliğini rahatsız eden her türlü davranış cinsel taciz olarak nitelendirilmektedir. Görüşe göre; hem özel kastın hem de genel kastın suçta aranması, suçun mahiyetine uymamaktadır⁴¹¹.

Farklı bir görüş ise; özel olarak kastın aranması yerine hareketin cinsel niteliğinin öne çıkarılmasının daha yerinde olduğunu, bu haliyle cinsel özgürlüğün daha geniş korunabileceğini, cinsel tacizle bu nitelikte olmayan faaliyetlerin ayrımının net bir

⁴⁰⁷ Baş, **a.g.m.**, s.1173; Yokuş Sevik, (2005), **a.g.m.**, s.274; Artuk, (2006), **a.g.m.**, *Çalışma ve Toplum Dergisi*, s.38-39; Kurt, **a.g.e.**, s.518; Ünver, (2009), **a.g.m.**, s.124; Taner, (2017), **a.g.e.**, s.425; Özen, **a.g.e.**, s.407; Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, ss.501-502; Koca ve Üzülmüş, **a.g.e.**, s.435; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.365; Yüksektepe, **a.g.e.**, s.298; Demir, **a.g.e.**, s.184; Kartal Memiş, **a.g.e.**, s.139.

⁴⁰⁸ Yüksektepe, **a.g.e.**, s.295.

⁴⁰⁹ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.425.

⁴¹⁰ Taner, (2017), **a.g.e.**, ss.376-377.

⁴¹¹ Erol, H. (2005). *Gerekçeli, Açıklamalı ve İçtihatlı Yeni Türk Ceza Kanunu*. Ankara: Yayın Matbaacılık. s.539.

biçimde yapılabileceğini, özel kastın failde bulunup bulunmadığının ispat edilmesinin çok daha zor olacağını ifade etmektedir⁴¹².

Öğretide, failin cinsel arzularını tatmin etmesi için hareket etmesinin yeterli olmadığı, çünkü tatminin akla vücut getirdiği ve bu sebeple de cinsel arzuların tatmin edilmesi amacıyla daha etkin ve yoğun hareketlerinin bulunması gerektiği ancak suçun mahiyetinin buna izin vermediği ifade edilmektedir. Bu durum, failin şehvi hisler doğrultusunda hareket etmesiyle yeterli kalabilmektedir⁴¹³. Öte yandan cinsel amaç ifadesi ile failin cinsel arzularını tatmin etmek için hareket ettiğinin anlaşıldığını ifade edenler de bulunmaktadır⁴¹⁴.

Bir görüşe göre; failin bu fiili cinsel bir motivasyonla veya cinsel doyum elde etmek amacıyla yapması gerekmemektedir. Suçlunun suçu cinsel misilleme, hakaret veya mizah amacıyla işlemiş olması da mümkündür. Görüşe göre; önemli olan hareketin cinsel izleri veya duysal doğasıdır. Bu sebeple, cinsel tacizin her örneğini saymak imkansızdır⁴¹⁵.

Bir diğer görüşe göre ise failin amacı, “cinsel bir fayda elde etmek veya edilemediğinden intikam almak” olabilmektedir. Farklı bir ifade ile; fail cinsel amacını doğrudan belirtmenin yanı sıra cinsel amaca ulaşamadığında mağduru amacına ulaşmak üzere zorlayıcı çeşitli hareketler ortaya koyabilmektedir. Bu sebeple de hareket dolayısıyla ortaya çıkan rahatsızlığın mağduru zorlamanın yanı sıra mağdura maddi, fiziki veya psikolojik açıdan rahatsızlık vermesi mümkündür. Temelde failin cinsel bir amacının olması yeterli olarak kabul edilmektedir⁴¹⁶.

Yine bir görüş, zorlayıcı davranışların cinsel nitelikte olması gerekmediğini ileri sürmektedir. Görüşe göre; mağduru cinsel iyiliklere boyun eğmeye veya bunlara

⁴¹² Ünver, Y. (2014). “Türk Maddi Ceza Hukukunda Cinsel Suçların Eleştirel Olarak İncelenmesi”. II. Türkiye – Slovenya Uluslararası Hukuk Sempozyumu. “Cinsel Suçlar ve Evlilik Hukuku”. 17.05.2013. Editör: Ünver, Y. (2014). 1. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınevi. Mayıs 2014. ss.55-57.

⁴¹³ Arslantürk, M. (2022). *Türk Ceza Kanunu Uygulamasında Cinsel Suçlar*. 6. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık. ss.593-594.

⁴¹⁴ Koparan, R. (2009). “5237 Sayılı TCK’da Cinsel Saldırı ve Cinsel Taciz Suçları”. Seminer Çalışması. Kayseri. s.8.

⁴¹⁵ Meran, **a.g.e.**, ss.387-389.

⁴¹⁶ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 24.04.2019, E: 2016/2945, K: 2019/9319 sayılı kararında “*sanığın postane önünde bekleyen yaşı küçük mağdureye yaşını sorup cevap vermemesi üzerine göz kırpması şeklindeki eyleminde cinsel amaçlı herhangi bir söz ve davranışının olmaması karşısında müsnet suçtan beraati yerine, yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmiştir.*” şeklinde karar vermiştir. Bkz. Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.414.

katlanmaya zorlamak veya gürültü çıkarmak, şarkı söylemek ve dedikoduları yaymak konusunda mağdura baskı yapmak cinsel taciz olarak kabul edilmektedir. Yine, bir çalışma ilişkisi bağlamında, mağdurun çalışma şartlarını kötüleştirmek, mağdura olağandışı görevler vermek, mağdurun çalışma ortamını değiştirmek veya bir cinsel aktivite teklifini reddettiği için mağduru kovmak da cinsel taciz olarak kabul edilmektedir⁴¹⁷.

Bununla birlikte amaç; sadece failin kendisine cinsel bir yarar göstermesine ilişkin olabileceği gibi, üçüncü bir kişiye fayda sağlamasına yönelik olabilmektedir⁴¹⁸. Bir kişinin tanımadığı bir kişiye karşı ilettiği her sözün veya gerçekleştirdiği her davranışın, cinsel taciz olarak düşünülmesi ve failin cinsel bir amaç kapsamında hareket ettiğinin varsayılması yanlış bir düşüncedir. Neticeten; “cinsel özgürlüğü ihlal etmeye elverişli davranış” ölçütü kullanılarak bir değerlendirmenin yapılması gerekmektedir⁴¹⁹. Bu hususu maddi unsurlardan fiil içerisinde ayrıntılı ele almış idik.

Bir görüşe göre; cinsel amaç taşımayan, objektif olarak mağduru rahatsız etmeyecek nitelikte olan arkadaşlık teklifleri, ahlaken kınanabilir veya ısrarlı bir şekilde edilmiş olsa da cinsel taciz suçu oluşmaz. Ancak, failin farklı zamanlarda aynı kişiye karşı sürekli olarak arkadaşlık teklif etmesi ve mağdurun her seferinde teklifi reddetmesinde failin, kişilerin huzur ve sükununu bozma suçundan cezalandırılması gerekir. 12.05.2022 tarihinde Türk Ceza Kanunu’na eklenen ısrarlı takip suçu (m.123/A⁴²⁰) bu ve buna benzer olaylarda değerlendirmeye alınmalıdır⁴²¹.

Yargıtay bir kararında, katılanın teminiyle mevcut görüşme dökümüne göre olay tarihinde, katılanı 18:56 ile 22:54 saatleri arasında aralıklarla sekiz kez telefonla arayan

⁴¹⁷ Malkoç, (2009), **a.g.e.**, s.306.

⁴¹⁸ Malkoç, (2009), **a.g.e.**, s.304.

⁴¹⁹ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.375.

⁴²⁰ TCK’nın 123/A maddesi; “(1) Israrlı bir şekilde; fiziken takip etmek ya da haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak suretiyle bir kimse üzerinde ciddi bir huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olan faile altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir. (2) Suçun; a) Çocuğa ya da ayrılık kararı verilen veya boşandığı eşe karşı işlenmesi, b) Mağdurun okulunu, iş yerini, konutunu değiştirmesine ya da okulunu veya işini bırakmasına neden olması, c) Hakkında uzaklaştırma ya da konuta, okula veya iş yerine yaklaşmama tedbirine karar verilen fail tarafından işlenmesi, hâlinde faile bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir. (3) Bu maddede düzenlenen suçun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyeteye bağlıdır.” şeklinde düzenlenmiştir.

⁴²¹ Hakeri ve Tekin, **a.g.e.**, s.203.

sanığın neler söylediği tespit edilmeden sanığın hukuki durumunun tayin ve takdir edilemeyeceği, eksik araştırma ile yerel mahkemece verilen hükümlerin aykırılık teşkil ettiği, bu gerekçe ile kararın bozulması gerektiği kanaatine varmıştır⁴²².

Arkadaşlık veya evlenme teklifinin ahlaken kınanabilir olup olmadığı hususlarını değerlendirmeye alan Yargıtay'ın, failin tekliflerinden mağdurun rahatsız olması durumunda cinsel taciz suçunun oluştuğu yönünde uygulamaları bulunmaktadır⁴²³. Örneğin; failin 50 yaşında ve evli olması, şikayetçinin 27 yaşında ve bekar olması gibi nitelikleri değerlendiren Yargıtay, somut olayda cinsel taciz suçunun oluştuğuna karar vermiştir⁴²⁴.

Söz konusu karara, karşı oy kullanan Genel Kurul üyesinin gerekçesi ise öğretilerdeki görüşler ile örtüşmektedir. Gerekçeye göre; *“(...)Cinsel tacizi oluşturan hareket mutlaka ‘cinsel amaçlı’ yapılmalı ve sanık özel bir saik olan cinsel amaç ile hareket etmelidir. Olayımızda sadece duygu açıklaması yapılmıştır. Sanık evli olması ve yaş farkı nedeni ile ahlaken eleştirilebilir ise de cinsel amaçla hareket etmediğinden(...)”* sanığa yüklenen suçun unsurları oluşmamıştır⁴²⁵.

Yargıtay başka bir kararında; *“mağdureye karşı fiziki bir temas olmaksızın kullandığı cep telefonundan mağdurenin cep telefonuna ‘ay çok tatlı alo deyişin var ya, tanışmak ister misin’ şeklinde mesaj gönderen sanık hakkında yerel mahkemece TCK m. 105 yerine, aynı kanunun 103/1. maddesinin”* uygulanmasını kanuna aykırı bulmuştur⁴²⁶.

Toplumsal yaşamın gerekleri, failin söylediği sözlerin veya sergilediği davranışların özelliği, gerçekleşme şekli, tarafların ilişki içerisinde veya ilişkileri yok ise de konumları; fiilin cinsel amaç ile işlenip işlenmediği veya hangi fiilin cinsel taciz suçunu oluşturacağını belirlemektedir. Tüm bu koşullar birlikte değerlendirilmeli, toplum anlayışına ve ahlaka uygun bir şekilde yapılan evlilik teklifi veya tanışma isteği var ise;

⁴²² Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 12.02.2020, E: 2016/6328, K: 2020/1121, bkz. Yüksektepe, **a.g.e.**, s.320.

⁴²³ Hakeri ve Tekin, **a.g.e.**, s.202.

⁴²⁴ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 04.12.2018, E: 2017/244, K: 2018/60, bkz. Hakeri ve Tekin, **a.g.e.**, s.202.

⁴²⁵ Hakeri ve Tekin, **a.g.e.**, ss.202-203.

⁴²⁶ Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, aynı iş yerinde çalışan evli kadına bakışları ve sözleriyle cinsel tacizde bulunan şoförün, iş akdinin haklı nedenle feshedildiğine hükmetti, yerel mahkemenin kıdem ve ihbar tazminatı kararını bozdu. 21.03.2022 tarihinde <https://www.krttv.com.tr/yargitaydan-emsal-is-yerinde-taciz-hakkinda-karar> adresinden alındı.

cinsel taciz suçunun oluşmayacağı kabul edilmelidir⁴²⁷. Çünkü bahsi geçen bu fiiller bazen, bir ailenin kurulmasına veya olumlu bir arkadaşlığın oluşmasına vesile olmaktadır. Sosyal ilişkiler bakımından sergilenen ve cinsel özgürlüğü ihlal niteliği taşımayan bu fiiller için cinsel taciz suçunu oluşturacağı kanısına varılması hayatın olağan akışına da aykırıdır. Ancak, yapılan evlilik teklifinin kişiyi rahatsız edecek üslupla yapılması veya cinselliğe yönelik sözlerle gerçekleşmesi, bu isteklerin iç çamaşırı hediye etme eşliğinde yapılması ve mağdur rahatsızlık duymasına rağmen failin fiillerini sürdürmesi gibi davranışların neticesinde cinsel taciz suçunun oluşacağına hiçbir tereddüt bulunmamaktadır⁴²⁸.

Kanaatimizce; suçun maddi ve manevi unsurları dikkate alındığında cinsel taciz suçunun belirli bir yakınlık içinde olan kişiler arasında işlenip işlenemeyeceği dikkatle incelenmelidir. Çünkü fiziksel olarak yakın olan kişilerin kullandığı kelimelerin veya sergiledikleri fiillerin ifade özgürlüğü şemsiyesi altına girmesi mümkündür.

Yargıtay bir kararında, “(...)sanık ile katılan arasında önceye dayalı gönül ilişkisi bulunduğu anlaşıldığı ve ayrıldıktan sonra sanığın boşanma sürecinde bulunan katılanı ikna ederek tekrar bir araya gelmeye yönelik söylemlerinin, cinsel taciz suçunu oluşturmadığı gözetilmeden sanığın mahkumiyetine karar verilmesi(...)” demek suretiyle boşanma sürecinde olan eşler arasında kullanılan söylemlerin cinsel taciz suçunu oluşturmadığına karar vermiştir⁴²⁹.

Cinsel taciz suçuna yönelik olarak kanun, “cinsel amaçla tacizden” bahsederek, özel bir amaç ile işlenmesi şartını aramaktadır⁴³⁰. Failin, yapılan fiili isteyerek ve bilerek yapmasına ek olarak, cinsel güdüler ve amaçlar ile yapmış olması gerekmektedir. Örneğin; polisin, eylem yapan gençlerden birisinin ağzına cop sokması, hangi güdü ve amaç ile bu fiili gerçekleştirildiğine bakılmadan cinsel saldırı olarak değerlendirilmektedir. Fakat aynı polis, eylem yapan kişilere bakarak cinsel organını kaşırsa bunun cinsel bir suç oluşturup oluşturmadığını söylemek bakımından, polisin

⁴²⁷ Yüksektepe, **a.g.e.**, s.299.

⁴²⁸ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 26.11.2019, E: 2015/208, K: 2019/666 için bkz. Hakeri ve Tekin, **a.g.e.**, s.201; Yüksektepe, **a.g.e.**, s.299.

⁴²⁹ Yargıtay 18. Ceza Dairesi, E: 2016/13090, K: 2018/13152, 14.02.2023 tarihinde <https://www.tevfikyildirim.av.tr/gonul-iliskisi-bulunan-kisiler-arasinda-cinsel-taciz-sucu-mumkun-mudur/> adresinden alındı.

⁴³⁰ Çakıcı Gerçek, **a.g.m.**, s.73.

eylemci grubu küçük düşürmek için mi yoksa cinsel bazı güdüler sonucunda mı bunu yaptığının incelenmesi gerekmektedir. Nitekim Kanun maddesi, cinsel taciz suçunun tespiti bakımından “amacın” önemini belirtmektedir⁴³¹.

Hareketin cinsel amaç ile yapılıp yapılmadığı ve fiilin cinsel taciz niteliği taşıyıp taşımadığı somut olaya göre hakim tarafından karar verilmektedir⁴³². Ancak fail cinsel amaç gütmekten başka bir amaç için hareket ediyor ise cinsel taciz suçu meydana gelmez; unsurları oluştuğu takdirde başka bir suç oluşur. Kişilerin huzur ve sükununu bozma (TCK m.123), gürültüye neden olma (TCK m.183), hakaret (TCK m.125), tehdit (TCK m.106), hayâsızca hareketler (TCK m.225) gibi suçlar, başkaca oluşabilecek suçlara örnek olarak gösterilebilir⁴³³.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, cinsel taciz suçu ile bahse konu diğer suçlar arasındaki ayrımı yaparken; fiilin cinsel amaçla işlenip işlenmediğine, sosyal hayatın gereklerine ve tarafların konumları ile aralarındaki ilişkinin gözetilmesi gerektiğine dikkat edilmesi gerektiğini, ahlaki kurallara uygun evlenme veya tanışma tekliflerinin, beğeni cümlelerinin cinsel taciz suçunu oluşturmayacağını açıklamıştır. Kurul’a göre; evlenme veya arkadaşlık isteğinin cinselliğe yönelen ifadelerle gerçekleştirilmesi, teklifin reddedilmesine karşın fiilin mağdur rahatsız edecek şekilde sürdürülmesi durumunda cinsel taciz suçu oluşmaktadır. Ayrıca Medeni Kanun hükümlerine göre evlenme imkanı bulunmayan, farklı bir ifade ile; taraflardan birinin evli olması gibi yasal veya ahlaki engellerin bulunması durumlarında edilen evlilik veya arkadaşlık teklifleri de cinsel taciz suçunu oluşturmaktadır⁴³⁴.

Fail, mağdurun onurunu veya haysiyetini aşağılayacak bir şey yaparsa örneğin küfür ederse, hakaret suçu işlenmiştir⁴³⁵. Örneğin bir kadına “fahişe” demek hakarettir; ancak, bu terim kullanılmadan cinsel faaliyetin ücrete tabi olması halinde, failin niyetine ve olayın özelliklerine, mağdur kim, nasıl ve ne sıklıkla cinsel faaliyette bulunduğu

⁴³¹ Canikoğlu Kırbaş, S. (2013). “Feminist Bir Perspektifle Türk Ceza Kanunu’nda Cinsel Saldırı Suçu”. *Fe Dergi* 5. No.1. ss.61-73. 14.12.2022 tarihinde https://cins.ankara.edu.tr/9_7.html adresinden alındı.

⁴³² Çakıcı Gerçek, **a.g.m.**, s.63; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.365.

⁴³³ Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, ss.503-504; Şen, (2006), **a.g.e.**, s.412; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.404; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.366.

⁴³⁴ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 26.11.2019, E: 2015/208, K: 2019/666 için bkz. Hakeri ve Tekin, **a.g.e.**, s.201.

⁴³⁵ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.404; Artuk, Gökçen ve Yenidünya, **a.g.e.**, s.322.

bakılmaksızın, hakaretler yukarıda belirttiğimiz ölçütler ışığında değerlendirilir. Öğretide bir görüşe göre; eğer fail, kişiyi herkesle cinsel ilişkiye giren bir kişi olarak değerlendirip cinsel ilişki teklifinde bulunursa, hakaret suçu meydana gelir⁴³⁶.

Yine; bir futbol maçında katılımcıların müstehcen ifadeleri, el-kol hareketleri veya cinsel çağrışımlı hareketleri halka açık şekilde sergilemeleri durumunda, bir futbol maçı sırasında cinsel taciz değil hakaret suçu işlenebilir⁴³⁷.

Yargıtay bir kararında, sanığın mağdura hitaben “*kocan hapse düştü, sen bana kaldın orospu karı*” şeklindeki sözlerini hakaret suçunu olarak değerlendirmiştir⁴³⁸. Yine Yargıtay bir kararında, sanığın “*utanmaz kadın sen ev aşığı değil (cinsel organını göstererek) bunun aşığısın*” ve “*gece gelip seni sinkaf edeceğim*” söylemlerinin hakaret suçunu oluşturduğuna karar vermiştir⁴³⁹.

Cinsel bir amaç bulunmaksızın, kişilerin huzur ve sükununun bozulması amacıyla yapılan faaliyetlerin diğer şartları da oluşması durumunda kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunun meydana geldiği ifade edilebilir (TCK m. 123). Söz konusu maddede “aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması” ifadesi, bunun ile neyin ifade edildiğinin belirsiz olması sebebiyle yasal açıdan sorunlu bir şekilde ifade edilmektedir⁴⁴⁰.

Arkadaşlık teklifi edilmesi fiilinin cinsel taciz kapsamına giren kısmı göz ardı edilerek sadece kişilerin huzur ve sükununun bozulması suçunu oluşturduğuna dikkat çeken kararlara da rastlamak mümkündür. Yargıtay 18. Ceza Dairesi bir kararında; “*sanığın katılana telefonda “kocanı boşa, benimle evlen” demesinin ve “seninle suhpet edelim*”

⁴³⁶ Soyaslan, (2005), **a.g.e.**, s.188; Taner, (2017), **a.g.e.**, ss.425-426.

⁴³⁷ Tezcan, D. (2004). “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı İşlenen Suçlar”. Birinci Podyum Tartışması. Türk Ceza Kanunu Reformu Birinci Kitap: Toplumsal Değişim Sürecinde Türk Ceza Kanunu Reformu. *Türkiye Barolar Birliği Yayını*. Ankara. 21-22 Mayıs 2004. s.459; Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, s.503.

⁴³⁸ Yargıtay 5. Ceza Dairesi, 03.10.1991, K: 3928/4692, bkz. Artuk, (2006), **a.g.m.**, *Çalışma ve Toplum Dergisi.*, s.39.

⁴³⁹ Yargıtay 5. Ceza Dairesi, 09.12.1992, K: 3681/3910, bkz. Baş, **a.g.m.**, s.1175.

⁴⁴⁰ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 11.04.2016, K: 2781/3559 sayılı kararında; “*Sanığın hakkındaki soruşturma evrakı tefrik edilen arkadaşlarıyla birlikte katılanı bir müddet takip ettiği ve sonrasında katılanın bankaya girmesi üzerine, sanık ile arkadaşının da oraya gelmesinden sonra, durumdan rahatsız olan katılanın kendisi gibi polis memuru olan kocasına durumu bildirmesi üzerine intikal eden olayda; sanığın katılana karşı cinsel taciz suçu olarak nitelendirilecek bir fiilin bulunmadığı, ancak mağdureyi ısrarlı bir şekilde takip etmesinin TCK’nın 123. maddesinde düzenlenen kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunu oluşturduğu gözetilmeden, cinsel taciz suçundan mahkumiyetine karar verilmesi*” kararını bozmuştur. Bkz. Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.415.

*şeklinde mesaj göndermesinin” cinsel taciz suçunu da oluşturduğuna kanaat getirmiş, sadece kişilerin huzur ve sükununu bozma suçundan hüküm kurulmasını kanuna aykırı bulmuştur*⁴⁴¹.

Yargıtay, sanıkla önceden herhangi bir husumeti bulunmayan, kendi onuru ve namusu ile ilgili sanığa iftira atma gerekçesi olmayan mağdurenin samimi ve tutarlı anlatımlarından; sanığın mağdurenin cep telefonunu defalarca çaldırıp kapattığı, mağdure açtığı failin ses vermediği ve failin mağdureye cinsel içerikli mesajlar gönderdiği hususlarından yola çıkarak, somut olayda cinsel taciz suçunun işlediğine karar vermiştir⁴⁴².

Kanaatimizce; madde hükmünde, fail açıkça “*cinsel amaçlı taciz eden kişi*” olarak ifade edildiğinden, failin ayrıca özel bir cinsel amaçla hareket etmesi gerektiğinden, genel kastın yanında özel kastın da somut olayda aranması kanun gereğindendir. Aksi halde, bilinçli ve istemli bir şekilde mağdurun vücut dokunulmazlığı ihlal edilmeksizin, fail tarafından mağduru rahatsız edecek her davranış cinsel taciz suçu kapsamında değerlendirilecektir. Kanun maddesi ile çelişen söz konusu değerlendirmeye katılmamaktayız.

3.4.3 Cinsel taciz suçunun hukuka aykırılık unsuru

Türk Ceza Kanunu'nun 26/2 maddesine göre; “*Kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez*”⁴⁴³.

Cinsel taciz fiillerinin suç olarak kabul edilebilmesi için bu fiillerin hukuka aykırı olarak, farklı bir ifadeyle mağdurun rızası olmadan gerçekleştirilmiş olması zorunludur. Rızasını açıklama ehliyetine sahip bir kişi, cinsel taciz fiillerine TCK'nın 26. maddesi kapsamında rıza gösterir ise; rızası ceza sorumluluğunu kaldıracaktır. Rızanın varlığı somut olayın özelliklerine göre belirlenecektir⁴⁴⁴.

⁴⁴¹ Yargıtay 18. Ceza Dairesi, 06.03.2017, E: 2015/28491, K: 2017/2359, bkz. Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.415.

⁴⁴² Yargıtay 5. Ceza Dairesi, 19.02.2008, E: 2005/18256, K: 2008/992, bkz. Özbek, Doğan, Bacaksız, Meraklı ve Başbüyük, **a.g.e.**, s.130.

⁴⁴³ Kurt, **a.g.e.**, s.518.

⁴⁴⁴ Yüksektepe, **a.g.e.**, s.294.

Kişinin hukuken geçerli izni, suçun hukuka aykırılığını ortadan kaldırdığından, fiilin suç oluşturabilmesi için cinsel taciz fiilinin mağdurun rızası olmadan yapılması gerekmektedir⁴⁴⁵.

Açıklanan rızanın, serbest iradenin bir ürünü olması, fiilin işlenmesinden önce veya en geç fiil işlendiği sırada verilmiş olması gerekmektedir. Bunlar dışında gerçekleşecek rızada hukuka uygunluk aranamaz⁴⁴⁶.

Rızanın ne zaman konuşulabileceğinin bir örneği, mağdurun kelimeyi duyduğu ancak bu konuda hiçbir şey yapmadığı zamandır. Örneğin; (A)'nın (B)'ye cinsel taciz içerikli laf atması, ancak (B)'nin bunu duymasına rağmen önemsememesi durumunda mağdurun rızasından bahsedilebilmekte, suçun varlığından bahsedilmemektedir⁴⁴⁷. Ancak bu şekliyle, mağdurun cinsel tacizi ortaya koyan davranışa rızasının olduğu her zaman söylenememektedir. Çünkü mağdur, cinsel açıdan objektif olarak rahatsız edici fiillerden sübjektif bir şekilde rahatsızlık duymuş ve rıza göstermemiş olmasına karşın, olayın gerçekleştiği anda uğraşmak istememiş, failden korku duyduğu için fiile karşı duramamış olabilir. Bu haliyle suç açısından geçerli düzeyde bir rızanın varlığından söz edilemez⁴⁴⁸.

Örneğin; failin yolda yürüyen mağdura hitaben “*ne güzel yürüyorsun*”, “*çok güzelsin*” söylemleri karşısında mağdurun faile gülümsemesi rızayı açıkça ortaya koymaz. Mağdurun korkusundan dolayı mı veya tedirgin olduğu için mi gülümsediği titizlikle incelenmelidir⁴⁴⁹.

Ayrıca rızanın hukuka uygun kabul edilebilmesi için rızayı verenin ne için rıza verdiğini kavrayabilecek ve sonuçlarını öngörebilecek düzeyde olması aranmalıdır. Hukuki açıdan geçerli olabilecek bir rızanın söz konusu olabilmesi için öncelikle kişinin cinsel özgürlüğünü kullanması açısından ehil olmasına gerek duyulur. Ayırt edebilme gücüne sahip olmayan kişilerin geçerli rızasından bahsedilemez⁴⁵⁰.

⁴⁴⁵ Özen, **a.g.e.**, s.417; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.403; Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, s.504; Demir, **a.g.e.**, s.186.

⁴⁴⁶ Zafer, **a.g.e.**, s.295.

⁴⁴⁷ Baş, **a.g.e.**, s.1172.

⁴⁴⁸ Şare, E. (2019). “Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlarda İlgilinin Rızası”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. C.21. S.2. s.1003.

⁴⁴⁹ Kerpişçi, **a.g.e.**, s.117.

⁴⁵⁰ Çakıcı Gerçek, **a.g.m.**, s.65.

Bir görüşe göre; 0-15 yaş aralığındaki mağdurun rızası geçerli olmamalıdır. Görüşe göre; 0-15 yaşındaki kişiler reşit olmadıklarından; üzerinde tasarruf ettikleri hakkın farkında olabilecek olgunlukta değildirler. Yasal temsilcileri ile, reşit olmayan lehine bir başvuruda bulunulması esas olacaktır⁴⁵¹. Benzer yönde bir görüşe göre ise; 15-18 yaş aralığındaki mağdurun rızası geçerli sayılmalıdır⁴⁵².

Rızanın meşru sayılabilmesi için özgür iradeye dayanması, herhangi bir kısıtlamadan uzak ve açık olması gerekir⁴⁵³. Örneğin; mağdurun işiyle ilgili kaygısı sebebiyle cinsel davranışa katlanmak zorunda kalması ve cinsel tacizi oluşturan mobbing fiiline karşı herhangi bir direnç göstermemesi, bu fiile geçerli bir rızası olduğunu göstermez⁴⁵⁴.

Fail ve mağdurun uzun süre karşılıklı mesajlaşması ve mağdurun bu mesajlaşmadan herhangi bir rahatsızlığının olmaması örneğinde; mağdurun rızasından bahsetmek mümkündür⁴⁵⁵. Ancak mağdur, fail ile mesajlaşmasının son bulmasını faile belirtmiş, fail ısrar ile mağdura mesaj atmaya devam ediyor ise, burada rızanın ortadan kalktığını kabul etmek gerekmektedir. Zira; mağdur rızasının olmadığını faile iletmıştır⁴⁵⁶.

Cinsel taciz suçu kapsamında hakkın kullanımı, hukuka uygunluğu sebebiyle de uygulama alanı bulmaktadır. Örneğin; sanat yaratma özgürlüğü, bilim yapma hakkı gibi haklar bağlamında bir tiyatro yapımında veya filmde kullanılan dilin veya canlandırılan rollerin yasadışı olmadığını altı çizilmelidir⁴⁵⁷.

Kanaatimizce; cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar açısından rıza kavramı son derece önemlidir. Zira; rızanın kişinin kendisine ait olması, kendisinin rızasına ihtiyaç duyulması, kendisinin cinsel özgürlüğüne de sahip olduğunu göstermektedir.

3.5 Suçun Özel Görünüş Biçimleri

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu diğer suç tiplerinde olduğu gibi, cinsel taciz suçunun da özel görünüş biçimlerini; teşebbüs, iştirak ve içtima başlıkları altında açıklamıştır.

⁴⁵¹ Malkoç, (2009), **a.g.e.**, ss.307-308.

⁴⁵² Özen, **a.g.e.**, s.418; Zafer, **a.g.e.**, s.294.

⁴⁵³ Centel, **a.g.m.**, ss.314-315. vd.,

⁴⁵⁴ Erdem, M. R. ve Parlak, B. (2010). “Ceza Hukuku Boyutuyla Mobbing”. *TBBD.* s.277.

⁴⁵⁵ Tezcan, Önok ve Erdem, **a.g.e.**, s.504; Kerpişçi, **a.g.e.**, s.118.

⁴⁵⁶ Kerpişçi, **a.g.e.**, s.118.

⁴⁵⁷ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.403.

3.5.1 Teşebbüs

Türk Ceza Kanunu'nun suça teşebbüs başlığı altında yer alan 35. maddesinde; *“Kişi, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur.”* hükmü yer almaktadır. Hükme göre; icrasına başlanmış ancak kişinin kendi elinde olmayan sebeplerle tamamlayamadığı suçlar, teşebbüs aşamasında kalmaktadır⁴⁵⁸.

Cinsel taciz suçunda teşebbüsün mümkün olup olmadığı öğretide tartışmalı bir konudur. Baskın görüşe göre; cinsel taciz, sırf hareket suçu olduğundan icra hareketleri son bulduğunda tamamlanır⁴⁵⁹. İcra hareketlerinin parçalara bölünebildiği hallerde suça teşebbüs mümkündür⁴⁶⁰. Örneğin; failin kendisinin kaleme aldığı cinsel içerik barındıran mektubu, mağdura göndermiş olmasına rağmen, mektubun failin elinde olmayan bir sebepten dolayı mağdura ulaşmaması ve bu durumun daha sonra ortaya çıkmasında teşebbüsten bahsedilebilmektedir⁴⁶¹. Söz konusu örnekte, failin cinsel taciz içerikli mektubu yazması hazırlık aşaması, mağdura göndermesi ise artık icra hareketi aşaması olarak değerlendirilmektedir⁴⁶². Yine failin bir mekanda arkadaşları ile otururken yoldan geçen mağdura laf attığını, mağdurun lafı duymamış ancak failin arkadaşlarının atmış olduğu cinsel taciz içerikli lafı duyduğunu varsayar isek; failde suç işleme kastı olduğu için yine suçun teşebbüs aşamasında kaldığı ifade edilebilir⁴⁶³.

Diğer bir görüş; cinsel taciz suçuna teşebbüsün mümkün olmadığını, bahsettiğimiz mektup örneğinden yola çıkarak çözümlemiştir. Görüşe göre; fail tarafından cinsel içerikli yazılan mektubun yazma kısmı hazırlık hareketi niteliğinde olup; mağdurun mektubu okuması ile suçun maddi unsurundaki hareket kısmı gerçekleşir⁴⁶⁴. Mektup, failin elinde olmayan bir sebeple örneğin postada kaybolduğu için mağdura ulaşmamış ise, suça teşebbüsten bahsedilemez. Çünkü mektup içerisinde ne yazdığını fail dışında hiç

⁴⁵⁸ Zafer, **a.g.e.**, ss.363-373; Özgenç, İ. (2020). *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 16. Bası. Ankara: Seçkin Kitapevi. ss.501-520.

⁴⁵⁹ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.435; Koca ve Üzülmüş, **a.g.e.**, s.436; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.504.

⁴⁶⁰ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.416; Koca ve Üzülmüş, **a.g.e.**, s.436; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.404; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.504.

⁴⁶¹ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.435; Koca ve Üzülmüş, **a.g.e.**, s.436; Parlar ve Hatipoğlu, **a.g.e.**, s.865.

⁴⁶² Kurt, **a.g.e.**, s.522.

⁴⁶³ Baş, **a.g.m.**, s.1178.

⁴⁶⁴ Şen, (2006), **a.g.e.**, s.412.

kimse bilmemektedir. Ancak fail, mektupta yer alan içeriği açıklar ise; cinsel taciz suçunun oluşumundan bahsetmek mümkün hale gelecektir⁴⁶⁵.

Farklı bir görüşe göre; cinsel taciz suçu ancak araçlarla işlendiği takdirde (örneğin, mektup veya mesaj gönderilmesi vb.) teşebbüse elverişlidir. Bu hususta hakaret suçunda olduğu gibi cinsel mesajların mağdura ulaştırılma kastını aramak gerekmektedir. Örneğin; failin mağdurun duyabileceği bir ortamda mağdura cinsel içerikli sözler söylemesi olayında, mağdur bu cümleleri duymamış olsa dahi herhangi bir kişinin duyması suça teşebbüs olarak değerlendirilmektedir⁴⁶⁶.

Diğer bir görüşe göre ise; cinsel taciz suçunun tamamlanabilmesi için, cinsel taciz niteliğindeki sözlerin, davranışların veya yazıların mağdurun bilgisine ulaşacak nitelikte olması ve de mağdurun bilgisine ulaşması gerekmektedir⁴⁶⁷.

Kanaatimizce; mektup örneğini esas aldığımızda, mektup fail tarafından mağdurun ulaşabileceği bir yere bırakıldığında, fail icra hareketlerine başlamış sayılacağından cinsel taciz suçuna teşebbüs mümkündür.

Cinsel taciz suçunun teşebbüs aşamasından bahsedebilmek için, failin kastının varlığının şart olduğunu ifade eden bir görüş; kastın mevcut olduğu durumlarda failin cezalandırılabilmesini, kastın olmadığı yerde veya kastın şüpheye yer bırakmayacak şekilde ispat edilemediği hallerde failin cezalandırılmayacağını ileri sürmektedir⁴⁶⁸.

Bir görüşe göre; somut olayda failin kastı değerlendirilmelidir. Ancak fail, sadece kendisi için cinsel ifadelerin yer aldığı bu tip bir hatıra yazısı yazmış ise, yazı suç kastı taşımadığından suç oluşmaz. Görüşe göre; fail sadece kendisi için yazı yazdığından, bu yazı için teşebbüs de mümkün olmaz. Fakat, bu tip bir yazının yıllar sonra fail tarafından ortaya çıkarılması ve mağdurların şikayet hakkını kullanması ile bu suçun oluştuğundan bahsedilecektir⁴⁶⁹.

⁴⁶⁵ Taneri, **a.g.e.**, ss.160-161; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, ss.367-368.

⁴⁶⁶ Malkoç, (2009), **a.g.e.**, s.308.

⁴⁶⁷ Yüksektepe, **a.g.e.**, s.299.

⁴⁶⁸ Tozman, Ö. (2007). "Hazırlık Hareketlerinden İcra Hareketlerine Geçiş Evresinde Failin İçinde Bulunduğu Bazı Psikik Durumların Kast Teşkil Edip Etmediği Sorunu". *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. Ankara. C.11. S.1. s.1130.

⁴⁶⁹ Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.368.

Diğer bir görüşe göre; hareketler neticesinde tamamlanmış bir cinsel taciz suçundan söz edilebilmesi için, mağdurun cinsel taciz niteliğindeki hareketleri öğrenmiş olması gerekmektedir⁴⁷⁰. Suçun oluşması için mağdurun ayrıca rahatsız olması aranmaz. Zira; önemli olan fail tarafından gerçekleştirilen cinsel taciz hareketlerinin, nitelik olarak cinsel taciz suçunu oluşturması ile suç tamamlanmıştır⁴⁷¹.

Karşı yöndeki görüşe göre ise; rahatsızlık boyutuna ulaşmayan davranışlardan dolayı teşebbüsten bahsedebilmek veya faili bu sebeple cezalandırmak söz konusu değildir. Ancak rahatsızlık duyma noktasında, tamamlanmış cinsel taciz suçunun varlığından bahsedilebilir⁴⁷².

Kanaatimizce; failin cinsel taciz içerikli davranışlarından mağdurun rahatsızlık duyması veya duymaması gibi subjektif kriterler, bu suçu tanımlamada veya faile ceza verilip verilmeyeceği konusunda önemli olmamalıdır. Zira; objektif kriterlere göre mağdurun cinsel özgürlüğünün ihlali, cinsel taciz suçunun oluşmasında gereken yeterli bir kriterdir.

Teşebbüs ile ilgili Yargıtay, sanığın mağduru aracına bindirdiği, mağdura “*sakın bağırma, erkek arkadaşınla yaparken iyi benimle de bir kere yat*” dediği, sanığın mağdurun pantolonunun düğmelerini açarak elleriyle mağdurun vücuduna dokunduğu olayda, cinsel taciz suçundan sanığa ceza verilmesini kanuna aykırı bularak, işlenen suçun cinsel saldırı suçunu oluşturduğuna karar vermiştir⁴⁷³. Yargıtay bahse konu kararda; vücuda temas olduğu halde, cinsel taciz suçundan ceza verilmesini kanuna aykırı bulmuştur.

Cinsel taciz suçuna teşebbüsün mümkün olduğunu ileri süren bir görüşe göre; teşebbüsün elverişli olduğu hallerde gönüllü vazgeçmeden de bahsedilebilmektedir. Failin, mağdurun posta kutusuna mağdurun okuması için cinsel taciz içerikli mektubu koyması ve mağdurun posta kutusundan mektubu almadan önce failin kendi rızası ile gidip posta kutusundan mektubu alması örneğinde gönüllü vazgeçme söz konusudur⁴⁷⁴.

⁴⁷⁰ Tuğrul, A. C. (2013). *Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar ve Enstest İlişkiler*. 2. Bası. Ankara: Adalet Yayınevi. s.574.

⁴⁷¹ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.404; Taner, (2017), **a.g.e.**, s.436.

⁴⁷² Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.505.

⁴⁷³ Yargıtay 1. Ceza Dairesi, 20.10.2020, E: 2018/2582, K: 2020/2434, <http://www.kazanci.com.tr/> (E.T. 20.12.2022).

⁴⁷⁴ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.436; Aynı yönde görüş için bkz. Yokuş Sevik, (2005), **a.g.m.**, s.276.

Yargıtay gönüllü vazgeçme ile ilgili bir kararında; sanığın, değişik zamanlarda mağdurun alt pijamasını indirip, “*krem süreriz bir şey olmaz*” demesi üzerine mağdurun diz kapağına kadar indirilen alt pijamasını yukarı çekerek sanığın yanından ayrılması şeklinde yaşanan olayda, sanığın icrai hareketlerini tamamlama ihtimali var iken, hareketlerine kendiliğinden son vermesi ve mağdura yönelik fiziksel temasının bulunmaması karşısında, “(…)5237 sayılı TCK’nın 36. maddesinde yer alan gönüllü vazgeçme düzenlemesi de gözetildiğinde mevcut haliyle eylemin aynı Kanunun 105/1-2. cümle, 105/2-a maddelerinde cinsel taciz suçunu oluşturduğu gözetilerek karar verilmesi(…)” gerektiğine hükmetmiştir⁴⁷⁵.

3.5.2 İştirak

Suçta iştirak açısından cinsel taciz suçunun ayrıca bir özelliği bulunmamaktadır⁴⁷⁶. Bir kişi tarafından işlenebilen bir suçun, birden fazla kişi ile birlikte işlenmesi durumunda iştiraktan bahsetmek mümkündür. Türk Ceza Kanunu’nda “Suça İştirak” başlığı altından düzenlenen faillik⁴⁷⁷, azmettirme⁴⁷⁸ ve yardım etme⁴⁷⁹ şeklindeki iştirak şekilleri, cinsel taciz suçu açısından farklılık göstermemektedir⁴⁸⁰.

⁴⁷⁵ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 13.10.2020, E: 2020/4543, K: 2020/3986, <http://www.kazanci.com.tr/> (E.T. 21.12.2022). Bkz. Kerpişçi, **a.g.e.**, s.123.

⁴⁷⁶ Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.507; Yokuş Sevük, (2005), **a.g.m.**, s.276; Koca ve Üzülmmez, **a.g.e.**, s.436; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.404.

⁴⁷⁷ 5237 sayılı TCK’nın 37. maddesinde faillik; “(1) Suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri, fail olarak sorumlu olur. (2) Suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur. Kusur yeteneği olmayanları suçun işlenmesinde araç olarak kullanan kişinin cezası, üçte birden yarısına kadar artırılır” şeklinde düzenlenmiştir.

⁴⁷⁸ 5237 sayılı TCK’nın 38. maddesinde azmettirme; “(1) Başkasını suç işlemeye azmettiren kişi, işlenen suçun cezası ile cezalandırılır. (2) Üstsoy ve altsoy ilişkisinden doğan nüfuz kullanılmak suretiyle suça azmettirme halinde, azmettirenin cezası üçte birden yarısına kadar artırılır. Çocukların suça azmettirilmesi halinde, bu fıkra hükmüne göre cezanın artırılabilmesi için üstsoy ve altsoy ilişkisinin varlığı aranmaz. (3) Azmettirenin belli olmaması halinde, kim olduğunun ortaya çıkmasını sağlayan fail veya diğer suç ortağı hakkında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmi yıldan yirmi beş yıla kadar, müebbet hapis cezası yerine on beş yıldan yirmi yıla kadar hapis cezasına hükmolunabilir. Diğer hallerde verilecek cezada, üçte bir oranında indirim yapılabilir.” şeklinde düzenlenmiştir.

⁴⁷⁹ 5237 sayılı TCK’nın 39. maddesinde yardım etme; “(1) Suçun işlenmesine yardım eden kişiye, işlenen suçun ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirmesi halinde, on beş yıldan yirmi yıla; müebbet hapis cezasını gerektirmesi halinde, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezası verilir. Diğer hallerde cezanın yarısı indirilir. Ancak, bu durumda verilecek ceza sekiz yılı geçemez. (2) Aşağıdaki hallerde kişi işlenen suçtan dolayı yardım eden sıfatıyla sorumlu olur: a) Suç işlemeye teşvik etmek veya suç işleme kararını kuvvetlendirmek veya fiilin işlenmesinden sonra yardımda bulunacağını vaat etmek. b) Suçun nasıl işleneceği hususunda yol göstermek veya fiilin işlenmesinde kullanılan araçları sağlamak. c) Suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırmak.” şeklinde düzenlenmiştir.

⁴⁸⁰ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.416; Koca ve Üzülmmez, **a.g.e.**, s.436; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.368.

Örneğin; cinsel içeriklerin yer aldığı mektubu, mağdura ulaştıran kişi, suça iştirak etmiş olup; yardım eden olarak sorumlu tutulmalıdır⁴⁸¹. Karşı yönde bir görüşe göre; cinsel içerikli mektubu, mağdura ulaştıran kişi birlikte (müşterek) faillik olarak değerlendirmeye alınmalı ve fail olarak cezalandırılmalıdır. Çünkü cinsel içerikli mektubu mağdura ulaştırmak fiili suçun kanunda belirtilen asıl hareketi olup; bu hareketi gerçekleştirerek suçun oluşmasına sebep olan kişi bu fiilini failin yerine geçerek yapmaktadır⁴⁸².

Bölge Adliye Mahkemesi bir kararında, arkadaşlarının da içerisinde bulunduğu aracı kullanan, okul çıkışında müştekilere “o kadar kız gördüm, bu kadar tatlı kız görmedim” diyerek rahatsızlık boyutunda laf atan sanığa, cinsel taciz suçundan verilen cezayı bozarak, araç sürücüsü sanığın arabada bulunan diğer sanıklar ile cinsel taciz suçunu işlediğine, bu sebeple her ikisinin de birlikte fail olarak nitelendirilmesi gerektiğine ve bu yönde cezalandırılmalarına karar vermiştir⁴⁸³.

⁴⁸¹ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.416; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.368; Parlar ve Hatipoğlu, **a.g.e.**, s.864.

⁴⁸² Malkoç, (2009), **a.g.e.**, s.309.

⁴⁸³ Ankara Bölge Adliye Mahkemesi, 01.06.2018, E: 2017/1510 E., K: 2018/984 sayılı kararında; “olay tarihinde sanıkların arabayla dolaştıkları, sanık K3’ün aracı kullandığı, müştekilerin de öğrenci olup, okul çıkışı olması sebebiyle evlerine gitmekte oldukları, sanıkların araçlarının müştekilerin yanından geçerken araçtan müştekilere doğru sigara izmariti attıkları, bu sırada sanıkların aracının biraz yavaşladığı ve kalabalık öğrenci grubunun bir kısmının buradan ayrıldığı, sanıkların araçları ile yoldan geçtikten sonra ilerden dönüp bir tur atarak yeniden müştekilerin yanından geçip arabayı durdurdukları ve tekrar müştekiler yanlarından geçerken K2’nin “o kadar kız gördüm, bu kadar tatlı kız görmedim” diyerek kızlara laf attığı, bu durumdan müştekilerin rahatsız olduğu ve sanıklar hakkında şikayetçi oldukları, her ne kadar ilk derece mahkemesi tarafından yalnızca sanıklardan K2 hakkında laf attığı iddiasıyla ceza verilmiş, diğer sanıklar hakkında beraat kararı verilmiş ise de, sanık K3’ün aracın sürücüsü olduğu, diğer sanıklar ile birlikte hareket ettikleri, müştekilerin yanından bir kere geçip sigara izmariti atıldıktan sonra tekrar dönüp geldikleri dikkate alındığında sanık K3’ün müştekileri görüp onları takip ederek ikinci kez tur atıp arkalarından geldikleri dikkate alındığında, taciz eyleminden haberinin olmadığı yönündeki savunmaya itibar etmek mümkün olmayıp sanığın diğer sanıklar ile birlikte eylemi gerçekleştirdikleri, sanıklar tarafından müştekilere söylenen ve onları cinsel anlamda rahatsız edecek bu sözlerin cinsel taciz suçunu oluşturduğu” kanaatine varmıştır. <https://www.lexpera.com.tr/> (E.T. 21.12.2022); Kerpişi, **a.g.e.**, s.126.

3.5.3 İçtima

Türk Ceza Kanunu'nda “*Suçların İçtimai*” başlığı altından düzenlenen içtimai haller; bileşik suç⁴⁸⁴, zincirleme suç⁴⁸⁵, fikri içtima⁴⁸⁶ şeklindedir⁴⁸⁷.

765 sayılı TCK döneminde sırnaşıkça bir hal alan söz atma fiilleri, sarkıntılık suçu olarak değerlendirilmekte idi. Bu fiillere telefonla veya herhangi bir iletişim aracı ile mağduru sürekli rahatsız etme, mağdura birden çok aşk mektubu yazma örnek verilebilir⁴⁸⁸.

5237 sayılı TCK'da ise; cinsel taciz suçunun sırnaşıkça bir hal alması hususu ayrıca yaptırım altına alınmamıştır⁴⁸⁹. Bu sebeple, cinsel taciz suçu farklı zamanlarda aynı kişiye karşı birden fazla işlendiği takdirde zincirleme suç hükümlerine başvurulmakta ve fail nezdinde tek bir cezaya hükmedilmektedir⁴⁹⁰. Failin mağdura farklı zamanlarda defalarca cinsel taciz içerikli mektuplar yollaması veya yine mağdura farklı zamanlarda birden fazla cinsel taciz içerikli mesajlar göndermesi örnek olarak gösterilebilir⁴⁹¹.

Yargıtay bir kararında, sanığın katılanı birden fazla arayarak zımnen birlikte olma teklifinde bulunması olayında, sanığın zincirleme surette cinsel taciz suçunu işlediğine karar vermiş, sanığa verilen beraat kararını kanuna aykırı bulmuştur⁴⁹².

⁴⁸⁴ 5237 sayılı TCK'nın 42. maddesinde bileşik suç; “(1) Biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suça bileşik suç denir. Bu tür suçlarda içtima hükümleri uygulanmaz.” şeklinde düzenlenmiştir.

⁴⁸⁵ 5237 sayılı TCK'nın 43. maddesinde zincirleme suç; “(1) Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir. Ancak bu ceza, dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılır. Bir suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekilleri, aynı suç sayılır. Mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da bu fıkra hükmü uygulanır. (2) Aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda da, birinci fıkra hükmü uygulanır. (3) Kasten öldürme, kasten yaralama, işkence ve yağma suçlarında bu madde hükümleri uygulanmaz.” şeklinde düzenlenmiştir.

⁴⁸⁶ 5237 sayılı TCK'nın 44. maddesinde fikri içtima; “(1) İşlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır.” şeklinde düzenlenmiştir.

⁴⁸⁷ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.405; Zafer, **a.g.e.**, s.410; Özgenç, **a.g.e.**, s.610 vd.; Koca ve Üzülmüş, **a.g.e.**, s.505 vd.

⁴⁸⁸ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.416.

⁴⁸⁹ Artuk, (2006), **a.g.m.**, *Çalışma ve Toplum Dergisi.*, s.39.

⁴⁹⁰ Yokuş Sevik, (2005), **a.g.m.**, s.276; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.405; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.505.

⁴⁹¹ Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.505.

⁴⁹² Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 10.04.2013, E: 2012/5561, K: 2013/4234, bkz. Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.369.

Yargıtay başka bir kararında, sanığın katılanın kullandığı cep telefonuna değişik zamanlarda ayrı ayrı “aşkım nasılsın, bugün bana kızgın mısın, ben seni çok seviyorum” şeklinde çektiği mesajların, zincirleme şekilde cinsel taciz suçunu oluşturduğunu, sanığa verilen beraat kararının kanuna aykırı olduğunu belirtmiştir⁴⁹³.

Tek bir fiil ile birden fazla kişiye cinsel taciz suçu işlenmiş ise⁴⁹⁴, failin yolda yürüyen mağdurların önünden geçerken cinsel organını çıkarması ve mağdurlara göstermesi örneğinde, faile her bir mağdur için ayrı ayrı ceza verilmeyecek, TCK’nın 43/2. maddesi gereğince tek bir ceza verilecek ancak ceza ilgili hükme göre artırılacaktır⁴⁹⁵.

Eğer ki fail, cinsel taciz suçunu oluşturan fiilini farklı zamanlarda farklı kişilere karşı işliyor ise; zincirleme suç hükümlerine değil, gerçek içtima hükümlerine başvurulur⁴⁹⁶. Örneğin; cinsel taciz içerikli mektupların farklı kişilere gönderilmesi veya arkadaş olan mağdurların önce birine daha sonra diğerine cinsel ilişki teklifinde bulunulması⁴⁹⁷ durumunda, fail gerçek içtima hükümlerine göre cezalandırılacaktır⁴⁹⁸.

Yargıtay bir kararında, sanığın, her bir mağdureye farklı tarihlerde ayrı ayrı penisini göstermesi şeklindeki fiillerinin bedensel temas içermemesi sebebiyle cinsel taciz suçunu oluşturduğuna, sanığın mağdure sayısınca cezalandırılması gerektiğine karar vermiştir⁴⁹⁹.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 94/3. maddesinde; “(3) Fiilin cinsel yönden taciz şeklinde gerçekleşmesi halinde, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.” denmiştir. İşkence suçunu⁵⁰⁰ düzenleyen ve cinsel taciz suçuna ayrı bir fıkra konulan

⁴⁹³ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 25.01.2013, E: 2011/22313, K: 2013/584, bkz. Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.369.

⁴⁹⁴ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.405; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.506.

⁴⁹⁵ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.416; Yokuş Sevik, (2005), **a.g.e.**, s.276; Koca ve Üzülmüş, **a.g.e.**, s.437.

⁴⁹⁶ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.416.

⁴⁹⁷ Yokuş Sevik, (2005), **a.g.m.**, s.276.

⁴⁹⁸ Artuk, (2006), **a.g.m.**, *Çalışma ve Toplum Dergisi.*, s.40.

⁴⁹⁹ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 13.01.2020, E: 2016/1589, K: 2020/334, bkz. Yüksektepe, **a.g.e.**, s.318.

⁵⁰⁰ 5237 sayılı TCK’nın 94. maddesinde işkence suçu; “(1) Bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanması yol açacak davranışları gerçekleştiren kamu görevlisi hakkında üç yıldan on iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (2) Suçun; a) Çocuğa, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye ya da gebe kadına karşı, b) Avukata veya diğer kamu görevlisine karşı görevi dolayısıyla, İşlenmesi halinde, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (3) Fiilin cinsel yönden taciz şeklinde gerçekleşmesi halinde, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (4) Bu suçun işlenişine iştirak eden diğer kişiler de kamu görevlisi gibi cezalandırılır. (5) Bu suçun ihmali

kanun maddesine göre; işkence suçunun cinsel taciz şeklinde gerçekleşmesi nitelikli hal kapsamında değerlendirilmiştir⁵⁰¹. Mağdura işkence yapıldığı sırada, failin mağdura cinsel organını göstermesi⁵⁰² örneğinde; faile öngörülen ceza nitelikli hal sebebiyle 10 yıldan 15 yıla kadar hapis cezasıdır. Bu sebeple, TCK'nın 42. maddesi gereğince fail ayrıca cinsel taciz suçundan sorumlu tutulmayacaktır⁵⁰³.

Bir görüşe göre; işkence suçu çoğu zaman vücut dokunulmazlığının ihlal edilmesi suretiyle işlendiğinden, cinsel taciz suçu açısından vücut dokunulmazlığının ihlal edilmemesi gerektiğinden, söz konusu nitelikli halin cinsel taciz suçunda görülme olasılığı oldukça azdır⁵⁰⁴.

Diğer bir görüşe göre; işkence suçunun düzenlendiği madde metninde sadece cinsel taciz ibaresi geçtiğinden, cinsel saldırı veya cinsel istismar suçlarında bileşik suç hükümleri uygulanmaz. Bu halde, failin hem işkence hem de cinsel saldırı veya cinsel istismar suçundan cezalandırılması gerekmektedir⁵⁰⁵. Örneğin; işkence, vücuda organ veya başka bir cisim sokmak şeklinde gerçekleşmişse kişinin cinsel dokunulmazlığı ihlal edilmiş sayılacağından, fail ayrıca cinsel saldırı suçundan da cezalandırılacaktır⁵⁰⁶.

Ayrıca TCK'nın 44. maddesinde düzenlenen fıkri içtima, cinsel taciz suçunda da uygulama alanı bulmaktadır⁵⁰⁷. Cinsel taciz suçu işlendiği sırada aynı zamanda başka bir suç meydana geliyor ise; fıkri içtima hükümlerine başvurulmaktadır⁵⁰⁸. Örneğin; fail, mağdura yönelik ve mağdurun görebileceği şekilde mastürbasyon yapma fiilini

davranışla işlenmesi halinde, verilecek cezada bu nedenle indirim yapılmaz. Bu suçtan dolayı zamanaşımı işlemez.” şeklinde düzenlenmiştir.

⁵⁰¹ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.417; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.405; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.506.

⁵⁰² Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.417.

⁵⁰³ Artuk, (2006), **a.g.m.**, *Çalışma ve Toplum Dergisi.*, s.40; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.506; Koca ve Üzülmmez, **a.g.e.**, s.437; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.405.

⁵⁰⁴ Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.506.

⁵⁰⁵ Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.506; Kerpişci, **a.g.e.**, s.129; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.405.

⁵⁰⁶ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.417.

⁵⁰⁷ Kerpişci, **a.g.e.**, s.130.

⁵⁰⁸ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 21.06.2017, E: 2014/8666, K: 2017/3475 sayılı kararında; “*sanığın, cep telefonundan çocuk olan mağdurenin kullandığı cep telefonuna müstehcen içerikli görüntü göndermesi şeklinde gerçekleşen eyleminin 5237 sayılı TCK'nın 226/1-a maddesinde düzenlenen müstehcenlik hem de Kanunun 105. Maddesinde düzenlenen cinsel taciz suçlarını oluşturduğu ve TCK'nın 44. maddesinde düzenlenen fıkri içtima kuralı gereğince sanığın daha ağır olan müstehcenlik suçundan mahkumiyetine karar verilmesi gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde cinsel taciz suçundan hüküm kurulmasını*” kanuna aykırı bulmuştur.

gerçekleştirdiğinde “*cinsel taciz*” suçundan, fail bu fiilini mağdurun yanı sıra topluma açık bir ortamda herkesin görebileceği şekilde yaptığına “*alenen hayasızca harekette bulunma*” suçundan sorumlu tutulmaktadır. Bu sebeple fail hakkında en ağır cezayı gerektiren suçtan hüküm verilecektir⁵⁰⁹.

Nitekim Yargıtay nezdinde de, cinsel içerikli hareketlerin belirli kişilere karşı yapılması cinsel taciz olarak değerlendirilmekte, belirli bir mağdur hedef alınmaksızın yapılması ise hayasızca hareketler suçu olarak kabul edilmektedir⁵¹⁰.

Yargıtay bir kararında, sanığın katılanları hedef alarak köy meydanında belden aşağısı çıplak şekilde birçok kez dolaştığı ve cinsel organını gösterdiği olayda, cinsel taciz suçunun işlendiğine, sanığın söz konusu fiili aleni olarak gerçekleştirmesi sebebiyle hayasızca harekette bulunma suçunu da işlediğine, tek fiille birden fazla suçun işlenmesine sebebiyet veren sanığın fikri içtima gereğince en ağır cezayı öngören TCK’nın 105. maddesine göre cezalandırılması gerektiğine karar vermiştir⁵¹¹.

Yukarıda bahsi geçen Yargıtay kararı ile bağlantılı olarak; cinsel taciz olarak kabul edilen fiiller, mağdurun konutu fail tarafından sokaktan izlenerek gerçekleştiriliyor ise, fail hem cinsel taciz suçunu hem de özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu⁵¹² işlemiş kabul edileceğinden, fail hakkında fikri içtima gereği en ağır cezayı gerektiren suçtan hüküm kurulacaktır⁵¹³.

Cinsel taciz suçunda sergilenen fiiller bazı zamanlarda tehdit suçu ile de benzerlik göstermektedir⁵¹⁴. Yargıtay bir kararında, sanığın müştekiye karşı cinsel taciz ve kişilerin huzur ve sükununu bozma suçlarına ilişkin eylemlerini ve “*Şükran seni s...k benim*

⁵⁰⁹ Arslantürk, **a.g.e.**, ss.587-588; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.506.

⁵¹⁰ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.439.

⁵¹¹ Kerpişçi, **a.g.e.**, ss.130-131; Yargıtay 3. Ceza Dairesi, 22.06.2020, E: 2020/5744, K: 2020/7213, <http://www.kazanci.com.tr/> (E.T. 22.12.2022).

⁵¹² 5237 sayılı TCK’nın 134. maddesinde özel hayatın gizliliğini ihlal suçu; “(1) Kişilerin özel hayatının gizliliğini ihlal eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal edilmesi halinde, verilecek ceza bir kat artırılır.” şeklinde düzenlenmiştir.

⁵¹³ Özen, **a.g.e.**, s.420; Kerpişçi, **a.g.e.**, s.131.

⁵¹⁴ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.439.

*boynumun borcu olsun” şeklinde birden çok mesaj göndermesini tehdit kapsamına almıştır*⁵¹⁵.

Bir görüşe göre; burada faydalanılacak husus, failin mağduru korkutmak için mi mağdura mesaj attığı veya mağdurun cinsel özgürlüğünü ihlal etmek amacıyla mı olduğudur. Bu tespit suç tipini belirleme açısından son derece önemlidir⁵¹⁶.

3.6 Soruşturma ve Kovuşturma Usulü

Türk Ceza Kanunu’nun 105. maddesinde düzenlenen cinsel taciz suçunun soruşturulması ve kovuşturulması suçun temel ve nitelikli hali açısından farklılık göstermektedir.

3.6.1 Temel halinin şikayete bağlı olması

Cinsel taciz suçunun 105/1 kapsamındaki temel hallerinin soruşturulması ve kovuşturulması mağdurun şikayetine bağlıdır⁵¹⁷. Yetişkin olan mağdura yönelik gerçekleştirilen cinsel taciz fiillerinde mağdurun beyanı esas alınmaktadır⁵¹⁸.

Cinsel taciz suçu her ne kadar mağdurun şikayetine bağlı ise de; mağdur açısından şikayet süresinin geçmemesi gerekmektedir. Şikayet hakkı olan mağdurun, faili bildiği veya öğrendiği andan itibaren şikayet etme süresi 6 aydır⁵¹⁹. 6 ay geçtikten sonra şikayet mümkün görünmemektedir. Şikayet kolluk makamlarına veya Cumhuriyet Başsavcılığı’na yapılmaktadır⁵²⁰.

Yargıtay, mağdurenin yaklaşık 1 yıl önce kahvehanenin önünden geçerken sanığın yanında bulunan kişiye “*dayı bak bu kız tam bana göre*” diye seslendiğini, sanığın mağdurenin bir hafta peşinde dolaştıktan sonra mağdurenin annesinin müdahalesi üzerine

⁵¹⁵ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 18.04.2012, E: 2011/11550, K: 2021/4940, aktaran; Taner, (2017), **a.g.e.**, ss.439-440; Kerpişçi, **a.g.e.**, ss.132-133.

⁵¹⁶ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.439.

⁵¹⁷ Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.507; Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.417; Koca ve Üzülmüş, **a.g.e.**, s.437; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.403; Toroslu, **a.g.e.**, s.74; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.373; Yüksektepe, **a.g.e.**, s.299; Demir, **a.g.e.**, s.205; Kartal Memiş, **a.g.e.**, s.140.

⁵¹⁸ Kurt, **a.g.e.**, s.524.

⁵¹⁹ Artuk, M. E, Gökçen, A. ve Yenidünya, A. C. (2014). *Türk Ceza Kanunu Şerhi*. 2. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi. s.3798; Taneri, **a.g.e.**, s.181; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.373.

⁵²⁰ 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu. (2004). C.44. S.25673. R.G. 17.12.2004. CMK’nın 158. maddesinde; “(1) Suça ilişkin ihbar veya şikâyet, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk makamlarına yapılabilir.” hükmü yer almaktadır. Bkz. Kerpişçi, **a.g.e.**, s.138; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.373; Yüksektepe, **a.g.e.**, s.300.

bir daha mağdureyi görmediğini belirttiği olayda, soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı olan suçlarla ilgili 6 aylık sürede şikayetin olmadığı anlaşıldığı halde, dosyada düşme kararı verilmesi gerekirken sanık aleyhine mahkumiyet hükümleri kurulmasını kanuna aykırı bulmuştur⁵²¹.

Süresi içerisinde şikayet hakkını kullanan mağdur, şikayetinden vazgeçer ise, dava düşmektedir. Ancak hüküm kesinleştikten sonra şikayetten vazgeçme, cezanın infazını etkilememektedir⁵²².

Şikayet tek taraflı yapılabilmektedir. Ancak davanın düşürülmesi bakımından şikayetten vazgeçebilmek için sanığın da kabulü dahilinde beyanı gerekmektedir⁵²³.

Yargıtay, TCK'nın 105/1. maddesinin soruşturma ile kovuşturmasının şikayete tabi olduğunun altını çizdiği olayda, kovuşturma evresinde sanık müdafî tarafından mahkumiyet hükümlerinin temyiz edildiğini, temyiz sonrasında katılanın dilekçe ile şikayetinden vazgeçtiğini, sanığın da vazgeçmeyi kabul edip etmediği sorulduktan sonra değerlendirme yapılması gerektiğini belirtmiş, sanığın da vazgeçmeyi kabul etmesi ile birlikte dosyanın düşürülmesine karar vermiştir⁵²⁴.

Yargıtay, sanığın mağdureye internet üzerinden mesajlaşma şeklinde gerçekleşen fiilinin cinsel taciz suçunu oluşturduğunu, bu fiilin hiyerarşi, hizmet veya eğitim ve öğretim ilişkisinden kaynaklanmadığını, olayda TCK'nın 105/2. maddesinin unsurlarının oluşmadığını, görülen duruşmada mağdurenin şikayetçi olmadığını ve davaya katılmak istemediğini beyan ettiğini, mağdurenin suç tarihinde 15 yaşını bitirdiğini, şikayetten vazgeçebileceğini değerlendirmiş, dosyada düşme kararı verilmesi gerekirken sanık aleyhine mahkumiyet hükümlerinin kurulmasını kanuna aykırı bulmuştur⁵²⁵. Farklı bir

⁵²¹ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 20.12.2012, E: 2011/13602, K: 2012/13384, bkz. Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.374.

⁵²² 5237 sayılı TCK'nın 73. maddesinin 4. fıkrasında; "(4) Kovuşturma yapılabilmesi şikayete bağlı suçlarda kanunda aksi yazılı olmadıkça suçtan zarar gören kişinin vazgeçmesi davayı düşürür ve hükmün kesinleşmesinden sonraki vazgeçme cezanın infazına engel olmaz" hükmü yer almaktadır. Bkz. Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.373; Yüksektepe, **a.g.e.**, s.300.

⁵²³ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.442; Yüksektepe, **a.g.e.**, s.300.

⁵²⁴ Kerpişçi, **a.g.e.**, s.138; Yüksektepe, **a.g.e.**, s.300; Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 23.12.2020, E: 2016/6525, K: 2020/6272, <https://www.kazanci.com.tr/> (E.T. 16.12.2022).

⁵²⁵ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 02.10.2012, 2011/12242 E., 2012/9286 K, bkz. Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, ss.374-375.

ifade ile; Yargıtay’a göre, 15 yaşını dolduran mağdure şikayetten vazgeçebilme hakkını tek başına kullanabilmektedir.

6545 sayılı Kanun ile birinci fıkraya eklenen cinsel taciz suçunun mağdurunun çocuk olması halinde soruşturulması ve kovuşturulmasının şikayete bağlı olup olmadığı ile ilgili madde içerisinde bir ifade yoktur⁵²⁶. Öğretide de tartışmalı hale gelen bu hususta, bazı görüşler, TCK m.105/1 kapsamındaki cinsel taciz fiillerinin, çocuğa veya yetişkine karşı işlenmesinin takibinin şikayetle yapılmasını gerektiğini belirterek, suçun takibi açısından çocuk veya yetişkini ayrı tutmamıştır⁵²⁷. Karşı yönde görüşler ise; her ne kadar suçun temel şekli olsa da mağdur çocuk ise takibinin şikayete bağlı olmaması gerektiğini, bu durumun Türkiye’nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi⁵²⁸’ne de uygunluk içerdiğini ifade etmişlerdir⁵²⁹.

Kanaatimizce; cinsel taciz suçunun mağdurunun çocuk olduğu hallerde suçun soruşturulmasının şikayete bağlı olması, hatalı bir uygulamadır. Re’sen soruşturmanın başlatılması, çocukların haklarını daha etkili bir şekilde koruyacaktır.

3.6.2 Nitelikli halinin şikayete bağlı olmaması

Cinsel taciz suçunu düzenleyen TCK’nın 105. maddesinin 2. fıkrasında sayılan nitelikli hallerin varlığı halinde; “*cinsel taciz suçunun nitelikli unsurlarının gerçekleştiği durumlarda, soruşturma ve kovuşturmanın yapılması mağdurun şikayetine bağlı değildir*” denilerek, cinsel taciz suçunun re’sen soruşturulacağı vurgulanmıştır⁵³⁰.

⁵²⁶ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.406.

⁵²⁷ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.406; Taner, (2017), **a.g.e.**, s.442.

⁵²⁸ Türkiye’nin 14.09.1990 tarihinde imzalamış olduğu, 09.12.1994 tarihinde ihtirazi kayıtla onayladığı Sözleşme’nin 34. maddesinde; “*Taraf Devletler, çocuğu, her türlü cinsel sömürüye ve cinsel suistimale karşı koruma güvencesi verirler. Bu amaçla Taraf Devletler özellikle: çocuğun yasadışı bir cinsel faaliyete girişmek üzere kandırılması veya zorlanması; çocukların, fuhuş, ya da diğer yasadışı cinsel faaliyette bulundurulması sömürülmesini; çocukların pornografik nitelikli gösterilerde ve malzemede kullanılarak sömürülmesini, önlemek amacıyla ulusal düzeyde ve ikili ile çok taraflı ilişkilerde gerekli her türlü önlemi alırlar.*” ifadeleri yer almaktadır. 15.12.2022 tarihinde <https://www.unicef.org/turkiye/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme> adresinden indirildi.

⁵²⁹ Nuhoğlu, A. (2010). “Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi”. Köksal Bayraktar’a Armağan. *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. Özel Sayı. 2010/1. s.292; Baş, **a.g.m.**, s.1200; Koca ve Üzülmüş, **a.g.e.**, s.384; Tezcan, Erdem ve Önok, **a.g.e.**, s.507; Demir, **a.g.e.**, s.205; Kartal Memiş, **a.g.e.**, s.140.

⁵³⁰ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.417; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.406; Yüksektepe, **a.g.e.**, s.299.

6545 sayılı Kanun'un getirdiği değişikliklerden önce; cinsel taciz suçunda nitelikli hallerin varlığı halinde soruşturmanın şikayete bağlı mı yoksa re'sen mi yapılacağı tartışmalı bir konu idi. Bazı görüşler; TCK m.105/1 ile TCK m.105/2'de sayılan suçların aynı olduğunu, TCK m.105/2'deki nitelikli hallerin sadece daha ağır cezayı öngördüğünü belirterek, her iki durumda da suçun şikayete bağlı olduğunu ileri sürmüşlerdir⁵³¹.

6545 sayılı Kanun ile birlikte getirilen değişikliklerden sonra cinsel taciz suçunda nitelikli hallerin varlığı halinde suçun re'sen soruşturulup kovuşturulması netlik kazanmış, şikayete bağlı olmadığı açıkça vurgulanmıştır⁵³².

Kanaatimizce de; cinsel taciz suçunda TCK m.105/2'de sayılan nitelikli haller söz konusu olduğunda şikayete gerek duyulmaması ve re'sen takip edilmesi yerinde bir uygulamadır.

Belirtmemiz gerekir ki; suçun şikayete bağlı ve temel hali olan TCK m.105/1 ile re'sen soruşturulan ve TCK m.105/1'de düzenlenen ancak nitelikli hallerden biri olan çocuğa karşı işlenmesi hali ile diğer nitelikli halleri oluşturan TCK m.105/2 maddeleri için de CMK'nın m.253/3. fıkrası uyarınca uzlaştırma hükümleri uygulanamaz⁵³³.

Uzlaştırma hükümlerinin uygulanmaması öğretide tartışmalıdır. İlgili kanun maddesi ile ilgili fikir ayrılığı yaşayan bazı görüşler; cinsel taciz suçunda uzlaştırma hükümlerinin uygulanmasının mümkün olmamasını eleştirmiş, bu kurumun uygulanmamasının mağdurların haklarını kullanmasına bir engel teşkil ettiğini ileri sürmüşlerdir. Gerekçeleri ise; uzlaştırma kurumu ile mağdurların zararları kısmen de olsa tazmin edilebilecekken, bu kurumun saf dışı bırakılması sonucunda mağdurların mağduriyetlerini sadece zamansal ve ekonomik açıdan daha yorucu olan mahkeme yolu ile aramalarına sebep olunmasıdır⁵³⁴.

⁵³¹ Kurt, **a.g.e.**, s.524; Şen, E. (2014). *Yorumluyorum-II*. 3. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınevi. s.134; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.374.

⁵³² Baş, **a.g.m.**, s.1201; Koca ve Üzülmüş, **a.g.e.**, 437; Taneri, **a.g.e.**, s.181; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.406.

⁵³³ 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 253/3. maddesinde "(3) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olsa bile, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda uzlaştırma yoluna gidilemez. Uzlaştırma kapsamına giren bir suçun, bu kapsama girmeyen bir başka suçla birlikte aynı mağdura karşı işlenmiş olması hâlinde de uzlaştırma hükümleri uygulanmaz" demek suretiyle cinsel taciz suçu açısından uzlaştırma hükümlerine başvurulamayacağının altı çizilmiştir. Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.406; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.373; Demir, **a.g.e.**, s.205.

⁵³⁴ Ünver, (2009), **a.g.m.**, s.125.

Aynı yönde bir diğer görüş ise, cinsel taciz suçunu, cinsel saldırı suçundan netice olarak daha hafif bulduğunu, uzlaştırma kurumuna bu bakımdan sıcak bakılması gerektiğini belirtmiştir⁵³⁵.

Kanaatimizce; cinsel taciz suçu cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlardandır ve mağdur ile failin uzlaştırma kurumunu işletmek için dahi olsa bir araya getirilmesi sakıncalı bir durum teşkil edecektir. Bu sebeplerle; CMK m.253/3 fıkrasının cinsel taciz suçunu kapsamı yerinde bir uygulamadır.

3.7 Muhakeme ve Yaptırım

5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemeleri'nin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 11. maddesinde; *"Kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, sulh ceza hâkimliği ve ağır ceza mahkemelerinin görevleri dışında kalan dava ve işlere asliye ceza mahkemelerince bakılır"* hükmü yer almaktadır⁵³⁶. İlgili madde hükmüne göre; cinsel taciz suçunda verilecek cezanın üst sınırı göz önüne alınarak; görevli mahkeme olarak Asliye Ceza Mahkemesi işaret edilmiştir⁵³⁷.

Aynı Kanun'un 14. maddesinde mahkemelerin görevlerinin belirlenmesi başlığı altında; *"ağırlaştırıcı veya hafifletici nedenler gözetilmeksizin kanunda yer alan suçun cezasının üst sınırı göz önünde bulundurulur."* denilerek, gerek cinsel taciz suçunun TCK m.105/1'te yer alan temel hali, gerekse TCK m.105/2'de yer alan nitelikli hali arasında bir ayırım yapılmamış, her iki fıkra için de görevli mahkemenin Asliye Ceza Mahkemesi olacağı vurgulanmıştır⁵³⁸.

Türk Ceza Kanunu'nun 105. maddesinde cinsel taciz suçunu düzenleyen madde hükmüne göre suçun TCK m.105/1'de yer alan temel hali; *"Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında, mağdurun şikayeti üzerine, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına veya adli para cezasına hükmolunur"* şeklinde yaptırım altına alınmıştır. Farklı bir ifade

⁵³⁵ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.443.

⁵³⁶ 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemeleri'nin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun. (2004). C.43. S.25606. R.G. 07.10.2004. Bkz. Taner, (2017), **a.g.e.**, s.443.

⁵³⁷ Sulh Ceza Mahkemeleri'nin kapatılması 6545 sayılı Kanun ile olmuştur. İlgili Kanun ile bahse konu mahkemelerin kapatılmasından sonra cinsel taciz suçu ile ilgili görevli mahkeme Asliye Ceza Mahkemeleri olmuştur. Bkz. Kerpişçi, **a.g.e.**, s.143; Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.406; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.375.

⁵³⁸ Taner, (2017), **a.g.e.**, s.443; Kerpişçi, **a.g.e.**, s.143.

ile; kanun koyucu, hapis cezası veya adli para cezası şeklinde seçimlik yaptırım düzenlemiştir⁵³⁹. Kanun metninde adli para cezasının miktarı yönünden alt ve üst sınır belirtilmediğinden, verilecek hapis cezasına göre sınırlar tespit edilecektir⁵⁴⁰.

Cinsel taciz suçunun çocuğa karşı işlenmesi halinde ise faile, “altı aydan üç yıla kadar hapis cezası” verilecektir⁵⁴¹. Cinsel taciz suçunun mağduru çocuk olduğu takdirde hapis cezası zorunludur. Adli para cezası verilmesi mümkün değildir⁵⁴².

Cinsel taciz suçunda nitelikli hallerin varlığında ise TCK m.105/2’ye başvurulmaktadır. Maddede, “Hiyerarşi, hizmet veya eğitim ve öğretim ilişkisinden ya da aile içi ilişkiden ya da aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan yararlanılarak cinsel taciz suçu işlendiği takdirde, verilecek ceza yarı oranında artırılır” hükmü ile birlikte, “Mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise, verilecek ceza bir yıldan az olamaz.” denilmek suretiyle cinsel taciz yaptırım altına alınmıştır.

Belirtmemiz gerekir ki; birden fazla nitelikli hallerin aynı somut olayda oluşması durumunda, artırım tek bir seferde yarı oranda gerçekleştirilebilecektir. Farklı bir ifade ile, kanun koyucu artırım konusunda hakime takdir yetkisi tanımamıştır⁵⁴³.

Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 231. maddesi uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının cinsel taciz suçlarında da verilmesi mümkündür⁵⁴⁴. Ancak bunun için sanığın 2 yıldan fazla ceza almamış olması⁵⁴⁵ ve kanun maddesinde belirtilen diğer şartları⁵⁴⁶ taşıyor olması gerekmektedir.

⁵³⁹ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.417; Taner, (2017), **a.g.e.**, s.444.

⁵⁴⁰ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.417; Kurt, **a.g.e.**, s.523; Koca ve Üzülmöz, **a.g.e.**, s.438.

⁵⁴¹ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, **a.g.e.**, s.417; Koca ve Üzülmöz, **a.g.e.**, s.438; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.375.

⁵⁴² Gündüz, R. (2015). 6545 sayılı Kanunla Değiştirilen 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar: Açıklamalı-İçtihatlı. Ankara: Bilge Yayınevi. s.106.

⁵⁴³ Gündüz, **a.g.e.**, s.106.

⁵⁴⁴ Özbek, Doğan ve Bacaksız, **a.g.e.**, s.407; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.375.

⁵⁴⁵ Kerpişçi, **a.g.e.**, s.147.

⁵⁴⁶ CMK’nın 231/6. maddesinde; “Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için; a) Sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması, b) Mahkemece, sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaate varılması, c) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi, gerekir. Sanığın kabul etmemesi hâlinde, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmez.” hükmü yer almaktadır. Bkz. Taneri, **a.g.e.**, s.183.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararını aynı zamanda sanığın da kabul etmesi gerekmektedir⁵⁴⁷.

3.8 Dava Zamanaşımı

Türk Ceza Kanunu'nun m.66/1-e fıkrası uyarınca, cinsel taciz suçunda dava zamanaşımı süresi 8 yıldır⁵⁴⁸. Ancak m.66/6 uyarınca; çocukların bu suça maruz kalması durumunda süre konusunda istisna getirilmiştir.

Zamanaşımı, tamamlanmış suçlarda suçun işlendiği günden, teşebbüs halinde kalan suçlarda son hareketin yapıldığı günden, kesintisiz suçlarda kesintinin gerçekleştiği ve zincirleme suçlarda son suçun işlendiği günden, çocuklara karşı üstsoy veya bunlar üzerinde hüküm ve nüfuzu olan kimseler tarafından işlenen suçlarda çocuğun onsekiz yaşını bitirdiği günden itibaren işlemeye başlar.

Farklı bir ifade ile; cinsel taciz suçunun çocuğa karşı üstsoy veya bunlara etki eden kişiler tarafından işlenmesi durumunda, dava zamanaşımının süresi çocuk 18 yaşını tamamladıktan itibaren başlayacaktır⁵⁴⁹.

Belirtmemiz gerekir ki; zamanaşımı ile ilgili yukarıda bahsettiğimiz madde hükümlerinin uygulanabilmesi için şikayete bağlı soruşturulabilen cinsel taciz suçlarında, şikayet süresinin geçmemiş olması gerekmekte olup; şikayetin mevcut olması aranmaktadır. Aksi takdirde suçun takibi yapılamayacağından, dava zamanaşımı süresinin tartışılması yersiz olacaktır⁵⁵⁰.

Öte yandan, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 107/2 maddesinde yazılı olan koşullu salıverilme şartı⁵⁵¹, cinsel taciz suçunu da kapsamaktadır.

⁵⁴⁷ Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.375.

⁵⁴⁸ TCK'nın m.66/1-e fıkrasında dava zamanaşımı; “Beş yıldan fazla olmamak üzere hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlarda sekiz yıl” şeklinde belirtilmiştir. Cinsel taciz suçunda verilecek ceza 5 yıldan fazla olamayacağına göre bu hüküm esas alınmaktadır. Bkz. Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.375.

⁵⁴⁹ Taner, (2017), **a.g.e.**, 446; Kerpişci, **a.g.e.**, s.148.

⁵⁵⁰ Taner, (2017), **a.g.e.**, 446; Kerpişci, **a.g.e.**, s.148.

⁵⁵¹ 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun. (2004). C.44. S.25685. R.G. 29.12.2004. Kanun'un 107/2-d maddesinde; “(2) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar otuz yılını, müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar yirmidört yılını, diğer süreli hapis cezalarına mahkûm edilmiş olanlar cezalarının yarısını infaz kurumunda çektikleri takdirde, koşullu salıverilmeden yararlanabilirler. d) Cinsel saldırı (madde 102, ikinci fıkra hariç), reşit olmayanla cinsel ilişki (madde 104, ikinci ve üçüncü fıkra hariç) ve cinsel taciz (madde 105) suçlarından süreli hapis

Ancak fail, cezasının üçte ikisini infaz kurumunda geçirdikten sonra koşullu salıverilmeden faydalanabilecektir⁵⁵².

3.9 İspat

İspat, maddi vakianın gerçekte nasıl olduğu hususunda karar verme ve bu konudaki şüphenin yenilmesine ilişkin faaliyetlerin tümüdür⁵⁵³.

Cinsel dokunulmazlığa ilişkin suçlar, sıklıkla işlenen suç tipleri arasında yer almaktadır. İspatı konusunda sıkıntılar yaşanan cinsel suçların işlenişine tanıklık etmek çok mümkün görünmediğinden delillere ulaşabilmek de zordur. Kaldı ki; cinsel amaç ile işlenen ancak temas içermeyen fiillerin ispatı çok daha zordur⁵⁵⁴.

Cinsel suçlara ilişkin kanunlarda öngörülen cezaların ağırlığı, suçu işleyenlerin toplumdaki konumları ve bu suçtan zarar gören mağdurların uğradıkları zararı karşılaştırıldığında, doğrudan mahkumiyet veya beraat kararı vermek kolay olmayacaktır⁵⁵⁵.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun ispat sistemi delil serbestisi ilkesine dayanmaktadır. Hukuka uygun şekilde elde edilmiş her türlü delil ispat aracıdır⁵⁵⁶.

Türk Ceza Kanunu'nda cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlarda; failin mağdurun vücuduna bedensel veya fiziksel bir temasının olup olmaması, suçun cinsel saldırı/cinsel istismar mı veya cinsel taciz mi olduğunu belirlemekte önemli bir kriterdir. Suçun işleniş şeklinde mağdurun vücuduna temas var ise; cinsel saldırı/istismar, temas yok ise, söz/yazı gibi fiillerle işleniyorsa cinsel tacizden bahsedilecektir⁵⁵⁷.

cezasına mahkûm olanlar, cezalarının üçte ikisini infaz kurumunda çektikleri takdirde, koşullu salıverilmeden yararlanabilirler." hükmü yer almaktadır.

⁵⁵² Taner, (2017), **a.g.e.**, s.446.

⁵⁵³ Birtek, F. (2017). *AIHM, Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Kararları Işığında Ceza Muhakemesinde Delil ve İspat*. Ankara: Adalet Yayınevi. Kasım 2017. s.375.

⁵⁵⁴ Bacaksız, P. ve Bayzit, T. (2019). "Yargıtay'ın Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda İspata Yaklaşımı". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. Prof. Dr. Durmuş TEZCAN'a Armağan. C.21. Özel S.. s.381.

⁵⁵⁵ Bacaksız ve Bayzit, **a.g.e.**, s.381; Kerpişçi, **a.g.e.**, s.143.

⁵⁵⁶ Şahin, C. ve Göktürk, N. (2018). *Ceza Muhakemesi Hukuku II*. 7. Bası. Ankara: Seçkin Yayıncılık. Şubat 2018. ss.31-60; Bacaksız ve Bayzit, **a.g.e.**, s.386.

⁵⁵⁷ Bacaksız ve Bayzit, **a.g.e.**, s.388; Kerpişçi, **a.g.e.**, s.143.

Temasın olmadığı cinsel taciz suçunda ispat, diğer cinsel suçlara nazaran oldukça zordur. Mağdur beyanı ile fail beyanı karşı karşıya gelmektedir. Hangi beyan deliline dayanılacağı hususunda öğretide zıt görüşler bulunmaktadır⁵⁵⁸. Konumuz kapsamında beyan delillerini, “*tanık, sanık, mağdur gibi kişilerin açıklamaları*” olarak ifade edebiliriz⁵⁵⁹.

Yargıtay kararlarında sıklıkla mağdurun tek başına beyanları hükme esas alınmaktadır. Bir görüşe göre; mağdur beyanı tek başına delil niteliği taşımaz. Başka deliller ile desteklendiği takdirde soyut beyan olma niteliğinden kurtulur. Ancak cinsel suçlarda Yargıtay, mağdurun sanığa suç atması için sebebinin bulunmaması kriterini yeterli görmektedir. Kaldı ki; cinsel taciz suçunda sanıklar, kimselerin olmadığı تنها, sessiz yerleri ve kimsenin bulunmadığı zamanları seçtiğinden, bu suç tipinde hakim tanık dinleme olanağı çok nadirdir. Delilsizlik sebebiyle sanığın beraatine karar verilmesi, mağdurlar açısından hayatı çekilmez hale getirebilmektedir. Bu sebeplerle Yargıtay’ın bu yönde bir değerlendirmede bulunması ve kararlarında mağdurun beyanını tek başına hükme esas alması yerindedir⁵⁶⁰.

Karşı yönde bir görüşe göre; mağdurun beyanı başka deliller ile kuvvetlendirilmediği takdirde kesinlik taşımamalıdır. Ekonomik özgürlüğü olan kentli bir kadın, şantaj malzemesi olarak, kırsal kesimde yaşayan bir kadın ise, toplumsal baskı sebebiyle (bekaretini evlilik dışında kaybetmesi) gerçeğe aykırı beyanda bulunabilir. Bu sebeplerle; mağdurun beyanı ispat niteliği taşımaz⁵⁶¹.

Yine benzer bir görüş; beyan delillerin, özellikle ikrar veya diğer delillerle desteklenmedikçe tek başlarına mahkumiyet için yeterli olmadığını, bilimsel delillerin ise bilirkişi tarafından değerlendirilmesi sebebiyle neticelerinin aksinin ispatının güç olduğunu savunmaktadır⁵⁶².

⁵⁵⁸ Bacaksız ve Bayzit, **a.g.e.**, s.388.

⁵⁵⁹ Centel, N. ve Zafer, H. (2018). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. 15. Bası. İstanbul: Beta Yayıncılık. Eylül 2018. ss. 240-337.

⁵⁶⁰ Tumlukolcu, **a.g.e.**, s.270; Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, s.376

⁵⁶¹ Kocaoğlu, S. (2016). *Yargı Kararları Işığında Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar (TCK m. 102-105)*. Ankara: Yetkin Yayınları. ss. 545-548.

⁵⁶² Bacaksız ve Bayzit, **a.g.e.**, s.386.

Diğer bir görüş ise; mağdurun beyanına ön yargılı yaklaşılmaması gerektiğini, kadının toplumdaki konumu sebebiyle bahse konu suç ile ilgili mercilere başvurusunun kolay olmadığını, her ne kadar suçun mağduru olmuş olsa da yargılamanın uzun sürmesi ve yorucu olması sebebiyle toplumda kendi hakkında bir kanaat oluşacağından genellikle suskun kalmayı tercih ettiğini savunmaktadır⁵⁶³. Görüşe göre; adli mercilere başvuran mağdurun, sosyal çevresinde “kuyruk sallamıştır”, “hak etmiştir” şeklinde yorumları duyması olasılıklar arasındadır. Neticeleri mağdura ağır yükler yüklediğinden, kişi, sırf birisinden intikam almak veya birisine şantaj yapmak amacıyla gerçeğe aykırı beyanda bulunmaz. Bu sebeple mağdurun beyanı mutlak suretle kabul edilmese de, beyanın ön yargılı bir kabul görmesi, maddi gerçekliğe ulaşma hususunda yargılamaya yardımcı olacaktır⁵⁶⁴.

Yargıtay, mağdur beyanından başka herhangi bir delilin olmadığı durumlarda, beyan delilinin esas alınabilmesi ve mağdur beyanının doğruluğunu ölçmek için; “*mağdurun şikayette geç kalması, faille mağdurun suçtan önceki iletişimi, mağdurun anlatımlarındaki çelişkiler, faille mağdurun ilişki geçmişi, beyanın hayatın olağan akışına uygun olup olmaması, mağdur ile fail arasında husumet bulunup bulunmaması, mağdurun direnme/yardım isteme imkanı olan hallerde bu imkanı kullanıp kullanmadığı*” kriterlerini göz önünde tutmaktadır. Suçun işlenip işlenmediğinin tespitinde değerlendirilen bu kriterler, yargılamada şüpheden uzak karar verilmesini sağlayacaktır⁵⁶⁵.

“*Şüpheden sanık yararlanır*” ilkesi gereği, sanığın yargılama konusu fiili, şüpheyeye yer bırakmayacak şekilde, yüzde yüz işlediği ortaya çıkmadıkça sanık hakkında mahkumiyet kararı verilemez⁵⁶⁶. Yargıtay kimi kararlarında “*şüpheden sanık yararlanır*” ilkesini, kimi kararlarında ise yukarıda ifade ettiğimiz gibi mağdurun beyanını esas almaktadır⁵⁶⁷.

⁵⁶³ Sancar Yalçın, **a.g.e.**, ss.198-201; Taner, (2017), **a.g.e.**, s.76,124.

⁵⁶⁴ Sancar Yalçın, **a.g.e.**, ss. 201-211.

⁵⁶⁵ Bacaksız ve Bayzit, **a.g.e.**, s.391; Kerpişci, **a.g.e.**, ss.143-144.

⁵⁶⁶ “*Şüpheden sanık yararlanır*” ilkesi, bkz. Birtek, F. (2016). *AIHM, Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Kararları Işığında Ceza Muhakemesinde Delil ve İspat*. Ankara: Adalet Yayınevi. Ocak 2016. ss.586-599; Doğan, K. (2018). *Ceza Muhakemesinde Belirsizlik Kuşkudan Sanık Yararlanır İlkesi “in dubio pro reo”*. 2. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınevi. Haziran 2018. ss.23-52.

⁵⁶⁷ Şen, (2006), **a.g.e.**, s.376.

Kapsamlı ve detaylı bir soruşturma sonrasında suçun işlenip işlenmediğinin tespitinde sonuca ulaşamadığı takdirde “*şüpheden sanık yararlanır*” ilkesine başvurulmalıdır⁵⁶⁸.

Yargıtay mağdurun beyanlarının doğruluğunu ölçerken faille mağdur arasındaki iletişime ve iletişimin içeriğinin tespitine önem vermektedir⁵⁶⁹.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu bir kararında, mağdurun şikayet dilekçesini vermesi ile başlayan yargılamada; sanığın mağdurun isteği ile mağdurla birlikte olduğunu beyan etmesini ve mağdurun bu beyana karşı beyanda bulunmamasını, şikayet dilekçesini verdikten sonra sanıkla uzun sayılacak nitelikte telefonla iletişim kurmasını ve mağdurun eşinin, mağdurun sanık ile ilişkisinin olduğunu anlaması anına kadar mağdurun sanığı şikayet etmemesini şüpheli bulmuş, “*şüpheden sanık yararlanır*” ilkesini uygulamıştır⁵⁷⁰.

Yargıtay bir kararında, mağdur ile sanık arasında husumetin bulunup bulunmadığının incelenmesi gerektiğinin altını çizmiştir⁵⁷¹.

Yine Yargıtay, “*sanıkla önceden bir husumeti bulunmayan, kendi onur ve namusunu ilgilendiren bir konuda iftira atması için sebebi bulunmayan mağdurenin tutarlı anlatımları ve teşhis tutanağı ile sanığa cinsel taciz suçundan mahkumiyet kararı verilmesi gerekirken, sanık hakkında beraat kararı verilmesini*” kanuna aykırı bulmuştur⁵⁷².

Yargıtay için önemli bir kriter de; cinsel dokunulmazlığa karşı suç mağdurunun yetkili makamlara olaydan ne kadar süre sonra haber verdiğiidir. Mağdurun rızasıyla cinsel ilişkiye girdiği ancak toplumsal konumunu korumak için mi şikayette bulunduğu, yoksa gerçekten cinsel bir suçtan mağdur olduğu gerekçesi ile mi şikayetçi olduğu ayrımlarının

⁵⁶⁸ Feyzioğlu, M. (2002). *Ceza Muhakemesinde Vicdani Kanaat*. Ankara: Yetkin Yayınları. ss.207-208.

⁵⁶⁹ Bacaksız ve Bayzit, **a.g.e.**, s.392.

⁵⁷⁰ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 15.04.2014, E: 2012/2- 1498, K: 2014/188, www.kazanci.com.tr/ (E.T.10.01.2023). Bkz. Kerpişçi, **a.g.e.**, ss.145-146.

⁵⁷¹ Yargıtay 14. Ceza Dairesi 20.03.2017 tarihli, 365/1435 sayılı kararında; “(*...önceki bozma ilamında da belirtildiği üzere, iftira atmasını gerektirir bir neden ve husumeti bulunmayıp olay öncesinde sanığı tanımayan mağdurun aşamalarda değişmeyen istikrarlı beyanları, sanığın olayın geçtiği apartmana hiç girmedeği yönündeki savunmasını doğrulamayan tanık beyanları, teşhis tutanakları ve tüm dosya kapsamına göre(...)*)” demek suretiyle kararı hukuka uygun bulmuştur.

⁵⁷² Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 20.03.2013, E: 2012/5772, K: 2013/3019; benzer yönde bir karar; Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 28.02.2013, E: 2012/5302, K: 2013/2056, bkz. Taneri ve Kamışlı, **a.g.e.**, ss.376-377.

yapılmasında zaman kriterine sıklıkla başvuran Yargıtay, mağdurun geç şikayet ettiği hallerde cinsel ilişkinin rıza dahilinde gerçekleştiği yönünde karar verme eğilimindedir. Nitekim; Yargıtay, çocukların cinsel istismarına ilişkin vermiş olduğu bir kararında, mağdurların olayın üzerinden uzun bir zaman geçtikten sonra şikayette bulunmalarını, çelişen beyanlarını ve mağdurların intikam alacakları yönündeki sözlerini dikkate alarak, “şüpheden sanık yararlanır” ilkesinin uygulanmasına karar vermiştir⁵⁷³.

Mağdurun toplumsal konumunu düşündüğü hallere mağdurun hamile kalması örnek verilebilmektedir. Yargıtay bir kararında, 22 haftalık hamile olduğunu öğrendikten sonra şikayette bulunan mağdurun, uzun bir süre sonra şikayette bulunmasını şüpheli bulmuş, bu kadar uzun süre sonra şikayette bulunduğu için beyanlarının da gerçeğe aykırı olacağına karar vermiştir⁵⁷⁴.

Yargıtay’ın sıklıkla başvurduğu kriterlerinden biri de hayatın olağan akışı kriteridir. Yargıtay’a göre; cinsel suça maruz kalan mağdurun imkanı olduğu halde bu olayı uzun süre saklaması, uzaklaşma şansı olmasına rağmen fail ile bir arada bulunmaya devam etmesi gibi durumlar, mağdurun cinsel suça maruz kaldığı iddiasını karşılamamakta ve hayatın olağan akışına uygunluk göstermemektedir⁵⁷⁵.

Yine; sanık olan dayısı ile birlikte yaşayan mağdurun, evde misafirlerin bulunduğu bir esnada cinsel saldırıya maruz kaldığını ifade etmesi, saldırının beş ay sürmesine rağmen yaşanan olayı tanık görünce şikayette bulunması olayında Yargıtay, hayatın olağan akışına uygun olmadığı gerekçesiyle sanık hakkında beraat kararı vermiştir⁵⁷⁶.

⁵⁷³ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 20.03.2017, E: 2016/12325, K: 2017/1430 için bkz. Aydın, **a.g.e.**, s.228.

⁵⁷⁴ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 20.06.2012, 6645/7000 için bkz. Bacaksız ve Bayzit, **a.g.e.**, s.391.

⁵⁷⁵ Bacaksız ve Bayzit, **a.g.e.**, s.397; Yargıtay Ceza Genel Kurulu, “Sanığın mağdureye karşı cinsel istismar eyleminde bulunduğu kabulü halinde, hayatın olağan akışı gereği bu durumun ortaya çıkmaması için mağdureyi sürekli olarak yanında tutması beklenirken, sanığın çaba harcayarak mağdurenin annesinin yaşadığı yeri bulduğu ve annesi ile bir araya gelmesini sağladığı sabittir. Diğer taraftan mağdurenin, sanık tarafından gerçekleştirildiğini iddia ettiği cinsel istismar eylemlerine dair olarak, öncelikle annesinin yanına gittiğinde annesine, sonrasında intihara teşebbüs eylemi sebebiyle savcılıkta ifadesine başvurulduğunda bu kez Cumhuriyet savcısına anlatma imkanı olduğu halde herhangi bir anlatımda bulunmayıp, velayetini üzerinde bulunduran sanığın annesinden kendisini geri istediği aşamada bu iddiayı dile getirmiş bulunması, annesinin yanından ayrılmamaya matuf olduğunu güçlendirmektedir”. (YCGK, 01.04.2014, 14-46/167, www.kazanci.com.tr/ 24.03.2023).

⁵⁷⁶ Yargıtay 14. Ceza Dairesi, 23.10.2014, 6593/11601, www.sinerjimevzuat.com.tr (E.T. 24.03.2023); Aynı yönde: “Mağdurun herhangi bir cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene maruz kalmaksızın tekrar kendisine karşı daha önceden basit cinsel istismar niteliğinde birçok hareketlerde bulunan sanığın bulunduğu kuaför dükkanına gitmesi, kendi arkadaşlarının oradan uzaklaşmasını isteyip sanık ile baş başa kalması ve gece vakti sanık ile birlikte kimsenin bulunmadığı pasajın üst katına

Yargıtay'ın beyan delillere itibar edip etmeyeceği konusunda başvurduğu kriterlerden bir diğeri de, mağdurun direnme/yardım isteme imkanını kullanıp kullanmamasına ilişkin yaptığı değerlendirmelerdir. Mağdurun direnmediği her hal mutlak manada rıza anlamına gelmeyeceği gibi; mağdur, iradesini ortadan kaldıracak uyuşturucu madde, tehdit gibi veya failin mücadele edilemeyecek kadar çok güçlü olması gibi sebeplerle de direnememiş olabilmektedir. Tüm bu ihtimaller çerçevesinde mağdurun direnme imkanını kullanıp kullanmadığı her somut olay açısından ele alınmalıdır⁵⁷⁷.

Yargıtay bir kararında, mağdurun yardım istemek amacıyla cep telefonunu kullanmasını ve vücudundaki darp izlerini değerlendirmeye almış ve somut olayda nitelikli cinsel saldırı fiiline mağdurun rızasının olmadığına karar vermiştir⁵⁷⁸.

Bir görüş; cinsel suçların suç tipi sebebiyle ispatının zor olduğunu, hakimın vicdani kanaatinin önemli olduğunu, cezaların ağırlığı sebebiyle hakimın hata yapmak korkusu ile sürüncemede kaldığını ve genellikle mahkumiyet kararı vermeme yönünde kanaat getirdiğini belirtmektedir. Cezaların arttırılmasının cinsel suçlar nezdinde en iyi çözüm olmadığını, koşullu salıverme kararının mahkumların çeşitli incelemeler sonucu gözlemlenmesi neticesinde verilmesi gerektiğini, mahkumların iyileştirici, eğitici faaliyete katılmalarının toplumdan uzak kaldığı dönemde önemli olduğunu, olumlu yönde kanaat oluştuktan sonra topluma kazandırılmaları gerektiğini savunan bu görüş; aksi takdirde sanığın uzun süre cezaevinde kalmış olmasının cezaevinden çıktığında bu suçu işlemeyeceği anlamını doğurmadığını ifade etmektedir⁵⁷⁹.

Kanaatimizce; ispat konusu cinsel taciz suçu bakımından önemli bir sorun teşkil etmektedir. Suçun bedensel bir teması içermemesi gereklidir ve bu suç çoğu zaman sözle işlenmektedir. Suçun neticesinde mağdurun adli mercilere başvurması toplum nezdinde kolay bir davranış değildir. Gerek toplumsal baskı gerekse mağdurun yaşadığı veya yaşayacağı psikolojik baskı, işlenen suçun bazı durumlarda gizlenmesi neticesini doğurmaktadır. Bu sebeplerle; mağdurun beyanını yok saymak hayatın olağan akışına

çıkmasının hayatın olağan akışına uygun olmayıp, mahkemenin eylemlerin rızaen gerçekleştiğini kabulünde bir isabetsizlik görülmediğinden(...)" (Y. 14. CD., 06.11.2012, E: 2011/4406, K: 2012/10797; www.kazanci.com.tr/ E.T. 24.03.2023).

⁵⁷⁷ Bacaksız ve Bayzit, **a.g.e.**, s.399.

⁵⁷⁸ Yargıtay 5. Ceza Dairesi, 17.06.2009, 5434/7694, www.kazanci.com.tr/ (E.T.24.03.2023).

⁵⁷⁹ Bacaksız ve Bayzit, **a.g.e.**, ss.410-411.

aykırıdır. Ancak; mağdurun beyan delili önemli olmakla birlikte tek başına yeterli değildir. Yargıtay'ın ölçüt olarak belirlediği kriterlerin her somut olayda ayrı ayrı uygulanması, şüpheden uzak bir karar verilmesini sağlayacaktır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Toplumsal cinsiyet bağlamında yapılan çalışmalar, toplumlarda süregelen toplumsal cinsiyete ilişkin kalıpların, özellikle kadını olumsuz yönde etkilediğinin; kadının ikincil konumunu pekiştirdiğinin ve cinsiyete dayalı ayrımcılığı yeniden ürettiğinin altını çizmektedir. Toplumsal cinsiyet çalışmalarının dikkat çektiği bir diğer nokta, kadının kendi aleyhine olan bu süreçleri yeniden üretmek ve pekiştirmek bağlamında sergilediği aktif roldür.

İnsan kadın veya erkek cinsiyeti ile doğmakta, ancak yetiştirilme evresinde sosyalleşme ile birlikte toplumun cinsiyet rollerine biçtiği rol ve kalıplar çerçevesinde kız veya erkek çocuk olmayı öğrenerek büyümektedir. Bu zaman diliminde kız ve erkek çocukları kendileri için nelerin uygun veya uygun olmadığını (nesnelerin, etkinliklerin, renklerin vb.) öğrenmekte ve ayırt etmeye başlamaktadırlar.

Toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde yetişen kız ve erkek çocukları, çoğu zaman toplumun değer kalıplarını benimsemekte örneğin; erkek çocukları, “erkekler ağlamaz, güçlü olur, ailesini geçindirir, erkek dediğin çapkın olur” gibi kalıplar ile, kız çocukları ise; “eksik etek, saç uzun aklı kısa, okumasa da olur, kadının esas görevi anneliktir, kadın ailenin namusudur” gibi kalıplar ile yetişmektedir. Toplumun değer kalıpları, erkeğe gereksiz psikolojik yük yüklemekte olduğundan, toplumun beklentilerine cevap veremeyen erkek, depresyon, intihar vb. gibi ciddi sağlık sorunlarına başvurabilmektedir. Kadına yüklenen roller ise neredeyse kadının doğuştan sahip olduğu insan haklarını kullanmasını engellemektedir. Eğitim ve çalışma hakkı kısıtlanan kadının, töre ve namus cinayetlerinde olduğu gibi yaşam hakkı bile elinden alınmaktadır. Hak ihlallerinin olması, hayatın her alanında olduğu gibi suç alanına ve ceza hukukuna yansımaktadır.

Kanaatimizce; kadına karşı şiddet konusunda görsel ve yazılı basında çok fazla yayın yer almalı, kadınları bilinçlendirmeye yönelik bilgi kaynakları gerek nitelik gerek nicelik olarak artırılmalı, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un kadınlar tarafından bilinmesi kadınları şiddet karşısında daha da güçlendireceğinden Kanun tanıtılmalı ve kadınların haklarını daha iyi öğrenmelerine yönelik çalışmalar yapılmalı, farkındalık kazandırılmalı, aile içi ve kadına yönelik şiddetle mücadelenin daha etkili olabilmesi için erkeklere (genellikle) rehabilitasyon

hizmetleri verilmeli ve takibi mutlak suretle yapılmalı, aile içi ve kadına yönelik şiddetle mücadelede eğitimciler, sağlık çalışanları, kolluk görevlileri, yargı mensupları, sosyal hizmet çalışanları gibi çok farklı kesim ve uygulayıcı tarafından disiplinli politikalar uygulanmalı, Sivil Toplum Kuruluşları daha çok rol üstlenmelidir.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin bir sonucu da; şiddet, cinsel şiddet, aile içi ve kadına yönelik şiddet fiilleridir. Bu fiillerin önemli bir kısmı cinsel özgürlüğe karşı gerçekleşmektedir. Cinsel taciz suçu, her ne kadar vücut dokunulmazlığı ihlal edilmeksizin cinsel amaçla yapılmış olsa da, vücuda temas olmadığından diğer cinsel dokunulmazlığa karşı suçlardan daha hafif bir yerde dursa da, suçun işlenme sıklığı açısından ilk sıradadır. Ancak suçun şikayet edilmemesi, şikayet edilse de ispatının zor veya mümkün olmaması sebepleri ile suç, çoğu zaman karanlık alanda kalmaktadır.

Cinsel taciz suçu bazı ülkelerin ceza kanunlarında suç olarak düzenlenmiş, bazı ülkelerde ise sadece iş hukuku mevzuatlarında yer almıştır. Ülkemizde cinsel taciz suçu 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 105. maddesinde düzenlenmiş, ayrıca cinsel taciz suçu ile benzerlikleri bulunan ancak belirli ölçütlerde farklılaşan ısrarlı takip suçu da kanunumuzda TCK 123A maddesi ile düzenlenmiştir.

5237 sayılı TCK uyarınca bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi cezalandırılacaktır. 105. maddenin gerekçesinde cinsel taciz suçu, vücut dokunulmazlığının ihlali niteliği taşımayan cinsel davranışlarla gerçekleştirilen ve cinsel yönden ahlak temizliğine aykırı olarak mağdurun rahatsız edilmesi olarak tanımlanmıştır. Suçun tanımının kanunda değil, gerekçe kısmında yapılması, gerekçenin ise bağlayıcı olmaması, suçun maddi unsurunun açık olmaması vb. sebepleri ile TCK m.105, Anayasa Mahkemesi'nde iptal davasına konu olmuş, Anayasa Mahkemesi suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlalinin söz konusu olmadığını belirterek iptal istemini reddetmiştir.

6545 sayılı Kanun ile TCK'da cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar alanında esaslı değişikliklere gidilmiştir. Bu değişikliklerden önce Yargıtay uygulamasında cinsel taciz suçunun çocuklara karşı işlenebileceği kabul edilmekle birlikte, öğretide bu husus tartışmalıydı. Yeni düzenleme ile birlikte cinsel taciz suçunun çocuklara karşı işlenmesi halinde suçun cezasının artırılarak verileceği açıklık kazanmıştır. Bu noktada çocuklara

karşı işlenen cinsel taciz suçunun şikayete tabi olup olmadığı hususunun kanun koyucu tarafından düzenlenmesi uygun olacaktır.

Kanaatimizce; cinsel taciz suçu için suçta ve cezada kanunilik ilkesi gereğince, suçu oluşturan hareketlerin ne olduğuna açıklık getirilmeli, suçun ihlal ettiği değerin cinsel özgürlük olduğu fikri yerleştirilmeli, ahlak temizliği gibi kavramların subjektif olması sebebiyle karar verme sürecinde etkisinin olmaması sağlanmalı, hukuka uygunluk nedeni olan rızanın değerlendirilmesi detaylıca yapılmalı, örneğin geçmişte iletişim kuran ancak iletişimi koparmak isteyen mağdurun cinselliğine yönelen failin söz ve davranışları cezalandırılmalı, toplumun tüm kesimine özellikle kadınlara ve çocuklara cinsel tacizin bir suç olduğu ve bu suçu işleyenlerin cezalandırılabileceği anlatılmalı, hangi makamlara şikayet edebilecekleri açıklanmalı, toplum bilinçlendirilmelidir.

KAYNAKLAR

- Arıttürk, M. H. (2017). “Platon’un Toplum İdeali İçerisinde Kadının Yeri”. *Düşünme Dergisi*. S.10. İzmir. Erişim Tarihi: 15.07.2023 tarihinde Web sitesi: <https://philpapers.org/archive/ARTPTD.pdf> adresinden alındı.
- Akbulut, B. (2014). “6284 sayılı Kanunda Şiddet ve İstanbul Sözleşmesi’nin TCK Açısından Değerlendirilmesi”. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*. 5(16). Erişim Tarihi: 14.03.2023 tarihinde Web sitesi: <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/157297/> adresinden alındı.
- Aksoy Özgün, S. (2010). *Cinsel Saldırı Suçu (TCK m.102)*, (Yayın no. 274007), [Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi.] İstanbul. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=AwgiekyBMlc1XjNWIL7TVA&no=CZfxiAIREH63T5INAlidwpw>
- Aksoy, S. (2022). “İstanbul Sözleşmesi Çekilme Kararı: Asıl Dertleri, Laik Hukuk Düzeni”. *Hukuk Defterleri*. S.36.
- Alkan, N. (2005). “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nun Adli Tıp Yönünden Değerlendirilmesi”. *TBBT*. S.58. s.156-158.
- Altınay, A. G. ve Arat, Y. (2008). *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Apaydın, C. (2022). “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Önemi”. Erişim Tarihi: 23.05.2023 Web sitesi: [http://www.cezahukukubilinci.org/toplumsal-cinsiyet-esitliginin-onemi/#:~:text=%E2%80%9CToplumsal%20cinsiyet'%2C%20belirli%20bir,di%C5%9Fil\)%20toplumsal%20cinsiyet%20kategorileridir](http://www.cezahukukubilinci.org/toplumsal-cinsiyet-esitliginin-onemi/#:~:text=%E2%80%9CToplumsal%20cinsiyet'%2C%20belirli%20bir,di%C5%9Fil)%20toplumsal%20cinsiyet%20kategorileridir) adresinden alındı.
- Arslan, Ç ve Azizağaoğlu, B. (2004). *Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Arslantürk, M. (2022). *Türk Ceza Kanunu Uygulamasında Cinsel Suçlar*. 6. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık. ss.593-594.

- Artuç, M. (2007). “Cinsel Taciz Suçu”. *Terazi Yayınları*. Y.2. S.11.
- Artuç, M. (2008). *Kişilere Karşı Suçlar*. Ankara: Adalet Yayınevi. ss.736-737.
- Artuk, M. E. (2005). “Yeni Türk Ceza Kanunu’nun Temel İlkeleri”. *Hukuk ve Adalet Dergisi*. S.5.
- Artuk, M. E., Gökcen, A., Alşahin, M. E. ve akır, K. (2022). *Ceza Hukuku zel Hükümler*. 20. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Artuk, M. E. (2006). “Cinsel Taciz Suçu (TCK. m.105)”. *alıřma ve Toplum Dergisi*. S.4.
- Artuk, M. E. (2006). “Cinsel Taciz Suçu (TCK. m.105)”. *Hukuki Perspektifler Dergisi*. S.7.
- Artuk, M. E. ve Alşahin, M. E.. (2022). *Kriminoloji*. 4. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Artuk, M. E., Gökcen, A. ve Yenidünya, A. C. (2013). *Ceza Hukuku zel Hükümler*. 13. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Artuk, M. E., Gökcen, A. ve Yenidünya, A. C. (2014). *Türk Ceza Kanunu şerhi*. 2. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Atakaya Aygl, M. (2022). “Cinsel Saldırı ve Cinsel İstismar Suçlarında Sarkıntılık Fiili (Yargıtay Kararları Işığında)”. *Selçuk Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dergisi*.5. S.1.
- Ayar, D., akı, B. ve Aksu, . (2022). “Bakım alışanlarına Hastalardan veya Danışanlardan Gelen Cinsel Taciz Davranışları leėi Türkçe Geçerlilik Güvenilirlik alışması: Metodolojik Araştırma”. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*.
- Aydın, M. (2018). *ocukların Cinsel İstismarı ve Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*. 3. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınevi.

- Bacaksız, P. ve Bayzit, T. (2019). “Yargıtay’ın Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda İspata Yaklaşımı”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. Prof. Dr. Durmuş TEZCAN’a Armağan.21. Özel S..
- Bakırcı, K. (2000). *İş Hukuku Açısından İşyerinde Cinsel Taciz*. İstanbul: Yasa Yayınları.
- Balcı, M.ve Çakır, K. (2022). “İsrarlı Takip Suçu (TCK m.123/A) Stalking”. *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*.10(2), ss.323-339.
- Balkır, Z. G. (2015). “Cinsiyet Ayrımcılığı Temelinde İş Yerinde Cinsel Taciz”. *Hukuk Fakültesi Dergisi*. Y.1. S.1.
- Bardakçı, Ş. ve Oğlak, S. (2022). “Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi ve Türkiye”. *Toplumsal Politika Dergisi*. C.2. S.1. Ankara.
- Baş, E. (2016). “Türk Ceza Hukukunda Cinsel Taciz Suçu”. *AÜHFD*. 1(4).
- Bayhan, V. (2012-2013). “Beden Sosyolojisi ve Toplumsal Cinsiyet”. *Doğu Batı Düşünce Dergisi*. S.63. s.146-147.
- Berktaş, F. (2004). “Kadınların İnsan Haklarının Gelişimi ve Türkiye”. Sivil Toplum ve Demokrasi Konferans Yazıları No 7. İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Kuruluşları Eğitim ve Araştırma Birimi. İstanbul. Erişim Tarihi: 23.05.2023 tarihinde Web sitesi: <https://www.ilkadim.bel.tr/yerel-esitlik/9.pdf> adresinden alındı.
- Bingöl, O. (2014). “Toplumsal Cinsiyet Olgusu ve Türkiye’de Kadınlık”. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. ss.108-109.
- Birtek, F. (2016). *AİHM, Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Kararları Işığında Ceza Muhakemesinde Delil ve İspat*. Ankara: Adalet Yayınevi, ss.586-599.
- Birtek, F. (2017). *AİHM, Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Kararları Işığında Ceza Muhakemesinde Delil ve İspat*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Bora, A. (2012). “Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık”. *Bilgi Üniversitesi Yayınları*. İstanbul.

- Boyacı, N. P. (2014). “Platon’da Kadın Sorunu Üzerine Bir Tartışma”. *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*. S.18.
- Burczycka, M. (2014). “Stalking in Canada”. Erişim Tarihi: 14.03.2023 tarihinde Web sitesi: <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/85-002-x/2018001/article/54893/01-eng.htm> adresinden alındı
- Canikoğlu Kırbaş, S. (2013). “Feminist Bir Perspektifle Türk Ceza Kanunu’nda Cinsel Saldırı Suçu”. *Fe Dergi* 5(1), ss.61-73.
- Centel, N. (2011). “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Cinsel Saldırı Suçu ve Cinsel Suçlar Değişiklik Tasarısı’nın Değerlendirilmesi”. ss.270-721. Erişim Tarihi: 03.01.2023 tarihinde Web sitesi: <https://kutuphane.dogus.edu.tr/mvt/pdf.php> adresinden alındı.
- Centel, N. ve Zafer, H. (2018). *Ceza Muhakemesi Hukuku*. 15. Bası. İstanbul: Beta Yayıncılık. ss. 240-337.
- Centel, N., Zafer, H. ve Çakmut, Ö. (2021). *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar*. 1. 5. Bası. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Çaha, Ö. (2010). *Sivil Kadın & Türkiye’de Kadın ve Sivil Toplum*. Ankara: Savaş Yayınları.
- Çakıcı Gerçek, L. (2011). “Yargıtay Kararlarıyla Cinsel Taciz Suçu”. *AÜHFD*. S.60. Erişim Tarihi: 15.12.2022 tarihinde Web sitesi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/auhfd/issue/42488/511844> adresinden alındı.
- Çolakoğlu, H. (2015). “Antik Yunan ve Platon’da Cinsiyet Sorunu”. *Atatürk İletişim Dergisi*. S.9.
- Demir, R. (2021). *Yargıtay ve İstinaf Kararları ile Bilimsel Görüşler Eşliğinde Cinsel Dokunulmazlığa Karşı İşlenen Suçlar*. 1. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Demirbaş, T. (2012). *Kriminoloji*. 4. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Demirbaş, T. (2020). *Kriminoloji*. 7. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Demirbaş, T. (2021). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Dinçer, O. (2014). *Eşitlik Tahayyülünün Müşterek Kurgusu: Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonunun Çalışma Öncelikleri ve Çıkan Politika Metinleri Üzerine Bir Analiz*. Aile ve Sosyal Politikalar Uzmanlık Tezi. Ankara.
- Doğan, K. (2018). *Ceza Muhakemesinde Belirsizlik Kuşkudan Sanık Yararlanır İlkesi “in dubio pro reo”*. 2. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınevi. s.23-52.
- Doğan, R. (2014). “Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu”. *Ankara Barosu Dergisi*.
- Doğana Özel, H. ve Piyal, B. (2017). “Toplumsal Cinsiyetle İlişkili Sorunlar”. *Türk Halk Sağlığı*. 15(2).
- Dökmen Yaşın, Z. (2019). *Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar*. 11. Basım. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Dönmezer, S. (1977). *Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlara İlişkin Tartışma, Değişen Toplum ve Ceza Hukuku Karşısında TCK'nın 50 Yılı ve Geleceği Sempozyum Kitabı*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi. İstanbul.
- Dursun, S. (2014). “Türk Ceza Hukuku'nda Cinsel Suçlara Genel Bir Bakış”. *Ceza Hukuku Dergisi*. S.24.
- Erdem, M. R. ve Parlak, B. (2010). “Ceza Hukuku Boyutuyla Mobbing”. *TBBD*.
- Erikli, S. (2020). “Çalışma Yaşamında Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığının Görünümü”. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. C.2. S.1. Ankara.
- Ermumcu, S. (2011). *İşyerinde Psikolojik Taciz*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), [Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü] İzmir.
- Erol, H. (2005). *Gerekçeli, Açıklamalı ve İçtihatlı Yeni Türk Ceza Kanunu*. Ankara: Yayın Matbaacılık.

- Feyzioğlu, M. (2002). *Ceza Muhakemesinde Vicdani Kanaat*. Ankara: Yetkin Yayınları. ss.207-208.
- Fıandaca, G. (1993). “Violenza Sessuale”. In *Enciclopedia Del Diritto*. V.VLVI. Milano.
- Flowers, N. (2010). *Pusulacık, Çocuklar İçin İnsan Hakları Eğitimi Kılavuzu*. (çev: Metin Çulhaoğlu). 1. Baskı. İstanbul: *Bilgi Üniversitesi Yayınları* 293.
- Giddens, A. (2012). *Sosyoloji*. (çev: İsmail Yılmaz). İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Gökkaya Bilican, V. (2018). *Toplumsal Cinsiyet ve Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddet*. İstanbul: Gece Kitaplığı Yayınları.
- Göze, A. (2000). *Siyasal Düşünceler ve Yönetimler*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Gözler, K. (2021). “İstanbul Sözleşmesinin Feshine İlişkin Danıştay Kararı Hakkında Eleştiriler”. Erişim Tarihi:18.01.2023 tarihinde Web Sitesi: <https://www.anayasa.gen.tr/danistay-istanbul-sozlesmesi.htm> adresinden alındı.
- Gözübüyük, P. A. (1989). *Alman, Fransız, İsviçre, İtalyan Ceza Kanunlarıyla Mukayeseli Türk Ceza Kanunu Gözübüyük Şerhi*. C. III. 5. Bası. İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları.
- Gündel, A. (2009). *5237 sayılı TCK'da Cinsel Saldırı, Cinsel İstismar*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gündüz, R. (2015). *6545 sayılı Kanunla Değiştirilen 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar: Açıklamalı-İçtihatlı*. Ankara: Bilge Yayınevi.
- Gündüz, R. ve Gültaş, V. (2011). *Cinsel Suçlar*. Ankara: Bilge Yayınevi.
- Gürhan, N., Erdoğan, G. ve Seyran, F. (2020). “Cinsel Şiddet”. *Meyad Akademi*. C.1. S.1.
- Hakeri, H. ve Tekin, D. (2022). *Tartışmalı Sorularla Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 2. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Hasoğlu, A. (2018). “Danıştay Kararları Işığında Yetki ve Usulde Paralellik İlkesi”. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*. S.33.

- Hayalioğlu, Ö., Uzun, E. B., Bulan, O. ve Anbar, E. (2022). “İsrarlı Takip Suçu ve Cezası (TCK m. 123/A)”. İstanbul.
- Hepşen, Ö. (2010). *Tevrat, İncil ve Kuran-I Kerimde Kadın Bedeni*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), [Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü], Ankara.
- İçel, K. ve Yenisey, F. (1994). *Karşılaştırmalı ve Uygulamalı Ceza Kanunları*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- İnceoğlu, S. (1999). *Ölme Hakkı*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- İşten, İ. (2017). “Anayasa Mahkemesi’nin İptal Kararları ve Yasal Değişiklikler Çerçevesinde Çocukların Cinsel İstismarı Suçu”. *Uluslararası Antalya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. Erişim Tarihi:15.12.2022 tarihinde Web Sitesi: <https://jurix.com.tr/article/7804> adresinden alındı.
- İtişgen, R. (2014). “Kişilerin Huzur Ve Sükûnunu Bozma Suçu”. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. S.9/113.
- Kangal, Z. (2020). *Özel Ceza Hukuku C.VII Genel Ahlaka Karşı Suçlar ve Aile Düzenine Karşı Suçlar*. İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık.
- Karaoğlu, A. O. (2021). “Türk Hukukunda Milletlerarası Andlaşmalardan Tek Taraflı Çekilme”. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. C.16. S.203.
- Kartal Memiş, P. (2014). *Türk Ceza Hukuku’nda Çocukların Cinsel İstismarı*. İstanbul: Der Yayınları.
- Kerpişçi, N. Ö. (2022). *Cinsel Taciz Suçu*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Kızılırmak Kaya, C. (2020). “İstanbul Sözleşmesi’nin Genel İlkeleri Işığında 6284 Sayılı Kanun’un 4. maddesi Uyarınca Hakim Tarafından Verilebilecek Koruyucu Tedbirler”. *İstanbul Üniversitesi Yayınevi*.
- Koca, M. ve Üzülmez, İ. (2022). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 8. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi.

- Kocaoğlu, S. (2016). *Yargı Kararları Işığında Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar (TCK m. 102-105)*. Ankara: Yetkin Yayınları. ss. 545-548.
- Kolburan, G. ve Demir, S. (2018). “Cinsel Taciz: Hukuki ve Psikolojik Bir Değerlendirme”. *Türkiye Klinikleri J..4(1)*, ss.26-32.
- Koparan, R. (2009). “5237 Sayılı TCK’da Cinsel Saldırı ve Cinsel Taciz Suçları”. Seminer Çalışması. Erişim Tarihi: 21.03.2023 tarihinde Web Sitesi : <https://studylibtr.com/doc/836936/cinsel-sald%C4%B1r%C4%B1-vecinsel-taciz-su%C3%A7lar%C4%B1-makale> adresinden alındı.
- Kurt, G. (2008). “5237 sayılı Türk Ceza Kanununda Cinsel Taciz Suçu”. Uğur Alacakaptan’a Armağan (1). *Bilgi Üniversitesi Yayınları*, İstanbul.
- Malkoç, İ. (2005). *Açıklamalı Yeni Türk Ceza Kanunu*. C.1. Ankara: Malkoç Kitabevi.
- Malkoç, İ. (2009). *Türk Ceza Kanunu Uygulamasında Cinsel Suçlar*. Ankara: Malkoç Kitabevi.
- Marduç Köse, M. (2015). *Uluslararası Belgelerde ve Anayasalarda Hukuksal Ve Siyasi Eşitlik Bağlamında Kadın*. (Yayın No: 415671), [Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi], İstanbul.
- Mavili, A. (2020). *Güven Toplumunun İnşası, Şiddetin Anatomisi ve Çözüm Yolları*. 1. Baskı. İstanbul: Ufuk Usta. ss.18-19.
- Mavili, A. (2022). *Aile İçi Şiddet Kadının ve Çocuğun Korunması*. 5. Baskı. Ankara: Elma Yayınevi.
- Meran, N. (2008). *Kişilere Karşı Suçlar*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Merry E. ve Wiesner, H. (2020). *Tarihte Toplumsal Cinsiyet*. (çev: Meral Çiyan Şenerdi). İstanbul: *Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları*.
- Moroğlu, N. (2012). “Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi”. İstanbul. Erişim Tarihi: 17.01.2023 tarihinde Web Sitesi: <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2012-99-1169> adresinden alındı.

- Moroğlu, N. (2019). “İstanbul Sözleşmesi”. İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi. Erişim Tarihi: 17.01.2023 tarihinde Web Sitesi: <https://www.istanbulbarosu.org.tr/files/docs/khum/KH2019.pdf> adresinden alındı.
- Moroğlu, N. (2021). “İstanbul Sözleşmesi”. *Hukuk Defterleri*.
- Mullen, E. Paul, Pathe, M. ve Purcell, R. (2000). “Stalkers and Their Victims”. *Cambridge University Press*.
- Nuhoğlu, A. (2004). “Türk Ceza Kanunu’nda ve 2002 Tasarısında Cinsel Suçlar”. Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı içinde. *Galatasaray Üniversitesi Yayınları*. İstanbul.
- Nuhoğlu, A. (2010). “Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi”. Köksal Bayraktar’a Armağan. Özel Sayı. *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. Özel Sayı:1
- Nuhoğlu, A. (2019). “İstanbul Sözleşmesi ve Cinsel Suçlar”. İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi. Erişim Tarihi: 17.01.2023 tarihinde Web Sitesi: <https://www.istanbulbarosu.org.tr/files/docs/khum/KH2019.pdf> adresinden indirildi.
- Okuyucu Ergün, G., Öntan, Y. ve Artantaş, G. (2021). *Kadına Karşı Şiddet İçeren Suçları İşleyenlerin Kriminolojik Profili*. 2. Baskı. Ankara.
- Olivia De, S. (2013). “Unwanted Pursuit Behavior After Breakup”. Aktaran; Özar, Süleyman. (2022). “İsrarlı Takip Suçu (TCK m.123/A)”. *AÜHFD*.
- Önder, A. (1994). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 4. Bası. İstanbul: Filiz Kitapevi.
- Özbek, V. Ö., Doğan, K. ve Bacaksız, P. (2022). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 17. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Özbek, V. Ö., Doğan, K., Bacaksız, P., Meraklı, S. ve Başbüyük, İ. (2022). *Açıklamalı-Şematik Pratik Çalışma Kitabı III Ceza Hukuku Özel Hükümler*.19. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Özdemir Arslan, E. (2022). “Sosyal Hizmette Temel Kavramlar”. Konu 7: Kadın Refahı Alanı Temel Kavramlar. Ankara.
- Özdemir, E. (2006). “İşyerinde Cinsel Taciz”. *Çalışma ve Toplum Dergisi*. Erişim Tarihi: 08.02.2023 tarihinde Web Sitesi: <https://www.calismatoplum.org/Content/pdf/calisma-toplum-1194-1f4a41e5.pdf> adresinden indirildi.
- Özen, M. ve Köksal, A. (2019). “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu”. *AÜHFD*. S.68/2.
- Özen, M. (2018). *Öğreti ve Uygulama Işığında Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Özgenç, İ. (2020). *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 16. Bası. Ankara: Seçkin Kitapevi.
- Özkazanç, A. (2012). “Siyaset, Hukuk ve Cinsel Suçlar: Assange Olayı ve Hukukçu Feminizmin Eleştirisi”. *Fe Dergi*. C.4, S.1.
- Özyüksel, Ö. (2021). “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda “Cinsel İlişki” Kavramı”. *Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. C.9. S.17.
- Parlar, A. ve Hatipoğlu, M. (2010). *5237 Sayılı TCK’da Özel ve Genel Hükümler Açısından Sulh Ceza Davaları*. 1. Bası. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Polat, O. (2017). *Şiddet*. 2. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Polat, O. (2021). *Şiddet*. 3. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Sancar Yalçın, T. (2013). *Türk Ceza Hukukunda Kadın*. 1. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Sarmaşık, Ş. (2009). *İşyerinde Cinsel Taciz Algılaması ve Yönetim İlişkilerine Etkisi Hakkında Bir Araştırma*, (Yayın No: 239605), [Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].

https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=EoLIj59Y3aSe9OOfrxfr3g&no=EQrNlD_P9Fx3ttbod6TP2w

Selçuk, F. Ü. ve Tuzlukaya Erdem, Ş. (2013). “Toplumsal Cinsiyet ve Yansımaları”. *Atılım Üniversitesi Yayınları*. Ankara.

Seyyar, A. (2006). *Değişen Dünyada ve Türkiye’de Sosyal Politikalar*. 1. Baskı. Sakarya: Değişim Kitabevi.

Simone De, B. (2019). *İkinci Cinsiyet*. (çev: Gülnur Acar Savran). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

Solmuş, T. (2005). “İş Yaşamında Travmalar: Cinsel Taciz ve Duygusal Zorbalık/Taciz (Mobbing)”. *İş, Güç, Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*. C.7. S.2.

Soyaslan, D. (2005). *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Yetkin Yayıncılık.

Soyaslan, D. (2010). *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 8. Bası. Ankara: Yetkin Yayıncılık.

Soyaslan, D. (2020). *Kriminoloji*. 4. Baskı. Ankara: Yetkin Yayınları.

Şahin, C. ve Göktürk, N.. (2018). *Ceza Muhakemesi Hukuku II*. 7. Bası. Ankara: Seçkin Yayıncılık. ss.31-60.

Şahin Ekici, M. (2013). “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK m.123)”. *Ceza Hukuku Dergisi*. S.8/23.

Şahin Koyuncu, M., Çoban, E. ve Korkmaz, A. (2018). “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ve Türk Eğitim Sistemindeki Yeri: Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Gözünden”. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi* 3/2.

Şare, E. (2019). “Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlarda İlgilinin Rızası”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. C.21. S.2.

Şen, E. (2006). *Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu*. C.1 (Madde 1- Madde 140). İstanbul: Vedat Kitapçılık.

Şen, E. (2014). *Yorumluyorum-II*. 3. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınevi.

- Taner, G. F. (2010). Hiyerarşi ve Hizmet İlişkisinden Kaynaklanan Nüfuzun Kötüye Kullanılması Suretiyle İşlenen Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar, 8. Ulusal Büro Yönetimi ve Sekreterlik Kongresi Kitabı içinde. Ankara.
- Taner, G. F. (2017). *Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar*. 2. Baskı. Ankara: Seçkin Kitapevi.
- Taneri, G. (2014). *Cinsel Suçlar*. Ankara: Bilge Yayınevi.
- Taneri, G. ve Kamışlı, G. (2018). *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar*. 1. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Taştan, C. ve Küçüker Yıldız, A. (2018). *Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Hukuk, Deneyimler ve Aktörler*. 1. Baskı. Ankara: Polis Akademisi Yayınları içerisinde; Mavili, A. “Kadının ve Çocuğun Aile İçi Şiddetten Korunması”. ss.18-19.
- Tavlan, N. N. (2021). “Flört/Arkadaşlık Teklifi ile Cinsel Taciz Suçu Arasındaki Farkın Yargıtay Kararları Işığında Değerlendirilmesi”. Erişim Tarihi: 04.02.2023 tarihinde Web Sitesi: <https://www.hukukihaber.net/flortarkadaslik-teklifi-ile-cinsel-taciz-sucu-arasindaki-farkin-yargitay-kararlari-isiginda-degerlendirilmesi> adresinden alındı.
- Tezcan, D. (2004). “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı İşlenen Suçlar”. Birinci Podyum Tartışması, Türk Ceza Kanunu Reformu Birinci Kitap: Toplumsal Değişim Sürecinde Türk Ceza Kanunu Reformu, Panel. *Türkiye Barolar Birliği Yayını*. Ankara. 21-22 Mayıs 2004.
- Tokol, A. (2012). “Sosyal Dışlanma-Ayrımcılık”. Sosyal Politika. *Anadolu Üniversitesi Yayınları*. s.58, Eskişehir.
- Tozman, Ö. (2007). “Hazırlık Hareketlerinden İcra Hareketlerine Geçiş Evresinde Failin İçinde Bulunduğu Bazı Psikik Durumların Kast Teşkil Edip Etmediği Sorunu”. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 11. Ankara.
- Tuğrul, A. C. (2013). *Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar ve Ensest İlişkiler*. 2. Bası. Ankara: Adalet Yayınevi.

- Tumlukolçu, S. (2013). “5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Cinsel Taciz Suçu”. *İstanbul Barosu Dergisi*. C.87. S.1.
- Turan, H. ve Şen, L. M. (2014). “Büyükşehir Belediyelerinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Algısı: Stratejik Planlar Üzerine Bir Araştırma”. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. C.16. S.1.
- Türkmen, A. (2010). “Yeni Bir Hukuki Olgu Olarak Israrlı Takip ve Taciz (Stalking) ve Bunun Türk Medeni Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 11.
- Türkoğlu, S. (2020). *Ceza Hukuku Açısından Israrlı Takip*. İstanbul: On İki Levha Yayınları.
- Uğur, H. (2012). “Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 sayılı Kanun’un Getirdikleri”. *TBB Dergisi*. S.101.
- Üner, S. (2008). “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği”. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.
- Ünver, Y. (2001). “Özellikle Cinsel Suçlar Alanında Olmak Üzere, Kadınlarla İlgili Ceza Hukuku Normlarındaki Değişim ve Türkiye’deki Durum”. Adalet Yüksek Okulu 20. Yıl Armağanı içinde. İstanbul.
- Ünver, Y. (2003). *Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer*. Ankara: Legal Yayınları.
- Ünver, Y. (2008). “Cinsel Dokunulmazlığa ve Genel Ahlaka Karşı Suçlar”. Türk Ceza Kanununun 2 Yılı Teori ve Uygulamadan Kaynaklanan Sorunlar. *Türk Ceza Hukuku Derneği Yayınları*. İstanbul.
- Ünver, Y. (2009). “Ceza Hukuku Açısından Mobbing, Stalking ve Cinsel Taciz Eylemleri”. *Ceza Hukuku Dergisi*, C.4. S.11.
- Ünver, Y. (2014) “Türk Maddi Ceza Hukukunda Cinsel Suçların Eleştirel Olarak İncelenmesi”. II. Türkiye – Slovenya Uluslararası Hukuk Sempozyumu. “Cinsel

- Suçlar ve Evlilik Hukuku”. 17.05.2013. Editör: Ünver. Y. (2014). 1. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınevi. Mayıs 2014. ss.55-57.
- Vatandaş, C. (2007). “Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı”. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Dergisi*.
- Yaşar, O., Gökcan, H. T. ve Artuç, M. (2014). *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*. C.3. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Yeğrim, V. K. (2021). “Nitelikli Cinsel Saldırı Suçu Bakımından Gönüllü Vazgeçme”. *Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. C.9. S.17. ss.167-198.
- Yenerer Çakmut, Ö. (2016). “Cinsel Şiddet Mağduru Çocuk Kavramı ve Türk Ceza Kanunu’nun Çocuğa Yönelik Cinsel Şiddet Düzenlemelerine Genel Bakış”. *MÜHFD-HAD*.
- Yenerer Çakmut, Ö. (2018). “Çakmut, Kavramsal Olarak Kadına Karşı Şiddet/Cinsel Şiddet ve Türk Ceza Hukukunda Cinsel Saldırı Suçunun Genel Değerlendirmesi”. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*. C.2. S.1. ss.49-54.
- Yenerer Çakmut, Ö. (2021). “İsrarlı Takip (Stalking), Kişinin Huzur ve Sükununu Bozma ve Türk Ceza Hukuku Bakımından Genel Değerlendirme”. *Balıkesir Barosu Dergisi*. S.1.
- Yenidünya, C. (2005). “5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu’nda Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar”. *Legal Hukuk Dergisi*. Y.3. S.33.
- Yokuş Sevik, H. (2005). “5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Cinsel Saldırı ve Cinsel Taciz Suçları”. *Türkiye Barolar Birliğı Dergisi*. S.57.
- Yokuş Sevik, H. (2015). “6545 sayılı Kanun ile Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda Yapılan Değışikliklerin Değılendirilmesi”. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi*. C.3. S.2. Diyarbakır.

Yüksektepe, A. M. (2023). *Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar*. 1. Baskı. İstanbul: Platon Yayıncılık.

Zafer, H. (2011). *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul: Beta Yayınevi.

ÖZGEÇMİŞ

Öznur İSHAKBEYOĞLU

Eğitim

Derece	Yıl	Üniversite, Enstitü, Anabilim/Anasanat Dalı
--------	-----	---

Lise

82.19	2009	Tuğrulbey Anadolu Lisesi
-------	------	--------------------------

Lisans

85.6	27.06.2014	Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi – Radyo, Televizyon ve Sinema (Anadal) (%30 İngilizce)
77.2	29.06.2016	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi – Hukuk Çift Anadal)
2.69	15.08.2016	Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi – Uluslararası İlişkiler
3.15	23.05.2022	Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi – Sosyoloji

Yüksek Lisans

3.43	19.08.2023	Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü – Kamu Hukuku Tezli Yüksek Lisans
------	------------	--

İş/İstihdam

2010-2013	Kral Karadeniz Radyo ve Televizyon Yay. Rek. Hiz. San. Tic. Ltd. Şti.	Radyo ve Televizyon Spikeri, Haber Genel Yayın Yönetmeni
2013-2015	İhlas Holding A.Ş.	Halkla İlişkiler ve İnsan Kaynakları
2015-		Arabulucu - Avukat

Eğitimler

2009	Kuşdili Eğitim Merkezi	Diksiyon Eğitimi
2022	7ART Sahne Sanatları	Şan Eğitimi
2022	Gedik Üniversitesi	Temel Arabuluculuk Eğitimi
2023	Gedik Üniversitesi	İş Hukukunda Uzman Arabuluculuk Eğitimi
2023	İstanbul Ticaret Üniversitesi	Ticaret Hukukunda Uzman Arabuluculuk Eğitimi
2023	Gedik Üniversitesi	Tüketici Hukuku Uzman Arabuluculuk Eğitimi

Seminerler

2018	İstanbul Barosu Ceza Muhakemesi Kanunu Meslek İçi Eğitim
2022	İstanbul Barosu Kadın Hakları ve Aile İçi Şiddet Konulu Sertifika Programı

2022	İstanbul Barosu Rekabet Hukuku Meslek İçi Eğitim Semineri
2022	İstanbul Barosu Tüketicisi Hukuku Temel Eğitimi
2022	İstanbul Barosu Tüketicisi Hukuku Meslek İçi Eğitim Semineri

